

Status 2018

Svigt af børn i Danmark

TrygFonden

BØRNS
VILKÅR

Svigt af børn i Danmark

Status 2018

TrygFonden

**BØRNS
VILKÅR**

Indholdsfortegnelse

Forord	5
Resumé	6
Rapportens definition af svigt	11
Udvælgelseskriterier	12
Rapportens opbygning	13
KAPITEL 1: HJEMMET OG DE NÆRE OMGIVELSER	14
Vold	17
Seksuelle krænkelser	21
Misbrugsfamilier	27
Konfliktfyldte skilsmisser	31
Sygdomsramte familier	35
Mobning	39
Hjemløshed	42
Drab	44
KAPITEL 2: MYNDIGHEDERNE OG SKOLEN	46
Fejl i sagsbehandling af børnesager	49
Børn i psykiatrien	54
Udsatte børns skolegang	59
Børn i asylsystemet	63
KAPITEL 3: DET OMGIVENDE SAMFUND	66
Griber vi ind?	68
Noter	72
Litteraturliste	77

SVIGT AF BØRN I DANMARK 2018

Redaktør: Marianne With Bindslev
Analyseansvarlig: Anne Marie Bach Svendsen
Tekst og analyse: Anne Marie Bach Svendsen,
Marianne With Bindslev, Sofie Birch og Sofie Stage

Layout: Peter Folkmar
Tryk: Kailow
Forsidefoto: Modelfoto

Rapporten er en del af et partnerskab
mellem TrygFonden og Børns Vilkår

Forord

De fleste børn i Danmark vokser op med voksne, der drager omsorg for dem og sikrer dem en god og tryk barndom. Men der er også børn, der bliver svigtet af deres allernærmeste og vokser op i frygt og utryghed. Og der er børn, der ikke får den hjælp af myndighederne, de har brug for og krav på.

BørneTelefonen hos Børns Vilkår er hver dag i kontakt med børn, som svigtes. I 2017 handlede flere end 7.000 samtaler om alvorlige svigt som vold, krænkelser, misbrug og mobning. En del børn fortæller om gentagne krænkelser, som kan stå på længe, før voksne eller myndigheder griber ind – hvis nogen overhovedet reagerer.

Børns Vilkår og TrygFonden har siden 2007 samarbejdet om at give flere børn mulighed for en tryk barndom. Som en del af dette partnerskab blev rapporten 'Svigt af børn i Danmark' udgivet i 2017, som den første af en række årlige rapporter, der skal belyse omfanget af svigt af børn i Danmark og vise udviklingen over tid.

Rapporten udkommer nu for anden gang og medtager nye tal og opdaterede opgørelser, idet ny forskning på børne- og socialområdet er kommet til. Dog er det tydeligt, at der fortsat er en del svigt, der er dårligt belyst. Vi håber, denne rapport vil tilskynde centrale forskningsinstitutioner til at forbedre datagrundlaget og øge forskningsindsatsen.

Vi håber dog først og fremmest, at rapporten vil bidrage til, at politikere, myndigheder og andre organisationer på børne- og socialområdet får et bedre grundlag for at sætte ind over for svigt af børn.

Vi vil gerne takke de eksperter og fagfolk fra organisationer, institutter og myndigheder, som har bidraget til rapporten. En særlig tak skal rettes til professor ved Roskilde Universitet, Jan Kampmann, professor ved DPU Danmarks Institut for Pædagogik og Læring, Dorte Marie Søndergaard, professor og leder af Center for Ungdomsforskning ved Aalborg Universitet, Noemi Katznelson, seniorforsker ved VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, Mette Lausten og chefkonsulent i Danmarks Statistik, Birgitte Brøndum. En stor tak skal også rettes til analytiker, Joan Bentzen fra Psykiatrifonden, som har bidraget til kvalificering af afsnittet om børn i psykiatrien. Alle har bidraget med kvalificeret faglig sparring i forbindelse med rapportens tilblivelse.

Venlig hilsen

Rasmus Kjeldahl
Direktør i Børns Vilkår

Gurli Martinussen
Direktør i TrygFonden

Resumé

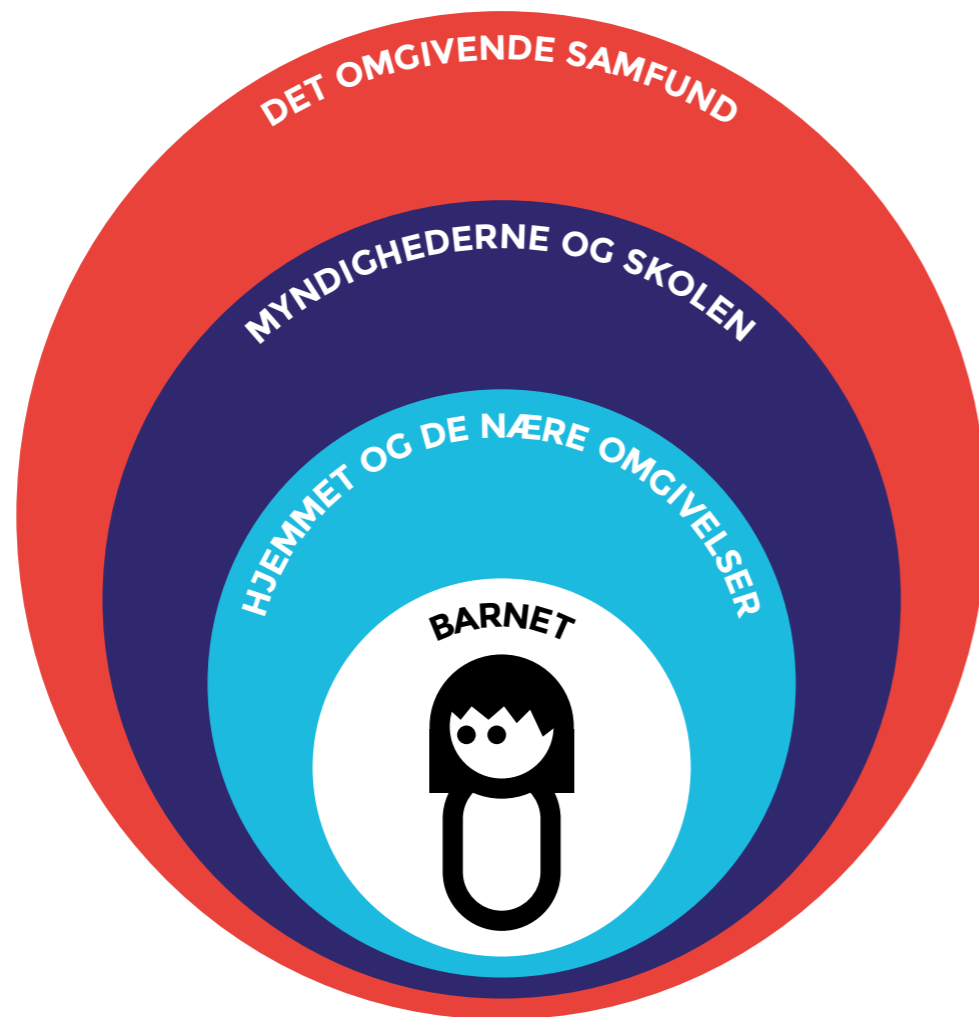
Denne rapport belyser omfanget af 13 former for svigt af børn og giver hermed et overblik over de problemer, der er i forhold til børns beskyttelse, trivsel og udvikling. De 13 typer af svigt har et meget forskelligt omfang. Nogle svigt berører en stor gruppe af børn, mens andre kun rammer ganske få. En del børn, som udsættes for svigt, har meget komplekse problemer. Denne gruppe vil figurere i flere af de statistikker og opgørelser, rapporten præsenterer. Disse børn er i en særlig udsat position.

Fælles for de svigt, som rapporten belyser, er, at barnets ret til beskyttelse, trivsel og udvikling er krænket, og at voksne svigter deres ansvar.

Rapporten skelner mellem tre arenaer, hvor børn kan opleve svigt:

- Hjemmet og de nære omgivelser
- Skolen og i myndighedernes varetægt
- Samfundet som helhed

Forholdene i hver enkelt arena og samspelet mellem dem er afgørende for at beskytte børn og sikre deres ret til et trygt og godt børneliv¹.

Svigt i hjemmet og de nære omgivelser

Hjemmet, familien og de nære omgivelser har den største indflydelse på et barns beskyttelse, trivsel og udvikling. Det er her, børn bør få den omsorg, kærlighed og stimulering, der sikrer, at barnet udvikler sig. Relationerne til forældre, søskende, lærere, pædagoger og venner spiller her en afgørende rolle. Vi ved dog fra statistikker, opgørelser og forskning, at langt fra alle børn har et trygt og stimulerende hjemmemiljø. De svigt, der finder sted i hjemmet og de nære omgivelser, har de mest alvorlige konsekvenser – både i forhold til det oplevede børneliv nu og her og i forhold til at få et velfungerende voksenliv sidenhen.

Den seneste større undersøgelse af omfanget af vold viser, at hvert fjerde barn har været udsat for vold i hjemmet – enten mindre grov vold som at blive skubbet og nevet, psykisk vold som gentagne gange at blive truet og nedgjort eller grov vold som slag og spark. Hvert 11. barn har været udsat for grov vold.

Forskning tyder på, at der har været et svagt fald i omfanget af vold mod børn. Samtidig er antallet af anmeldelser om vold mod børn steget fra 3.522 i 2015 til 5.724 i 2017 – en 62 pct. stigning. Antallet af sager i børnehusene er steget fra 516 sager i 2014 til 898 sager i 2016. Og antallet af børn, som har taget ophold på krisecenter, er steget med 18 pct. fra 1.643 børn i 2015 til 1.943 i 2016.

Disse stigninger antages primært at være udtryk for en øget anmeldelsestilbøjelighed, en bedre opsporing og et større fokus på at underrette.

Den samme tendens gør sig gældende i forhold til seksuelle krænkelser. Anmeldelser af seksualforbrydelser og blufærdighedskrænkelser mod børn er steget markant de seneste år. Siden 2010 er antallet af anmeldte seksualforbrydelser fordoblet og steget til 1.051 anmeldelser. Anmeldelser af blufærdighedskrænkelser er steget til 1.406 i 2017 – en stigning på 72 pct. på bare to år. En del af disse anmeldelser vedrører digitale krænkelser, som fx deling af billeder og videoer af seksuel karakter.

En større spørgeskemaundersøgelse blandt elever i 8. klasse viser, at 16 pct. piger og 7 pct. drenge har været udsat for seksuelle krænkelser i form af blottelse eller berøring. 7 pct. piger og 5 pct. drenge har været udsat for krænkelser i form af forsøg på eller gennemført samleje.

Digitale seksuelle krænkelser som deling af intime billeder uden samtykke, grooming og trusler af seksuel karakter er udbredt blandt børn og unge. Blandt drenge i 7.-9. klasse har 7,4 pct. oplevet, at andre har delt et seksuelt billede/video af dem fx i undertøj eller nøgen. For piger i 7.-9. klasse er andelen 6,6 pct. For de 15-25-årige gælder det for 17 pct. af drengene og 13 pct. af pigerne, viser en stor undersøgelse fra 2016.

Hver femte voksen har i barndommen boet sammen med en, der drak for meget, viser en undersøgelse fra 2016. Tidligere undersøgelser tyder på, at dette tal har været stabilt i en længere periode. Denne type undersøgelse foretages dog relativt sjældent og henviser til nuværende voksnes opvækst. Der er derfor kun usikre tal på, hvor mange børn der lige nu vokser op i familier med alkoholmisbrug.

Viden om børn i familier med stofmisbrug er endnu mere sparsom. Der findes således ikke større undersøgelser om det faktiske antal af børn, som vokser op i familier med stofmisbrugsproblemer.

10–15 pct. af skilsmisser, hvor der er børn i forholdet, medfører konflikter, der indebærer, at de gentagne gange skal have deres skilsmissegang behandlet i Statsforvaltningen, byretten, landsretten eller fogedretten – en andel der i flere år har været stabil.

Børn i familier med sygdom har ofte svært ved at finde nogen at tale med om deres situation. En undersøgelse fra 2013 blandt børn og unge, som har været ramt af alvorlig sygdom eller død i deres familie, viser, at 41 pct. af børnene ikke har fortalt deres forældre, hvor kedede de er. 32 pct. angiver, at de synes, det er svært at tale med deres forældre om sygdomssituationen, og kun 27 pct. angiver, at lægerne og sygeplejerskerne har spurgt dem, hvordan de har det.

Selv mordstanker og selvmordsforsøg er overrepræsenteret blandt børn i familier med alvorlig sygdom. 23 pct. af unge i familier med alvorlig sygdom har således overvejet selvmord sammenlignet med 14,7 pct. af deres jævnaldrende, der ikke har oplevet alvorlig sygdom i familien.

Antallet af børn, som oplever mobning, er faldende. I 1997 viste Skolebørnsundersøgelsen, at antallet af børn, som oplevede mobning, var ca. 25 pct., hvor den nyeste trivselsmåling viser, at omfanget i dag er ca. 8 pct. Til gengæld fylder digital mobning mere i det samlede billede. En undersøgelse foretaget af Børnerådet i 2015 viser eksempelvis, at 16 pct. af elever i 9. klasse har været udsat for digital mobning.

Hjemløshed er et af de svigt, hvor der tilsyneladende er sket en positiv udvikling i løbet af de seneste år. I 2017 blev der registreret 39 børn og unge under 18 år, der befandt sig i en hjemløshedssituation. I 2011 var dette tal 204 børn og unge. Hjemløsetællingen peger dog på, at der tilsyneladende er blevet flere hjemløse kvinder, som har daglig omsorg for børn, og antallet af hjemløse unge mellem 18 og 25 er steget betydeligt.

Siden 1990'erne er antallet af drab i Danmark halveret, men dette fald gælder ikke for drab af børn. I 2017 blev 15 børn dræbt. Der er sparsom viden om motiver og omstændigheder bag drab af børn. Dog ved vi, at drab af børn oftest begås af en forælder i forbindelse med et familiedrama, der har udløst voldsom jalousi eller vrede.

Svigt i skolen og hos myndighederne

Når et barn svigtes af sine nærmeste voksne, har skole og dagtilbud samt de sociale myndigheder et ansvar for at træde til. Dette er afgørende for, at gentagne svigt forhindres, og at barnet bliver beskyttet bedst muligt.

Det er dog vanskeligt at vurdere effekten – og kvaliteten – af de sociale myndigheders arbejde, da dokumentationen på dette område er mangelfuld. Dog peger tilgængelige ufyldstgørende data på, at der i forhold til sagsbehandling af børnesager er manglende overensstemmelse mellem lovens krav og kommunernes praksis – fx i forhold til at udarbejde børnefaglige undersøgelser, afholde børnesamtaler, udarbejde handleplaner og føre tilsyn.

Forskning tyder også på, at plejeforældre ikke i alle tilfælde får den lovpligtige efteruddannelse, og 17 pct. mener ikke, at de får tilstrækkelig støtte og supervision til at varetage opgaven som plejeforældre.

De sociale myndigheders indsats er blevet kritiseret fra flere centrale instanser. Folketingets Ombudsmand har på baggrund af indblik i to kommuners spareplaner advaret mod, at økonomi bliver en trussel mod børnenes retssikkerhed. Og Statsrevisorerne har i 2016 kritiseret Social- og Indenrigsministeriet for, at kommunernes sagsbehandling i mange sager ikke overholder lovens krav, og at ministeriet efter ti års indsats ikke kan dokumentere, at kommunernes sagsbehandling i forbindelse med anbringelse af børn er blevet bedre.

I 2016 var der 30.199 patienter i børne- og ungdomspsykiatrien. Det er en stigning på 43 pct. siden 2010. Der er i samme periode sket en stigning i antallet af påbegyndte fikseringer og/eller fysisk tvang, således at der i 2016 var 2.945 tilfælde af tvang i børne- og ungdomspsykiatrien. Omfanget er dermed næsten fordoblet set i forhold til antallet af patienter siden 2010.

Ventetiden til første kontakt med børne- og ungdomspsykiatrien er faldet markant i perioden 2010–2017, således at den gennemsnitlige ventetid i 2017 var 22 dage. I 2010 var ventetiden gennemsnitligt 77 dage. I samme periode er antallet af genindlæggelser steget fra 1.450 til 2.086. Det svarer til en stigning på 44 pct.

Sammen med den sociale indsats er skolegang og uddannelse afgørende, når en positiv udvikling i udsatte børn og unges livsforløb skal understøttes. I Danmark har børn og unge, der enten er anbragt uden for hjemmet eller har en forebyggende foranstaltning, en dårligere skolegang end ikke-udsatte børn. Deres skolegang er oftere præget af ustabilitet i form af højere fravær, flere skoleskift og flere skoleløse perioder. Gruppen af udsatte børn og unge får også et mindre fagligt udbytte af deres skolegang end deres jævnaldrende ikke-udsatte. Kun lidt over halvdelen af udsatte børn og unge tager 9. klasses afgangseksamen, og de udsatte unge, der gennemfører 9. klasse, opnår i gennemsnit ca. to karaktertrin lavere ved afgangseksamen end ikke-udsatte.

Børn i det danske asylsystem er en gruppe af børn med meget komplekse udfordringer. De svigtes, når deres levevilkår ikke giver plads til trivsel, udvikling, læring og leg.

Den 16. december 2017 var 70 børn indkvarteret på Udrejsecenter Sjælsmark. Et opholdssted for asylansøgere der ikke har udsigt til at opnå lovligt ophold i Danmark, udlændinge på tålt ophold, og udlændinge der er udvist af landet. Disse børn venter på at rejse ud af Danmark. 59 af de 70 børn kommer fra lande, hvor udsendelsessituationen er enten fastlåst, og hjemlandet ikke ønsker at samarbejde eller lande, hvor der er begrænsede udsendelsesmuligheder. Disse børn befinder sig i en udsigtsløs situation, som krænker deres ret til trivsel og udvikling. Samtidig viser en rapport fra 2018, at flygtningebørn ikke får den samme hjælp som danske børn, selvom de er omfattet af serviceloven.

Svigt fra det omgivende samfund

Når børn svigtes af deres nærmeste, har voksne med mistanke eller kendskab til svigtet pligt til at underrette de kommunale myndigheder. Voksne, der arbejder professionelt med børn, har skærpet underretningspligt. Myndigheder, der modtager en underretning, skal vurdere den inden for 24 timer og skal undersøge sagen med henblik på beskyttelse af barnet. Dog tyder det på, at børn i Danmark risikerer at være utilstrækkeligt beskyttet, da 47 pct. af befolkningen ikke kender til underretningspligten. Direkte adspurgt om hvad de vil

gøre, hvis de får kendskab til, at et barn bliver slået hjemme, vælger 53 pct. dog, at de vil underrette kommunen – blandt flere muligheder.

Der er sket en stor stigning i antallet af underretninger. I 2016 modtog kommunerne 104.121 underretninger, hvor antallet i 2015 var 96.592. Samtidig viser statistikken, at der for 40 pct. af de børn, hvor der i 2015 blev foretaget underretning om vold og overgreb, ikke var blevet tildelt støtte, anbringelse eller en foranstaltning efter serviceloven i løbet af 2015 og 2016.

Rapportens definition af svigt

FN's Børnekonvention fastslår, at børn har en række grundlæggende rettigheder – herunder retten til skolegang, retten til at blive inddraget og retten til beskyttelse mod vold, overgreb og udnyttelse. Børnekonventionen er omdrejningspunkt for Børns Vilkårs arbejde for at stoppe svigt af børn, og det har alvorlige konsekvenser, når basale behov for omsorg, tryghed, beskyttelse og stimulering ikke opfyldes. Konsekvenserne af omsorgs- svigt kan være forsinket kognitiv udvikling, underudviklede følelsesmæssige kompetencer, fysiske skader og psykiske lidelser.²

Børns sårbarhed, robusthed, påvirkelighed og resiliens varierer. Men svigt, som sker tidligt i børns liv, giver en dårligere prognose for barnets udvikling, end svigt som sker senere i livet. Svigt, som begås af barnets allernærmeste voksne i en lang periode og med stor voldsomhed, har de mest alvorlige konsekvenser.³

Et barn færdes i mange forskellige arenaer og miljøer, som alle bør have en beskyttende og udviklende funktion for barnet. Det er miljøer, som barnet færdes i dagligt, såsom familien, daginstitutionen, skolen og fritidsinstitutioner/-organisationer, som er præget af personlige relationer med direkte indflydelse på barnets trivsel og udvikling. Hjemmet og de nære omgivelser har den største indflydelse på barnets trivsel. Det er her, barnet vanligvis får den nødvendige omsorg og stimulans, så barnet udvikles i et trygt miljø gennem hele barndommen.

Når et barn svigtes af sine nærmeste voksne, har skole og dagtilbud samt de sociale myndigheder ansvar for at træde til. Dette er afgørende for, at gentagne svigt forhindres, og at barnet bliver beskyttet bedst i forhold til de konsekvenser, svigtet fra de nærmeste kan have for barnet på både kort og lang sigt.

Det omgivende samfund indeholder formelle og uformelle samfundsinstitutioner, der er ansvarlige for at skabe gode rammevilkår for børn. Det gælder lovgivning, politiske beslutninger og økonomiske prioriteringer – men også kulturelle forhold har betydning for, hvordan der tages ansvar for børn.

Forholdene i og samspejlet mellem de forskellige arenaer er afgørende for at beskytte børn optimalt og sikre deres ret til et godt børneliv. Et barn, der først svigtes af de nærmeste og derpå svigtes af myndigheder, skole og det omgivende samfund, er særligt udsat, fordi varigheden af et svigt forlænges, og barnets rettigheder krænkes.

Udvælgelseskriterier

Børns Vilkår og TrygFonden vil med denne rapport belyse omfanget af en række alvorlige svigt, som krænker barnets ret til en tryk barndom, og som kunne være forhindret, hvis voksne omkring barnet havde handlet anderledes. For at kunne anskueliggøre hvordan det står til med svigt af børn i Danmark, er det en forudsætning, at svigtet er målbart og dokumenteret.

De 13 svigt, som behandles i denne rapport, har følgende tre fællestræk:

1.

Barnets ret til beskyttelse, trivsel og udvikling krænkes

Med udgangspunkt i FN's Børnekonvention præsenterer rapporten alvorlige svigt, som truer børns ret til beskyttelse, trivsel og udvikling. Det er rettigheder, der er indarbejdet i den danske lovgivning, og som er universelle. Krænkes disse rettigheder, kan barnet være udsat for omsorgssvigt. Fokus er primært på det oplevede børneliv her og nu. Det betyder, at der er potentielle svigt i form af risikofaktorer og udsathed, der giver udslag på længere sigt, som ikke behandles i denne rapport. Eksempler på dette kan være barnets sundhedstilstand, forældres socioøkonomiske baggrund og arbejdsmarkedstilknnytning; faktorer som kan have indflydelse på, hvordan barnet klarer sig i voksenlivet.

2.

Voksne svigter deres ansvar

Det andet kriterium for udvælgelsen af de svigt, som rapporten belyser, er, at en eller flere voksne er ansvarlige for det svigt, der begås. Det kan være nære voksne, der begår overgreb. Det kan være læreren, der ikke griber ind over for mobning i klassen. Det kan være professionelle voksne, myndigheder og det omgivende samfund, der undlader at gribe ind eller på anden måde svigter deres ansvar for at sikre børnenes ret til trivsel, beskyttelse og udvikling.

3.

Svigtet er målbart

Rapportens formål er at gøre status over den nuværende situation for børn i Danmark. Rapporten vil derfor bestræbe sig på at belyse svigt, som er målbare, og som kan dokumenteres. Det gælder dog for de fleste svigt, at de er omgærdet af et vist mørketal. De færreste svigt kan belyses ud fra data fra en enkelt kilde. Derfor anvendes forskellige datakilder, opgørelser og forskning, som hver især kan belyse aspekter af det pågældende svigt og tilsammen give et bud på, hvordan det står til. Det betyder også, at definitionen af hvert svigt kan variere fra kilde til kilde. I rapporten gøres det løbende klart, hvilken definition konklusionerne bygger på – enten i teksten eller i noter. Det gælder desværre for flere af de svigt, rapporten beskriver, at viden er ufuldstændig. Alligevel er disse svigt medtaget i rapporten, da det er vigtigt at pointere, at der samfundsmæssigt set er 'blinde vinkler' i forhold til at følge en udvikling inden for disse områder.

Rapportens opbygning

Med afsæt i de valg og fravalg, som afgrænsningskriterierne medfører, belyser rapporten 13 typer af svigt af børn i Danmark. I forhold til sidste års rapport er der tilføjet tre svigt, nemlig børn i sygdomsramte familier, børn i psykiatrien samt børn i asylsystemet.

I alle rapportens kapitler findes citater fra børn, som har henvendt sig til BørneTelefonen eller i anden sammenhæng har været i kontakt med Børns Vilkår. Citaterne er uredigerede og står, som børnene selv har fortalt eller skrevet dem.

KAPITEL 1: HJEM OG DE NÆRE OMGIVELSER

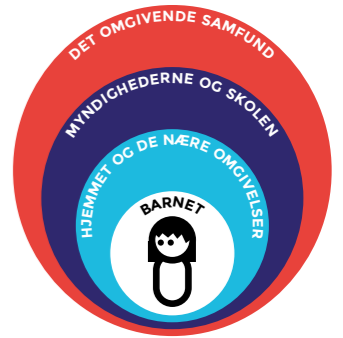
VOLD
SEKSUELLE KRÆNKELSER
MISBRUGSFAMILIER
KONFLIKTFYLDTE SKILSMISSE
SYGDOMSRAMTE FAMILIER
MOBNING
HJEMLØSHED
DRAB

KAPITEL 2: MYNDIGHEDER OG SKOLE

FEJL I SAGSBEHANDLING AF BØRNESAGER
BØRN I PSYKIATRIEN
UDSATTE BØRNS SKOLEGANG
BØRN I ASYLSYSTEMET

KAPITEL 3: DET OMGIVENDE SAMFUND

GRIBER VI IND?

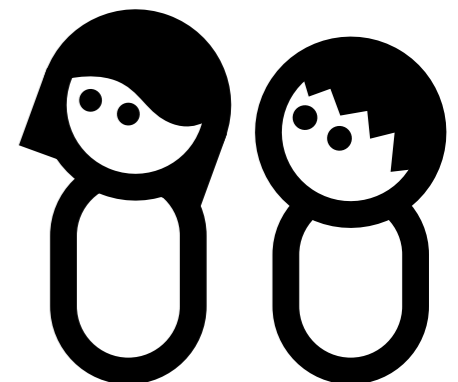

KAPITEL 1

Hjemmet og de nære omgivelser

“Min far slår mig fucking tit. Jeg har sagt at han ikke skal slå, men det bliver kun værre. Han har slået mig siden jeg kan huske og jeg er lige blevet 17. Han siger også grimme ord, som f.eks. Svin, hund, dø, må Gud dræbe dig, smider dig ud af huset osv. Han har tæsket alle i familien, også min mor. Men hun vil ikke forlade ham pga. ære osv. (...) Jeg er bange for at snakke med kommunen, tænk hvis de ikke kan gøre noget.. Det bliver bare værre.”

Dreng, 17 år

BØRNS VILKÅR

VOLD

2.605
Så mange samtaler var der om vold på Børnetelefonen.

43
Så mange gange underrettede Børns Vilkår en kommune om vold mod et barn.

Andelen af samtaler om vold er størst hos de yngste børn

■ 6-9 år (10,6%) ■ 10-12 år (6,6%) ■ 13-15 år (5,0%)
■ 16-17 år (5,6%) ■ 18 år og derover (4,5%)

Så meget udgør samtaler om vold inden for den givne aldersgruppe.

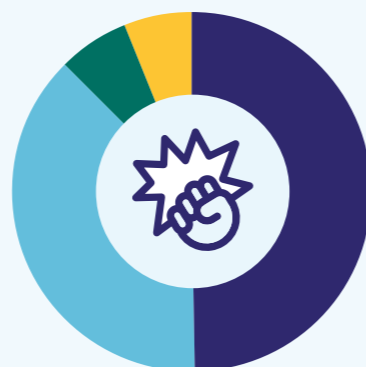
Drengenes samtaler handler lidt oftere om vold end pigernes

■ Piger (5,5%) ■ Dreng (6,2%)

Så meget udgør disse samtaler for hhv. piger og drenge.

Far og mor begår hyppigst vold

■ Far (53,2%) ■ Mor (41,5%)
■ Kæreste/ekskæreste (7,3%) ■ Søskende (7,6%)

Top fire over dem, der har begået volden mod de børn, der henvender sig til Børnetelefonen.

Eksempler på, hvad børnene fortæller, de er blevet udsat for:

Får slag med bæltter og kæppe	Bliver slået og sparket til	Får mavepustere og lussinger	Bliver psykisk nedgjort
Bliver smidt ned i gulvet	Får slået hul i hovedet, så puden blev dækket med blod	Bliver slået med et jernrør	
Bliver pisket med tykke ledninger og slået med højhælede sko	Bliver ignoreret derhjemme	Bliver truet med tæsk	
Skal vente flere timer udenfor i snevejlr i korte ærmer	Bliver skubbet ind i møbler	Bliver brugt som fodskammel	

VOLD

“Jeg er i flere år blevet slået af mine forældre. De har slået mig til jeg blødte og græd, og jeg kan ikke mere. Jeg må ikke noget som helst. Jeg går hele tiden og har selvmordstanker.”
Pige, 15 år

SÅDAN STÅR DET TIL

Hvert fjerde barn har været udsat for vold i hjemmet, og antallet af anmeldelser om vold mod børn er steget betydeligt de seneste år

- På trods af at det i 20 år har været forbudt at slå børn, er vold mod børn stadig udbredt. Det viser bl.a. den seneste større undersøgelse af omfanget af vold mod børn, som Børnerådet foretog i 2016. Undersøgelsen viser, at hvert fjerde barn har været udsat for vold i hjemmet – enten mindre grov vold som at blive skubbet eller nevet, psykisk vold som gentagne gange at blive ignoreret eller truet eller grov vold som slag og spark. Hvert 11. barn har været udsat for grov vold.⁴ Tal fra forskning tyder på, at der siden 2010 samlet set er sket et lille fald i antallet af børn og unge, der udsættes for vold.
- Samtidig er det samlede antal af anmeldelser af vold begået mod børn og unge steget med næsten 63 pct. – fra 3.522 anmeldelser i 2015 til 2017, hvor der blev foretaget 5.724 anmeldelser. Antallet af anmeldelser om vold mod børn under ni år er steget markant fra 252 anmeldelser i 2010 til 1.603 anmeldelser i 2017. Det er en stigning på mere end 500 pct. Disse stigninger antages primært at være udtryk for en øget anmeldelsestilbøjelighed, en bedre opsporing, bl.a. i kraft af Overgrebspakken⁵ samt ændret registreringspraksis hos politiet.⁶

DERFOR ER VOLD ET SVIGT

Vold mod børn er udbredt i Danmark. Det bevidner de 2.605 samtaler, som var på Børnetelefonen om vold i 2017. Forskning viser, at vold kan medføre angst, ensomhed og skyldfølelse hos barnet, og vold kan hæmme børn i deres sociale liv og faglige udvikling. Samtaler på Børnetelefonen viser, at børn ofte forsøger at dække over vold i hjemmet ved fx at undlade at gå i bad efter idræt. Nogle børn bliver holdt hjemme af forældrene, indtil sår og blå mærker er væk. Vi hører, at mange børn påtager sig skylden for volden, fordi de er kommet til at gøre deres forældre vrede. Børn, der har været tæt inde på livet, fortæller, at de konstant er bange for, hvornår volden vil ramme igen, og de oplever, at voksne ikke lytter til dem eller tror på dem, når de fortæller om volden.

VIDENSRUNDLAG

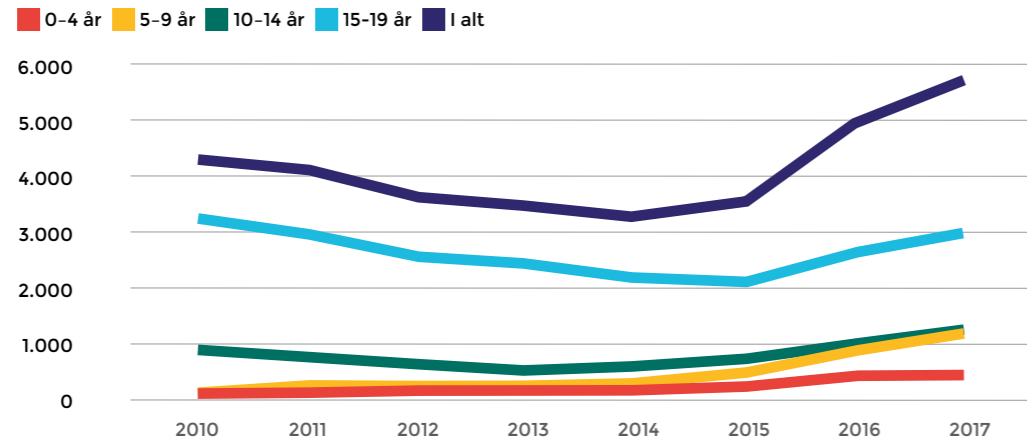
Vold mod børn er et emne med stor bevågenhed, og der eksisterer en del viden om omfanget af vold mod børn. Særligt har de seneste års større undersøgelser på området afdækket omfanget af voldsramte børn og unge i udskolingsalderen. Disse større undersøgelser udgives dog ikke jævnligt og kan variere i undersøgelsesdesign, så sammenligning vanskeliggøres. Disse undersøgelser belyser særlige aldersgrupper, og der er sparsom viden om omfanget af vold mod yngre børn. Der findes flere årlige statistikker på området – herunder antallet af sager i børnehuse, antallet af anmeldelser fordelt på aldersgrupper samt antallet af børn med ophold på krisecenter – som delvist kan kaste lys over omfanget og udviklingen af vold mod børn. Disse data kan dog kun give en indikation på omfanget af voldsramte børn og siger i høj grad noget om opsporings- og anmeldelsestendenser.

DET MENER VI

Der er brug for en plan for, hvordan vi forebygger og stopper vold mod børn i Danmark. Der har med Overgrebspakken og Børnerettighedspakken⁷ været en række regeringsinitiativer på dette område, men data viser, at børn stadig udsættes for vold og mishandling. Derfor skal vi indføre en målsætning om helt at stoppe vold mod børn og fortsætte de forebyggende initiativer, indtil målsætningen er nået. Når vold mod et barn bliver anmeldt, skal der ikke gå mere end syv dage, før barnet bliver afhørt.

5.724 gange blev en voldsforbrydelse mod et barn anmeldt i 2017

I perioden 2010-2015 er der samlet set sket et fald i antallet af anmeldelser om voldsforbrydelser mod børn, men fra 2015 til 2017 er der sket en markant stigning på 2.202 anmeldelser, svarende til 62,5 pct.⁹ I perioden 2010-2017 er der sket en markant stigning i anmeldelser, hvor børn under ni år har været offer for vold - fra 252 anmeldelser i 2010 til 1.603 anmeldelser i 2017. Det svarer til en stigning på 536 pct. En analyse fra Justitsministeriet viser, at stigningen kan skyldes flere faktorer, bl.a. en øget anmeldelsestilbøjelighed, muligvis i kraft af Overgrebspakken.¹⁰

FIGUR 1: ANTAL ANMELDTE VOLDSFORBRYDELSER MOD BØRN

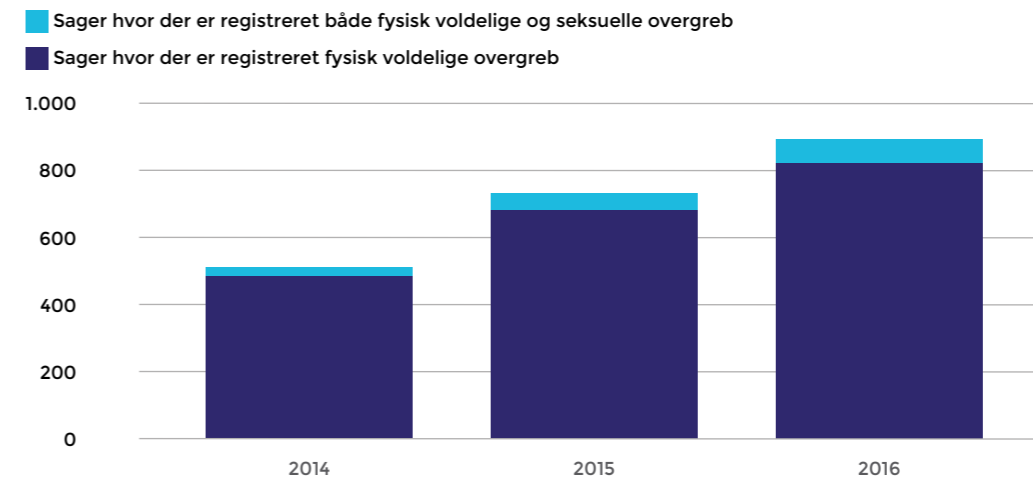
Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel STRAF5.⁹

FAKTA**Mange børn udsættes fortsat for vold**

Børnerådets rapport fra 2016 viser, at 29 pct. af unge i 7. klasse har været udsat for en eller anden form for vold i hjemmet. 28 pct. af de unge har været udsat for mindre grov vold, og 9 pct. har været udsat for grov vold som at blive slået med knytnæve, genstande eller spark, svarende til hver 11. En stor gruppe af børnene har været udsat for begge former for fysisk vold. 17 pct. af de adspurgte har været udsat for psykisk vold, og 10 pct. har kendskab til, at deres søskende er blevet udsat for vold eller trusler om vold.

I 2016 foretog SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd¹¹ en lignende undersøgelse blandt unge i 8. klasse, som viste, at 17. pct. var blevet udsat for vold i hjemmet i løbet af det seneste år.¹² I denne rapport indgik det at blive nevet ikke i definitionen af fysisk vold. Seks år tidligere, i 2010, foretog forskningscentret en sammenlignelig undersøgelse, som viste, at 20 pct. af eleverne i 8. klasse havde været udsat for fysisk vold.¹³ Disse to større undersøgelser tyder på, at der er sket et mindre fald i omfanget af fysisk vold i hjemmet fra 2010-2016 hos børn i udskolingsalderen. Undersøgelsen fra 2010 belyste ikke psykisk vold.

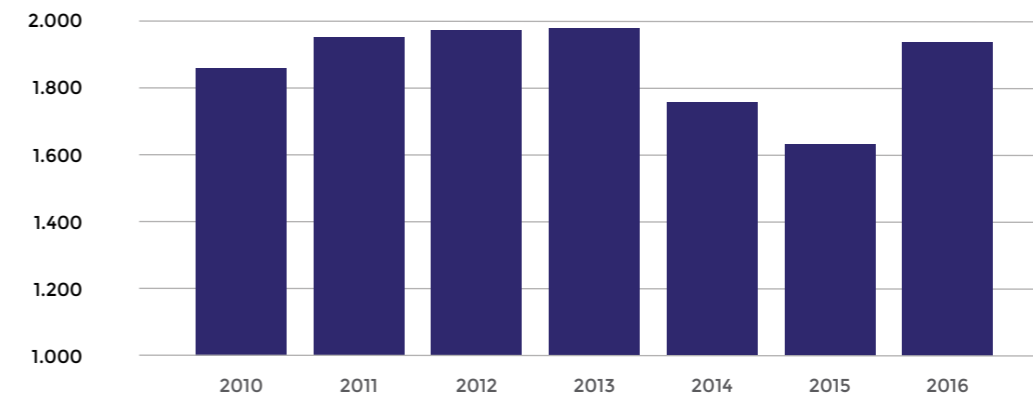
Kilder: Børnerådet (2016): Børneindblik nr. 8/16. Analyse: Vold i hjemmet - Fysisk og psykisk vold er stadig en del af mange børns hverdag; Oldrup, H. m.fl. (2016): Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge 2016. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; Korzen, S. m.fl. (2010): Vold mod unge i Danmark. En spørgeskemaundersøgelse blandt 8.-klasses-elever. Delrapport 2. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

FIGUR 2: ANTAL AFSLUTTEDE SAGER I BØRNEHUSENE¹⁴ OM VOLD

Kilde: Socialstyrelsen (2017): Årsstatistik om de danske børnehuse; Socialstyrelsen (2015): Årsstatistik om børnehuse 2015 og Deloitte (2015): Erfaringsopsamling af børnehuse. Foretaget af Socialstyrelsen.

Fortsat stigning i antallet af sager i børnehuse¹⁵

Figur 2 viser udviklingen i antallet af afsluttede sager i de fem børnehuse i perioden 2014-2016 om hhv. fysisk voldelige overgreb, og sager som omhandler både fysisk voldelige og seksuelle overgreb. Der er sket en stigning i antallet af begge typer af overgrebssager i perioden. I 2014 var der i alt 516 afsluttede sager, der indbefattede voldelige overgreb, i 2015 var antallet 734, og i 2016 var antallet 898. Fra 2015 til 2016 er det samlede antal af børnehussager steget med 20 pct. Antallet af konsultative henvendelser er steget fra 1.414 i 2015 til 1.876 i 2016. Det svarer til en stigning på 33 pct.¹⁶

FIGUR 3: ANTAL BØRN PÅ KRISECENTER

Kilde: Socialstyrelsen og LOKK (2017): Årsstatistik 2016. Kvinder og børn på krisecenter¹⁷

1.943 børn tog ophold på et krisecenter i 2016 - en stigning på 18 pct. siden 2015

Som det fremgår af figur 3, er der sket en stigning i antallet af børn på krisecentre - fra 1.643 børn i 2015 til 1.943 børn i 2016. I 2016 er niveauet omtrent det samme som i perioden 2011-2013. I 2016 blev ca. 60 pct. af henvendelserne om en plads på et krisecenter afvist, fordi der ikke var en ledig plads. I 2015 var der ca. 52 pct., der blev afvist. Belægningsprocenten var i 2016 93 pct., hvor den i 2015 var 89 pct.

FAKTA**At være vidne til vold i familien kan være lige så skadeligt som selv at blive udsat for vold**

At være vidne til vold i familien har ofte langvarige og skadelige konsekvenser. Følger af vold i familien kan være alt fra somatiske til psykiske reaktioner, og der er en statistisk sammenhæng mellem vold i familien og ringere trivsel, dårligere skolepræstationer, kroniske sygdomme, ringere livspotentiale og en tidligere død. Det viser en undersøgelse foretaget af SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd i 2017.

Kilde: Lyk-Jensen, S. V. (2017): Børn, der oplever vold i familien. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

FAKTA

Børn med funktionsnedsættelser er i større risiko for vold i hjemmet

Børn med fysiske og mentale handicap oplever oftere at blive udsat for vold eller seksuelle overgreb end børn i øvrigt. Det viser en undersøgelse foretaget af SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd. Undersøgelsen peger på, at der er et stort mørketal på området. For at indkredse omfanget trækker undersøgelsen både på registeroplysninger fra anmeldelser og fra spørgeskemaundersøgelser, hvor børn og unge med handicap selv fortæller om deres oplevelser. Her fortæller knap hver tredje, at de har oplevet vold i deres opvækst, og 7 pct. fortæller, at de har været udsat for seksuelle overgreb.

Børnerådets analyse fra 2016 viste, at børn, der har ADHD, ADD, Aspergers syndrom, autisme, OCD eller Tourette, oftere bliver udsat for grov vold (19 pct.) og psykisk vold (28 pct.) sammenlignet med børn, der ikke har én af disse diagnoser. Blandt børn, der ikke har en diagnose, bliver 9 pct. udsat for grov vold og 17 pct. for psykisk vold.

Kilde: Holt, H. (2017): Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge med handicap. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; Børnerådet (2017): Børneindblik 2/17 – Analyse: Børns rapportering af vold i hjemmet. Nogle børn er mere udsatte for vold end andre

SEKSUELLE KRÆNKELSER

“Jeg kan huske første gang det skete var jeg seks år gammel, og jeg var hjemme ved min far. Jeg var i bad. Min far kom ind i badet til mig, som han tit gjorde, så det var jo normalt. Han kiggede ned på mig, da jeg sad ned, og bad mig om at røre ved hans penis. Han fortalte mig at det var en særlig ting at gøre, når man var seks år gammel.”

Pige, 15 år

SÅDAN STÅR DET TIL

Hver 8. pige og hver 15. dreng i 8. klasse har været udsat for en seksuel krænkelse, og antallet af anmeldelser om seksualforbrydelser og blufærdighedskrænkelser er steget markant

- 16 pct. af piger og 7 pct. af drenge i 8. klasse har haft uønskede seksuelle hændelser med blottelse eller berøring. 7 pct. af pigerne har oplevet uønsket forsøg på eller gennemført samleje. Det gælder for 5 pct. af drengene. Krænkelserne sker både fra voksne og fra jævnaldrende. Det viser den nyeste større undersøgelse om omfanget af seksuelle krænkelse mod børn og unge, som blev foretaget af SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd i 2016.¹⁸
- Digitale seksuelle krænkelse som deling af intime billeder uden samtykke, grooming¹⁹ og trusler af seksuel karakter er udbredt blandt børn og unge. Blandt drenge i 7.-9. klasse har 7,4 pct. oplevet, at andre har delt et seksuelt billede/video af dem fx i undertøj eller nøgen. For piger i 7.-9. klasse er andelen 6,6 pct. For de 15-25-årige gælder det for 17 pct. af drengene og 13 pct. af pigerne. Det viser Ungeprofilundersøgelsen fra 2016²⁰ blandt 48.000 unge mellem 12 og 25 år. En anden undersøgelse, foretaget af Red Barnet i 2018²¹, viser, at 8 pct. af unge mellem 13-17 år har modtaget seksuelle trusler på nettet fra unge på deres egen alder.
- Antallet af anmeldte seksualforbrydelser og blufærdighedskrænkelser mod børn er steget markant fra 691 anmeldte seksualforbrydelser og 819 blufærdighedskrænkelser i 2015 til 1.051 seksualforbrydelser og 1.406 blufærdighedskrænkelser i 2017. Flere analyser peger på, at stigningen skyldes en større tilbøjelighed til at anmelde og en forbedret opsporing.²²

DERFOR ER SEKSUELLE KRÆNKELSER ET SVIGT

Alene i 2017 var der på BørneTelefonen hos Børns Vilkår 2.111 samtaler med børn, der henvendte sig om seksuelle krænkelse. Disse samtaler omhandler både krænkelse udført af voksne, hvor der er fysisk kontakt – men også krænkelse fra jævnaldrende, som eksempelvis udfører seksuelle krænkelse på nettet som hævnporno, billeddeling og seksuelle trusler. Det er meget forskellige former for seksuelle krænkelse. Et fællestræk for samtalerne er, at de er præget af tabu og følelser af skam, hvilket betyder, at børnene og de unge har svært ved at bede om hjælp.

VIDENSGRUNDLAG

Området for seksuelle krænkelse har stor bevågenhed, men der findes ikke megen viden om, hvor stort omfanget reelt er. Årlige statistikker over anmeldelser og sager i børnehusene omfatter kun de overgreb, som børn fortæller om, eller voksne på anden vis får kendskab til. Men her er det muligt at følge udviklingen over tid. Større undersøgelser, hvor børnene og de unge spørges, kan i stor udstrækning afdække omfanget, men for at kunne følge udviklingen over tid, kræver det dog, at der udgives jævnlige sammenlignelige rapporter, hvilket på nuværende tidspunkt ikke er tilfældet. Der er yderst sparsom viden om omfanget af seksuelle krænkelse mod yngre børn.

Forskning viser, at fysiske, seksuelle krænkelser i barndommen kan have vidtrækkende konsekvenser på både kort og lang sigt. Blandt de hyppigst forekommende senfølger er angst, depression, posttraumatisk stress, alkohol- og stofmisbrug, seksuelle vanskeligheder og fysiske problemer.²³ Konsekvenserne af digitale krænkelser er ikke belyst i samme grad, men vi ved, at det kan have store sociale og psykiske konsekvenser at få krænket sit privatliv og sin blufærdighed, og det kan være svært at få slettet alle spor efter krænkelsen.

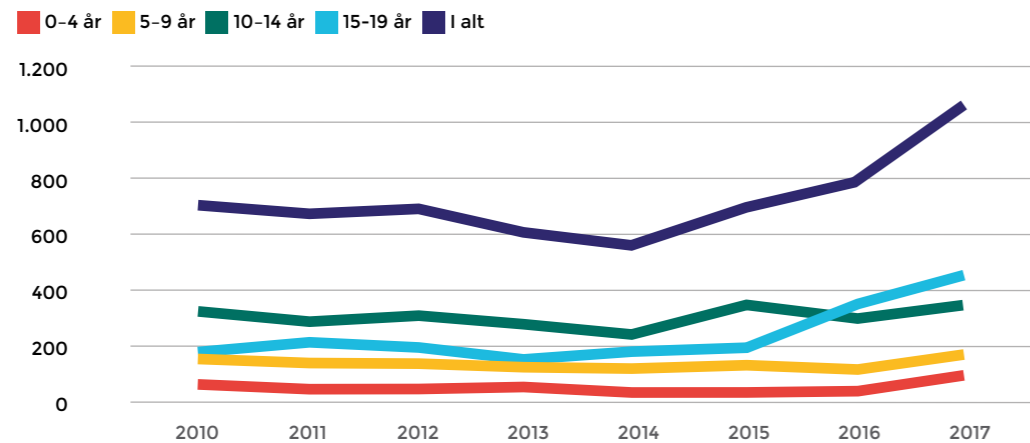
DET MENER VI

Det er afgørende for barnet, at voksne griber ind over for seksuelle overgreb, og at de anmeldes. Børn skal kunne få hjælp af de nærmeste, og pædagoger og skolelærere skal kende tegn på seksuelt overgreb og vide, hvordan de griber ind, når der er en mistanke. Når en krænkelser mod et barn bliver anmeldt, skal der ikke gå mere end syv dage, før barnet bliver afhørt. Digitale krænkelser skal forebygges ved, at alle børn har viden om, hvad der er lovlig og ulovlig adfærd på nettet, herunder regler for samtykke. Forældre og fagpersoner skal være klædt på til at undervise børn og unge i at sætte grænser og til at undervise i digital dannelse i seksualundervisningen. Endelig skal alle børn og unge, der anmelder digitale krænkelser, opleve, at politiet tager deres henvendelse alvorligt og efterforsker sagen. Desuden skal der være nem adgang til at finde hjælp og få stoppet krænkelserne.

1.051 anmeldte seksualforbrydelser mod børn i 2017 - en stigning på 50 pct. siden 2010

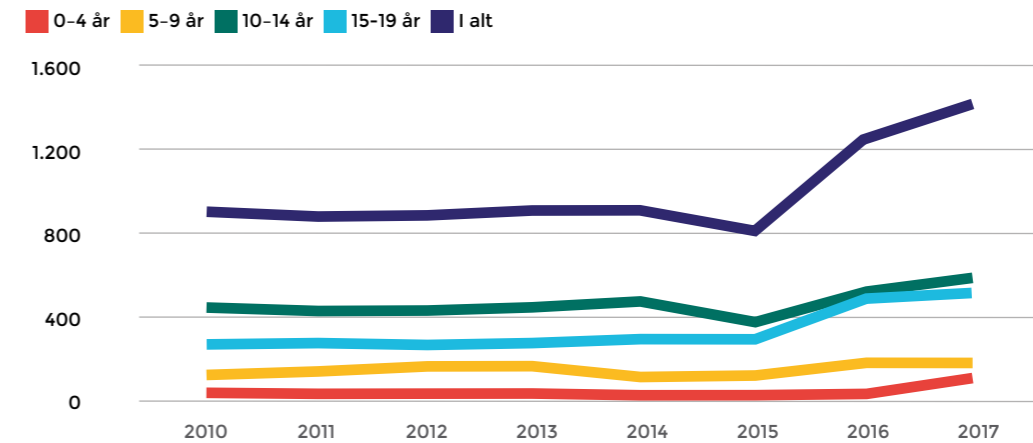
Antallet af anmeldte seksualforbrydelser mod børn i alderen 0-19 år har været faldende i perioden 2012 til 2014, men er steget kraftigt fra 2014 til 2017 - fra 560 til 1.051 anmeldelser. Det svarer til en stigning på 86 pct. Der er sket en stigning for alle aldersgrupper, men den procentvise udvikling er størst for de 0-4-årige, som i perioden 2014-2017 er steget fra 29 til 93 anmeldelser, og for de 15-19-årige, hvor omfanget af anmeldelser i samme periode er steget fra 173 til 441 anmeldelser.

FIGUR 4: ANTAL ANMELDTE SEKSUALFORBRYDELSE MOD BØRN

Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, STRAF5.²⁴

FIGUR 5: ANTAL ANMELDTE BLUFÆRDIGHEDSKRÆNKELSER MOD BØRN

Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, STRAF5.²⁵

1.406 anmeldte blufærdighedskrænkelser mod børn i 2017 - en stigning på 72 pct. på to år

Antallet af anmeldte blufærdighedskrænkelser har været nogenlunde stabilt i perioden 2010-2015, men de seneste to år er der sket en markant stigning fra 819 i 2015 til 1.406 i 2017. Stigningen gælder alle aldersgrupper - men den procentvise stigning er størst for aldersgrupperne 0-4 år og 15-19 år.

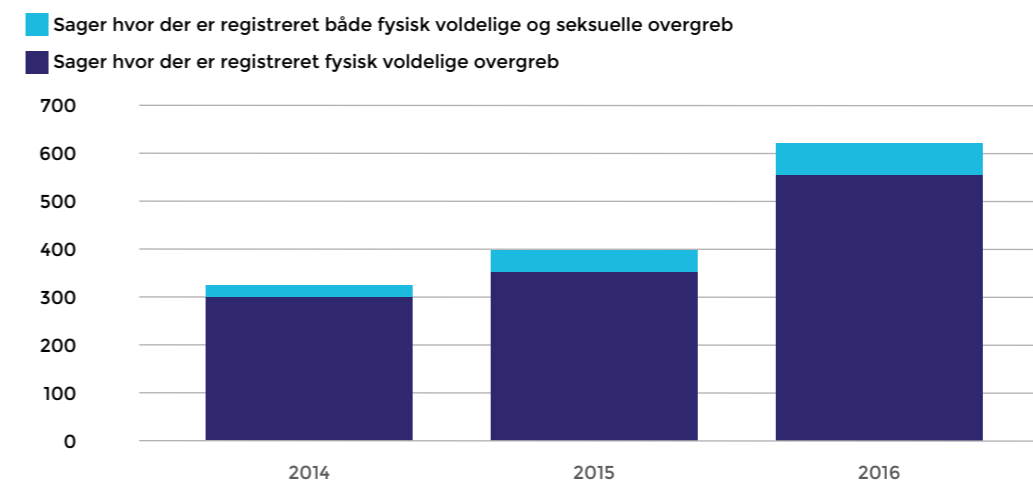
FAKTA

Digitale seksuelle krænkelser er et udbredt fænomen

Blandt unge i alderen 13-17 år har 30 pct. oplevet, at unge i det skjulte har taget seksuelle billeder af andre unge og delt dem på nettet, 24 pct. har oplevet rygtespredning på nettet om deres seksuelle adfærd, 9 pct. har oplevet, at deres kæreste har presset dem til at dele nøgenbilleder, og 22 pct. har modtaget uønskede seksuelle beskeder og billeder. Piger har i højere grad end drenge oplevet afpresning til at dele nøgenbilleder og modtaget uønskede seksuelle beskeder og billeder. Det viser en undersøgelse foretaget af Red Barnet i 2018 blandt 915 unge.

Kilde: Projekt DeSHAME (2018). Unges erfaringer med digitale sexkrænkelser. Resumé af danske resultater. Red Barnet.

FIGUR 6: AFSLUTTEDE SAGER I BØRNEHUSENE OM SEKSUELLE OVERGREB

Kilde: Socialstyrelsen (2017): Årsstatistik om de danske børnehuse; Socialstyrelsen (2015): Årsstatistik om børnehuse 2015; Deloitte (2015): Erfaringsopsamling af børnehuse. Foretaget for Socialstyrelsen.

628 sager i børnehuse om seksuelle overgreb i 2016

Figur 6 viser udviklingen i antallet af afsluttede sager i børnehuse om hhv. seksuelle overgreb og sager, som omhandler både fysisk voldelige og seksuelle overgreb. Der er sket en stigning i antallet af begge typer af overgrebsager i perioden²⁶. I 2014 var der i alt 325 afsluttede sager, der indbefatter seksuelle overgreb, og i 2015 var antallet 403. Det samlede antal konsultative sager²⁷ om voldelige og/eller seksuelle overgreb er ligeledes steget i perioden fra 1.059 i 2014 til 1.414 i 2015. I 2016 var antallet af konsultative sager 1.876.¹⁸

FAKTA

Over 1.000 sigtelser af unge for distribution af børnepornografi

I januar 2018 blev flere end 1.000 unge sigtet for at have delt video- og billedmateriale, primært blandt unge, i hele landet. Materialet består af seksuelt indhold med personer, der på tidspunktet for optagelsen var 15 år og altså endnu ikke var 18 år gamle. Det kan være en overtrædelse af straffelovens § 235 om distribution af børneporno²⁸.

Massiv stigning i antallet af anmeldelser om børnepornografi

I 2017 var der 1.446 anmeldelser efter straffelovens § 235 om børnepornografi. Det viser tal fra Danmarks Statistik. Dette er en massiv stigning siden 2010, hvor der var 61 anmeldelser efter denne paragraf.²⁹

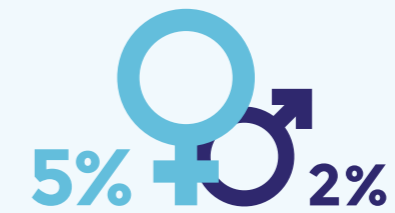
Det siger straffelovens § 235 om børnepornografi

Den, som udbreder pornografiske fotografier eller film, andre pornografiske visuelle gengivelser eller lignende af personer under 18 år, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år eller under særligt skærpene omstændigheder med fængsel indtil 6 år. Som særligt skærpene omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor barnets liv udsættes for fare, hvor der anvendes grov vold, hvor der forvoldes barnet alvorlig skade, eller hvor der er tale om udbredelse af mere systematisk eller organiseret karakter.

Kilder: Rigspolitiets pressemeddelelse af 15. januar 2018; Danmarks Statistik 2018; Bekendtgørelse af straffeloven

BØRNS VILKÅR

SEKSUELLE KRÆNKELSER

Pigernes samtaler handler oftere om seksuelle krænkelse end drenges

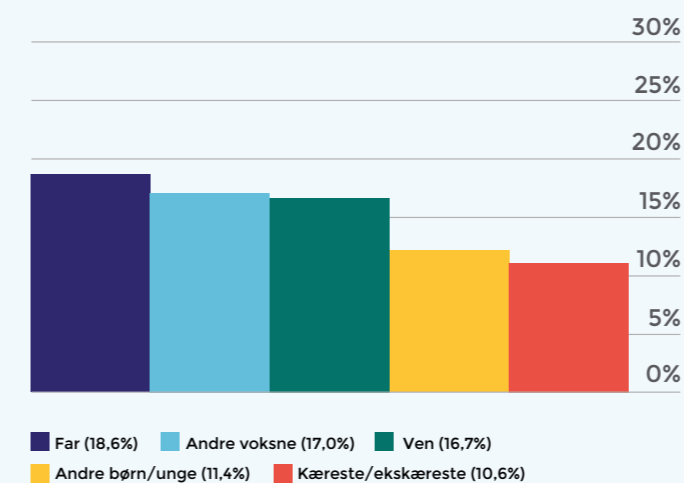
2.111

Så mange samtaler var der om seksuelle krænkelse på BørneTelefonen.

235 ↑

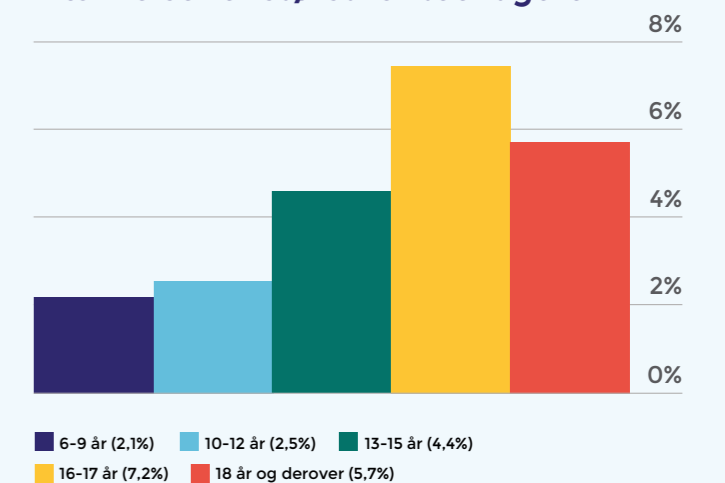
Så mange samtaler handlede om digitale, seksuelle krænkelse. Det er en stigning på **39%** i forhold til 2016.

Far begår oftest krænkelsen

Top fem over hvem der, ifølge samtaler på BørneTelefonen, hyppigst begår krænkelsen. Der kan gives flere svarmuligheder, hvorfor andel ikke summerer til 100.

Andelen af samtaler om seksuelle krænkelse er størst for teenagere

Så meget udgør samtaler om seksuelle krænkelse inden for den givne aldersgruppe.

Det siger børnene

"Døren blev åbnet, og jeg fik et chok, da jeg så at det var min gymnastiklærer. Han havde kun bokser-shorts på. Han låste døren, og gik hen imod mig. Han tog hånden for min mund, og sagde jeg skulle holde kæft, og hvis jeg sagde det til nogen, ville det ikke kun gå ud over mig, også mine bekendte."

13-årig pige

"Den ene af mændene som begik overgreb på mig filmede mig hver gang han var sammen med mig og nogle gange så hans 4-årig datter på."

13-årig pige

"Min morfar er jeg lidt bange for, han tager altid på mig og skal se mig nøgen i bad. Min mor er lige glad og siger jeg skal tage tøjet af ude i køkkenet så de kan se mig."

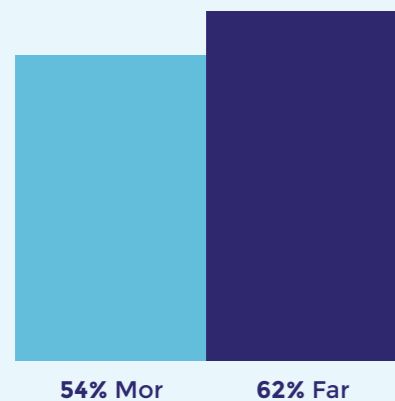
15-årig pige

Kilde: Data fra BørneTelefonen, Børns Vilkår 2017.

BØRN I MISBRUGSFAMILIER

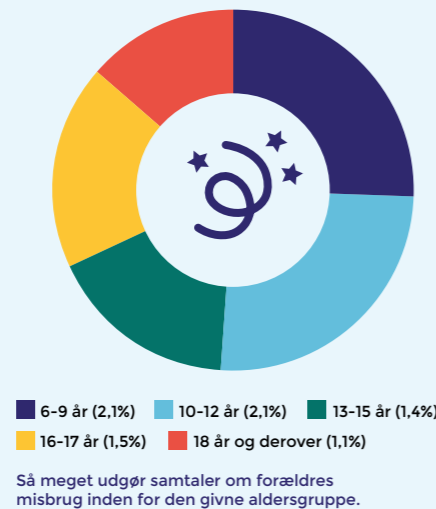

Såvel mødre som fædre har et misbrug

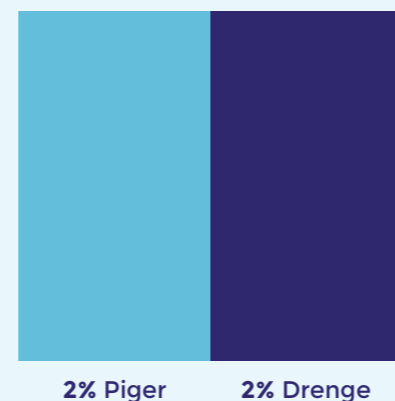

Der er mulighed for at angive flere med misbrug. Derfor er summen højere end 100%.

Børn i alle aldre henvender sig om forældres misbrug

Piger og drenge henvender sig lige meget om forældres misbrug

Så meget udgør samtaler om forældres misbrug for hhv. piger og drenge.

Det siger børnene

“Min far har et par gange prøvet at begå selvmord imens han var fuld, hvor min søster og jeg har måtte ringe til ambulancen da min mor ikke kunne vækkes pga. hun selv var fuld.”

17-årig pige

“Min mor drikker og hun drikker meget, hun starter om morgen og er normalt fuld ved 16 tiden og nogle gange når hun bliver fuld, så psykisk nedgøre eller slår mig og når jeg spørger hende hvorfor hun drikker siger hun at det er min bror og min skyld”

Dreng med ukendt alder

“Min far drikker. Han drikker og drikker. Hjælp mig. Hvad skal jeg gøre?”

9-årig pige

MISBRUGSFAMILIER

“Han har drukket hele mit liv (...). Da jeg var lille, troede jeg, at det var helt normalt. Jeg lagde ikke så meget mærke til det. Men i de sidste 2-3 år har jeg lagt rigtig meget mærke til det. Med det mener jeg, at min mor bliver ked af det hele tiden, og at min far sover hele tiden.”

Pige, 12 år

SÅDAN STÅR DET TIL

Hver femte er vokset op i familier med alkoholproblemer

- Omkring hver femte voksen har i barndommen boet med en, der drak for meget. Det viser en undersøgelse fra Statens Institut for Folkesundhed fra 2016³⁰. Tidligere undersøgelser tyder på, at omfanget af børn i familier med alkoholmisbrug er nogenlunde stabilt.
- I 2015 havde 2.026 børn en eller to forældre i behandling for stofmisbrug. 18,8 pct. af disse børn var anbragt uden for hjemmet. Det viser en opgørelse fra Sundhedsstyrelsen. Der er ikke viden om antallet af børn, der har forældre med stofmisbrugsproblemer, som ikke er i behandling.

DERFOR ER VOLD ET SVIGT

Misbrug medfører ofte, at forældrene ikke formår at tage sig af huslige forpligtelser og yde omsorg for deres børn³¹, hvilket kan medføre emotionelle, kognitive og sociale problemer hos barnet.³² Forskning viser, at børn har en langt højere risiko for at blive indlagt på en psykiatrisk afdeling, hvis de vokser op i en familie, hvor én eller begge forældre har et alkoholproblem, og disse børn har ca. dobbelt så stor risiko for at forsøge selvmord som andre børn.³³

Børn i familier med alkoholmisbrug klarer sig i højere grad dårligt i skolen og er i større risiko end andre børn for at begå kriminalitet. Børn af alkoholmisbrugere har også øget risiko for selv at få et alkoholmisbrug sammenlignet med børn fra familier uden alkoholmisbrug.³⁴ Et studie fra 2016 viser, at unge fra misbrugsfamilier i højere grad føler sig ensomme, har lavt selvværd og hyppigere lider af emotionelle symptomer såsom at føle sig ked af det, nervøs og irriteret.³⁵ Børn i misbrugsfamilier er også i øget risiko for at blive udsat for vold og børnemishandling, da misbrugende forældre kan mangle evnen til at vurdere, hvornår der sker krænkelse af deres børn.³⁶

DET MENER VI

Børn, der vokser op i hjem, hvor forældrene er misbrugere, har brug for hjælp. Derfor skal der udarbejdes en national handleplan, der skal indeholde mål for at nedbringe antallet af børn i misbrugsfamilier, og for at hjælpe de børn der vokser op i skyggen af misbrug. Underretninger gør det ikke alene; der skal sættes ind med hjælp til børnene i form af familiebehandling eller andre forebyggende initiativer eller anbringelse.

VIDENSRUNDLAG

BØRN I FAMILIER MED ALKOHOLPROBLEMER

Der findes ikke viden om omfanget af det nuværende antal børn, som lever i familier med alkoholmisbrug. Der findes undersøgelser, som belyser omfanget af voksne, der i deres barndom er vokset op i misbrugsfamilier. Det er ønskeligt med mere systematisk dokumentation for at kunne følge udviklingen over tid og sætte ind over for problemet.

BØRN I FAMILIER MED STOFMISBRUG

Der findes ikke viden om det nuværende omfang af børn, som vokser op i familier med stofmisbrug. Der findes registre, som opgør antallet af børn, som har forældre i stofmisbrugsbehandling, men der er ikke viden om forældre med stofmisbrug, som ikke behandles.

FAKTA

Forældres misbrug påvirker børnene negativt

19,3 pct. blandt voksne i alderen 18–64 år har i barndommen boet sammen med en voksen, som drak for meget. Andelen er større blandt kvinder, hvor den er 22,2 pct. For mænd er andelen 15,9 pct. Det viser en undersøgelse foretaget af Statens Institut for Folkesundhed fra 2016. Blandt personer, der er vokset op med misbrug i familien, svarer 45 pct., at de blev meget negativt påvirket af dette. 38 pct. angiver i undersøgelsen, at de meget ofte, ofte eller engang imellem er blevet råbt ad eller på anden vis verbalt krænket pga. alkoholmisbruget. 23 pct. af de personer, der voksede op i en misbrugsfamilie, har meget ofte, ofte eller engang imellem været vidne til alvorlig vold på grund af alkoholmisbruget hos den i husstanden, der drak for meget.³⁷

Kilder: Kristiansen, L. m.fl. (2008): Alkohol i Danmark. Voksnes alkoholvaner og holdninger til alkoholpolitik. Center for Alkoholforskning, Statens Institut for folkesundhed, Syddansk Universitet; Rosendahl Jensen, H. A. m.fl. (2016): Alkohol i Danmark 2015. Vaner, skader på andre og holdninger. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet, for Sundhedsstyrelsen.

FAKTA

ALKOHOLPROBLEMER ER UDBREDT**122.000 børn vokser op i en familie med et alkoholproblem**

Det estimerede Sundhedsstyrelsen i 2008. Der er ikke foretaget et nyere estimat.

140.000 danskere skønnes at være afhængige af alkohol

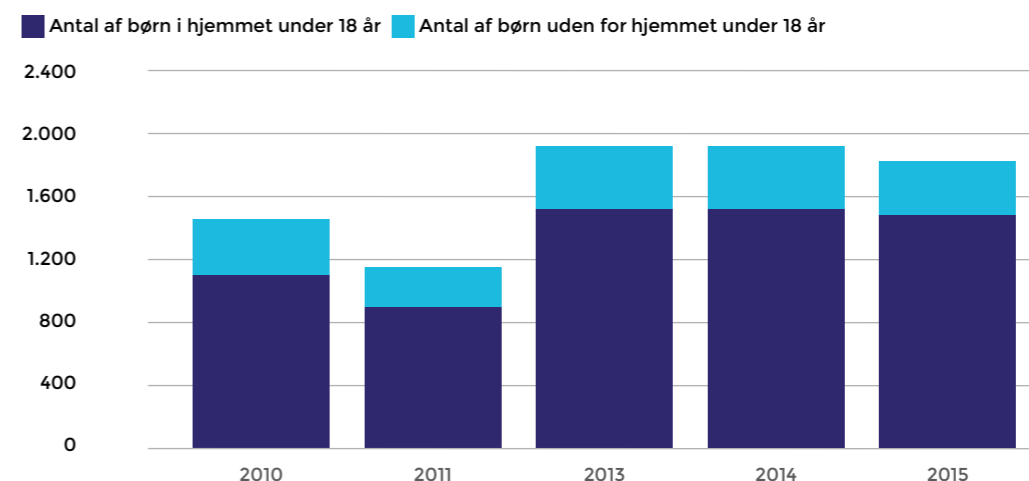
På baggrund af data fra 2005 estimerer Statens Institut for Folkesundhed, at ca. 585.000 danskere har et skadeligt alkoholforbrug³⁸, og at ca. 140.000 er alkoholafhængige³⁹. Der er en overvægt af mænd i begge grupper, og desuden har personer uden børn oftere et skadeligt forbrug og er oftere afhængige sammenlignet med personer med børn. Institutet vurderer, at antallet på 140.000 anses for at være det absolut minimale antal alkoholafhængige i Danmark.

33.000 danskere skønnes at have et stofmisbrug

Ifølge Sundhedsstyrelsens seneste estimater fra 2010 har ca. 33.000 personer et stofmisbrug, som medfører fysiske, psykiske og/eller sociale skader. 11.000 af disse skønnes alene at have et hashmisbrug. Det er ikke opgjort, hvor mange af disse personer der har børn.

Kilder: Hvidtfeldt, U. A. m.fl. (2008): Alkohol i Danmark. Kvantificering og karakteristik af storforbrugere og afhængige. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet for Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse; Sundhedsstyrelsen (2015): Narkotikasituationen i Danmark.

FIGUR 7: ANTAL BØRN HVOR MINDST ÉN FORÆLDER ER INDSKREVET I STOFMISBRUGSBEHANDLING

Kilde: Sundhedsstyrelsen (2011-2015): Narkotikasituationen i Danmark, tabel 3.2.2, Klienter i stofmisbrugsbehandling med indskrivningsdato 2010, 2011 og 213. Data er fra Statens Serum Instituts register over stofmisbrugere i behandling (SIB).

I 2015 var der 2.026 børn med forældre i stofmisbrugsbehandling

Figur 7 viser antallet af stofmisbrugere, der er indskrevet i stofmisbrugsbehandling, og som har børn under 18 år, der enten bor hjemme eller uden for hjemmet. I 2010 var der i alt 1.657 børn, hvis forældre var i stofmisbrugsbehandling. I 2011 drejede det sig om 1.307 børn. Antallet fra 2013-2015 har været stabilt, men før 2013 var det registrerede antal væsentligt lavere. Der er ikke tilgængelige data for 2012.⁴⁰

FAKTA

Børn født med alkoholskader

Mødres indtagelse af alkohol i graviditeten kan give risiko for, at barnet fødes med alkoholrelaterede skader. Der er tale om et spektrum af skader fra mindre organskader til mere omfattende skader. De færreste af skaderne kan diagnosticeres ved fødslen men viser sig undervejs i barnets opvækst.

I perioden 1994-2010 er der i alt diagnosticeret 153 børn med fødtalt alkoholsyndrom (FAS), som omfatter skader på hjernen, de indre organer, misdannelser, hæmmet vækst, psykiske og adfærdsmæssige problemer og mental retardering. Sundhedsstyrelsen skønner dog, at der årligt fødes ca. 400 børn med forskellige variationer af alkoholskader.

Mange af børnene bliver aldrig diagnosticeret som alkoholskadede, men får andre diagnoser eller udfordringer. Det kan være medfødt hjertefejl, læbeganespalte, dårlig trivsel, hjerneskade, retarderet psykomotorisk udvikling, hyperaktivitet, adfærdsforstyrrelse, psykisk udviklingshæmning, ADHD og indlærings- og koncentrationsvanskeligheder.

Kilde: Olofsson, M. (2010): Omsorg for gravide og småbørnsfamilier med rusmiddelproblemer. Sundhedsstyrelsen; Petersen, G. m.fl. (2015): Forsterskadede effekter af alkoholforbrug under graviditeten. Københavns Universitet; Sundhedsstyrelsen (2015): Alkoholstatistik 2015. Nationale data; Pedersen, C.H. (30. november 2014): Ekspert: Få børn fødes med alvorligt alkoholsyndrom i Danmark. www.politiken.dk

BØRNS VILKÅR

SKILSMISSE

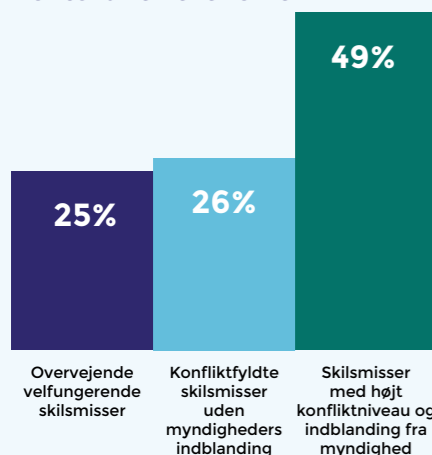
I tre ud af fire

af samtalerne om skilsmisse på ForældreTelefonen vurderes konfliktniveauet mellem forældrene at være højt

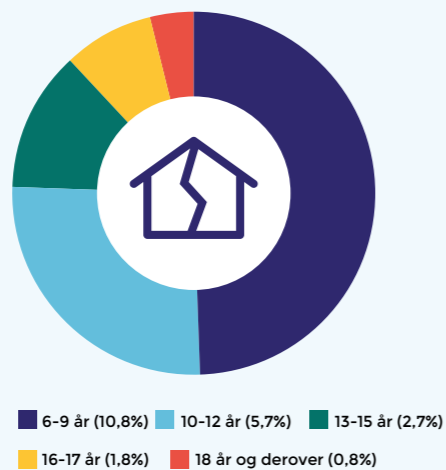
1.517 Så mange samtaler var der på BørneTelefonen om skilsmisse **204** Så mange børn fik en bisidder fra Børns Vilkår i forbindelse med en sag i Statsforvaltningen

Mange skilsmisseforældre med højt konfliktniveau kontakter ForældreTelefonen

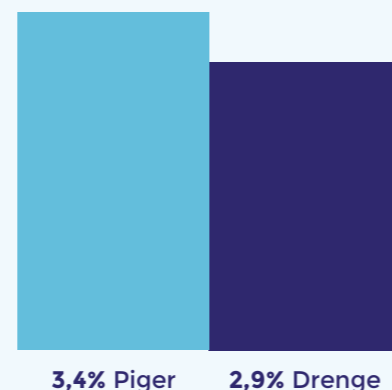
I næsten halvdelen af samtalerne om skilsmisse på ForældreTelefonen vurderes konfliktniveauet til at være højt, og myndighederne er indblandet (enten Statsforvaltningen eller både Statsforvaltningen og socialforvaltning).

Andelen af samtaler om skilsmisse er størst for de yngste børn

Så meget udgør samtaler om skilsmisse inden for den givne aldersgruppe.

Både piger og drenge henvender sig om skilsmisse

Så meget udgør samtaler på BørneTelefonen om skilsmisse i forhold til børnenes køn.

Det siger børnene

"Min mor må ikke længere komme hjem hos min far, og min far vil ikke have, at jeg sover hos min mor, hvis kæresten sover der. Jeg har mit eget værelse, så jeg forstår det ikke helt. Jeg har det som om, at mine forældre vil have at jeg skal vælge mellem dem begge, og det kan jeg ikke."

11-årig pige

"Han har presset mig til at flytte ud hos ham, og det har jeg så gjort. Jeg savner min mor så meget, men hun er sur over, at jeg er flyttet ud til min far. Næsten hele mit liv har jeg været indblandet i deres skænderier, og jeg tror ikke de er klar over hvor meget det påvirker mig."

15-årig pige

"Mit første problem er, at jeg ikke ved, hvordan jeg skal spørge mine forældre, om jeg kan være længere hos min far. Mit andet problem er, at jeg ikke må transportere ting til og fra min mors hus. Fx billeder og ting, der dufter af min far. Jeg bliver tit ked af det, når jeg ikke må og når jeg skal sove, kan jeg ikke."

Ukendt alder og køn

KONFLIKTFYLDTE SKILSMISSE

"Mine forældre blev skilt for lidt over et år siden. Jeg hører dem tit skændes over telefonen, og det går mig rigtig meget på at de ikke kan sammen. Desværre syntes jeg også at det begynder at gå udover min skolegang, jeg har svært ved at koncentrere mig, Jeg lytter ikke efter i timerne og jeg sidder tit alene i frikvartererne! Kan jeg selv gøre noget for at mine forældre kan enes igen?"

Pige, 13 år

SÅDAN STÅR DET TIL

I 10-15 pct. af alle skilsmisser har forældrene alvorlige konflikter

- 10-15 pct. af skilsmisseforældre har alvorlige konflikter, der blandt andet indebærer, at de gentagne gange skal have deres sag behandlet i Statsforvaltningen, byretten, landsretten eller fogedretten. Forskning tyder på, at andelen af højkonfliktskilsmisser har været stabil i en årrække.⁴¹
- I 2017 havnede 2.474 forældremyndighedssager i fogedretten. Siden 2006 er der sket en markant stigning i omfanget af forældremyndighedssager i fogedretten. I 2006 var antallet af disse sager 1.724, og i 2016, hvor antallet var på sit højeste, var det 2.545. Det er en stigning på 48 pct. I 2017 var antallet 2.475. De seneste 5 år har antallet været nogenlunde stabilt på omkring 2.500 sager.

DERFOR ER KONFLIKTFYLDTE SKILSMISSE ET SVIGT

Børns Vilkår møder ofte børn, hvis trivsel og udvikling er truet på grund af forældrenes skilsmissekonflikt og myndighedernes håndtering af den. Depression, angst, social isolation, aggressions- og adfærdsproblemer er nogle af de konsekvenser, som længerevarende konflikter mellem forældre kan have for deres børn. For nogle børn fører forældrenes stridigheder til desperate handlinger. I samtaler på BørneTelefonen fortæller nogle børn, at de overvejer selvmord eller skader sig selv på grund af forældrenes konflikter.⁴² Forskning viser, at trivslen hos børn, som lever i konfliktfyldte skilsmisser, er dårligere end hos børn i skilsmisser, som ikke er præget af et højt konfliktniveau.⁴³ Det at være skilsmissebarn kan have mange konsekvenser, og forskning peger bl.a. på, at børn af fraskilte klarer sig dårligere fagligt, har flere adfærdsproblemer og lavere sociale kompetencer.⁴⁴ En nyere undersøgelse viser, at unge, som i barndommen har oplevet, at deres forældre har haft en konfliktfyldt skilsmisse, har dårligere selvværd. Undersøgelsen viser også, at der kan være langvarige konsekvenser af at opleve mange konflikter efter en skilsmisse – også selvom konflikterne ikke handler om barnet.⁴⁵

VIDENSGRUNDLAG

Registreringen af sagsantal og afgørelser i Statsforvaltningen er omfattende – men ikke offentligt tilgængelige. Datagrundlaget for at vurdere omfanget af forældres konflikter og kompleksiteten i sagerne er usikkert. En rapport fra 2014 udgivet af SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd peger på et behov for en styrket datainfrastruktur i forhold til udviklingen i familieretlige konflikter.

DET MENER VI

Regeringen er i marts 2018 blevet enige med alle Folketingets partier om et nyt skilsmisssystem. Det er positivt, at barnets ret til trivsel fremadrettet altid bliver sat først i skilsmisssager, og at der lægges op til at sikre bedre hjælp til børn i komplekse skilsmisser, hvor misbrug og vold er en del af konflikten. Vi håber, det nye system får sat en stopper for de årelange sager, hvor børn bliver kastebold mellem såvel myndigheder som forældre. Det kræver, at intentionerne i lovforslaget følges helt til dørs i praksis.

FAKTA

Mange børn oplever, at forældrene ikke taler sammen efter skilsmissen

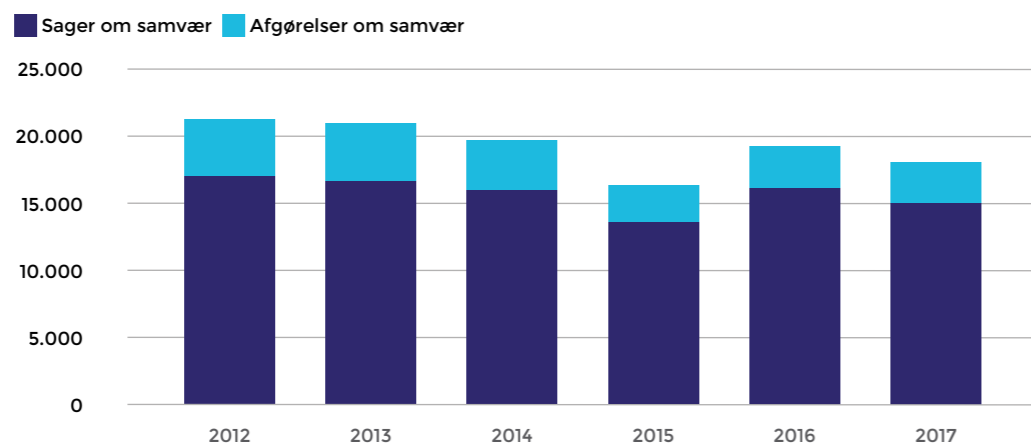
11 pct. af fraskilte forældre svarer, at samarbejdet i høj grad er præget af konflikter. Det viser en undersøgelse, som Epinion har foretaget for Egmont Fonden og Børns Vilkår⁴⁶. En lignende spørgeskemaundersøgelse blandt børn med skilte forældre peger på, at 26 pct. af børnene oplever, at deres forældre ikke taler sammen. Forskning viser, at 10-15 pct. af alle skilsmisseforældre har alvorlige konflikter, og det tyder på, at omfanget er stabilt.

Kilde: Børns Vilkår (2015): "Jeg er træt af at være deres brevdue" - En undersøgelse af hvordan børn oplever konfliktfyldte skilsmisser. Børns Vilkår; Sander, S. (2012): Den grimme skilsmisse (DGS). En empirisk undersøgelse blandt 971 fraskilte danskere, som definerer og karakteriserer skilsmisser, hvor forældresamarbejdet er brudt sammen. Københavns Universitet, Institut for Psykologi; Ottosen M. H. m.fl. (2017): Forældrekonflikter efter samlivsbruddet. Karakteristika og risikofaktorer i komplekse forældreansvarssager. VIVE - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Ingen markant udvikling i antal sager i Statsforvaltningen om samvær

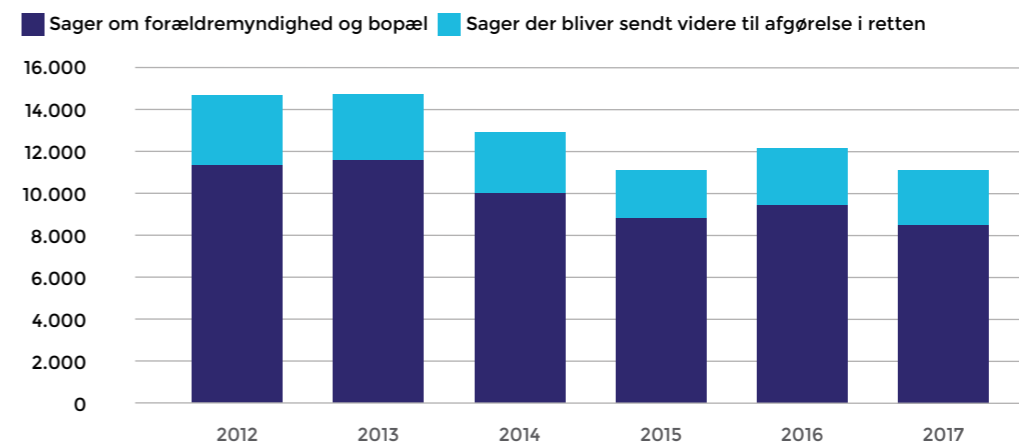
Figur 8 viser det samlede antal sager om samvær i Statsforvaltningen samt antallet af sager, hvor Statsforvaltningen har truffet en afgørelse på vegne af forældrene. I disse sager har forældrene ikke kunnet nå til enighed til trods for eventuel vejledning, børnefaglig rådgivning og konfliktmægling. I resten af sagerne har forældrene indgået forlig efter sagsbehandlingen i Statsforvaltningen. Der er i løbet af de seneste seks år sket et fald i antallet af sager, som i 2012 var 16.947 sammenlignet med 14.919 i 2017. I 2012 traf Statsforvaltningen afgørelse i 4.280 sager om samvær. I 2016 var antallet 3.154. Andelen af sager, hvor Statsforvaltningen træffer en afgørelse, har været faldende, men er dog steget fra 19 pct. i 2016 til 21 pct. i 2017.⁴⁸

FIGUR 8: ANTAL SAGER OG ANTAL AFGØRELSE OM SAMVÆR I STATSFORVALTNINGEN

Kilde: Statsforvaltningen, 2018.⁴⁷

FIGUR 9: ANTAL SAGER OM FORÆLDREMYNDIGHED OG BOPÆL I STATSFORVALTNINGEN OG ANTAL SAGER DER SENDES VIDERE TIL AFGØRELSE I RETTEN

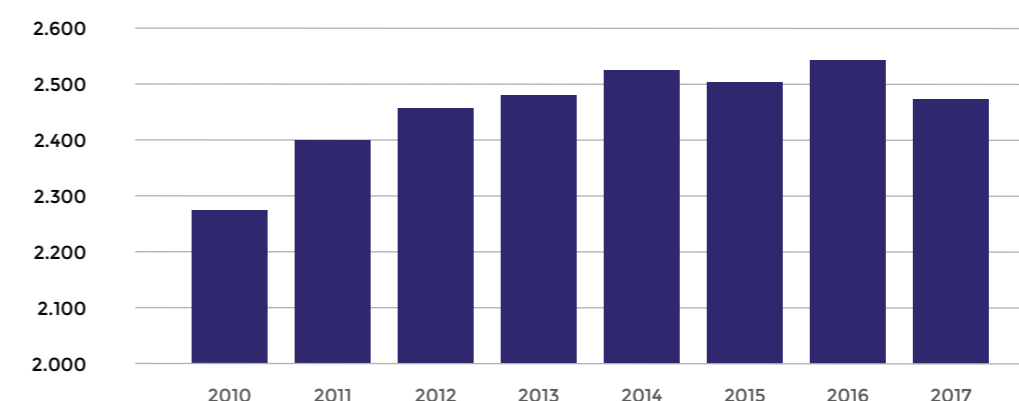

Kilde: Statsforvaltningen, 2018.

2.630 skilsmisssager endte i retten i 2017

Figur 9 viser udviklingen i antallet af sager om forældremyndighed og bopæl samt udviklingen i antallet af sager, der sendes fra Statsforvaltningen til afgørelse i retten. Antallet af sager om forældremyndighed og bopæl i Statsforvaltningen er faldet fra 14.629 i 2012 til 11.155 i 2017. Samtidig har andelen af sager, som Statsforvaltningen sender videre til afgørelse i retten, i perioden 2012 til 2016 været mellem 27 og 29 pct. I 2017 er andelen steget til 31 pct.⁴⁹

FIGUR 10: ANTAL SAGER OM FULDBYRDELSE AF FORÆLDREMYNDIGHED, SAMVÆR OG BOPÆL I FOGEDRETEN

Kilde: Danmarks Domstole (2017): Statistik for fogedsager for 2010-2017. Modtagne fogedsager opdelt på sagstyper.

2.475 sager havnede i fogedretten i 2017

Siden 2006 er der sket en markant stigning i omfanget af forældremyndighedssager i fogedretten. I 2006 var antallet af disse sager 1.724, og i 2016, hvor antallet var på sit højeste, var det 2.545. Det er en stigning på 48 pct. I 2017 var antallet 2.475. I den seneste 5-årige periode har antallet været nogenlunde stabilt lige under eller lige over 2.500 sager.

FAKTA

Fokus på barnets trivsel og perspektiv forsvinder i komplekse sager

Myndighedernes fokus på barnets trivsel og på at få barnets perspektiv frem risikerer at forsvinde i de komplekse skilsmisssager, hvor flere myndigheder er involverede, og hvor der er bekymringer om vold og andre svigt fra den ene eller begge forældre. Det viser en undersøgelse af børn i komplekse skilsmisser fra Børns Vilkår.

I de komplekse sager overskygger princippet om barnets ret til to forældre i nogle tilfælde barnets ret til et godt børneliv med leg, udvikling, læring og trivsel. Det skyldes til dels de mange myndigheder og fagpersoner, der er involveret, og den deraf manglende sammenhæng i afgørelser samt en de facto udvanding af det overordnede ansvar for barnet. Der har også været en udvikling i praksis, der betyder, at forældrenes ret til samvær med deres børn prioriteres over hensynet til barnets trivsel.

Med intentionen bag et nyt skilsmisssystem kan der muligvis sættes en stopper for de årelange sager, hvor børn bliver kastebold mellem såvel myndigheder som forældre.

Kilde: Børns Vilkår (2016): Børn i komplekse skilsmisser. En kvalitativ undersøgelse af børns oplevelse af komplekse skilsmisser.

FAKTA

Lange sagsforløb i komplekse sager har store konsekvenser

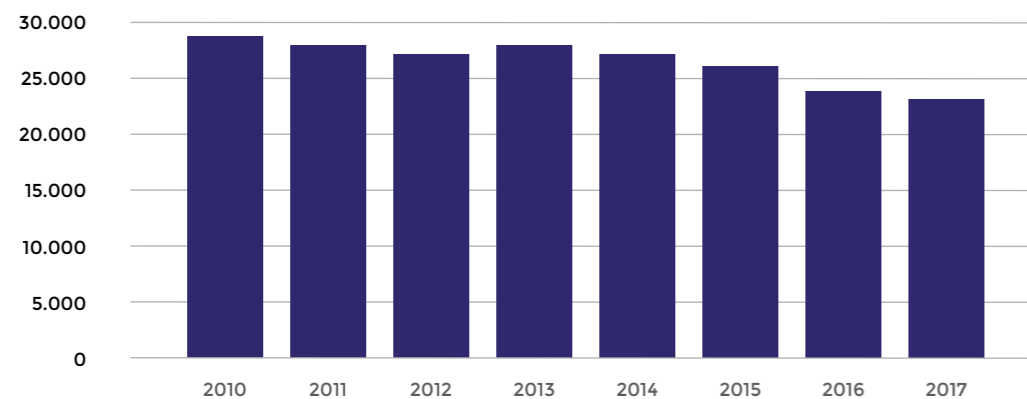
En kvalitativ analyse af 23 komplekse forældreansvarssager, der er blevet behandlet både i Statsforvaltningen og hos andre myndigheder, viser, at sådanne sagsforløb har meget store omkostninger for de involverede forældre og børn. Analysen er fra 2017 og er foretaget af VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd. Undersøgelsen gennemgår eksempler på forældre, der ved sagens start fremstår som gode og omsorgsfulde, men som grundet sagsforløbet ikke længere er i stand til at drage omsorg for eller beskytte deres børn. Gennemgående bliver børnene tiltagende belastet af at være i klemme i forældrenes konflikt, og myndighederne agerer ikke altid ud fra en vurdering af, hvad der forudses at belaste børnene. Der handles først, når skaden er sket, uden at det nødvendigvis fører til et godt resultat for børnene.

Kilde: Ottosen M. H. m.fl. (2017): Forældrekonflikter efter samlivsbruddet. Karakteristika og risikofaktorer i komplekse forældreansvarssager. VIVE – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

Andelen af børn, der oplever familieskift, er faldet fra 2,4 pct. i 2010 til 2,0 pct. i 2017

Figur 11 viser, at antallet af børn, der oplever familieskift, har været støt faldende siden 2013. Ser man antallet i forhold til den samlede børnebefolkning, er antallet faldet en anelse – nemlig fra 2,4 pct. i 2010 til 2,0 pct. i 2017. Tallene dækker over børn, der er gået fra at have boet med begge forældre til at bo med den ene forælder og en eventuel ny partner.

FIGUR 11: ANTAL BØRN DER HAR OPLEVET FAMILIESKIFT

Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel FOLK1A

SYGDOMSRAMTE FAMILIER

“Min mor har haft kræft i 3 år nu, og det bliver værre og værre for hver dag der går, og nu siger sygeplejerskerne, at hendes kræft er blevet meget livsfarlig... hver aften så græder jeg næsten mig selv ihjel og jeg har prøvet på selvmord utallige gange... mine venner og veninder føler jeg, at jeg ikke kan tale med, fordi de ikke forstår, hvordan jeg har det”

Pige, 14 år

SÅDAN STÅR DET TIL

Børn og unge i familier med alvorlig sygdom mangler ofte nogen at tale med – flere forsøger selvmord

- Det kan være svært at tale med nogen, når mor og far er ramt af sygdom. Det peger flere undersøgelser på. I en måling fra 2013⁵⁰ fortæller 41 pct. af børn og unge med en alvorligt syg forælder, at deres forældre ikke ved, hvor kede af det de er. 32 pct. angiver, at det er svært at tale med deres forældre om situationen, og 17 pct. fortæller, at de ville ønske, at deres forældre spurgte mere til deres tanker og følelser, end de gør. Samtidig er det kun 27 pct., som oplever, at lægerne og sygeplejerskerne har spurgt til, hvordan de har det.
- Selvmordstanker og selvmordsforsøg er overrepræsenteret blandt børn i familier med alvorlig sygdom. 23 pct. af unge i familier med alvorlig sygdom har således overvejet selvmord sammenlignet med 14,7 pct. af deres jævnaldrende, der ikke har oplevet alvorlig sygdom i familien. 7,6 pct. unge i familier med alvorlig sygdom har forsøgt selvmord, hvilket er tilfældet for 3,3 pct. af deres jævnaldrende, der ikke har oplevet alvorlig sygdom i familien. Det viser ovennævnte måling fra 2013. Endvidere viser et studie fra 2016⁵¹, at børn af forældre med psykiske lidelser har 2,5 gange højere risiko for at forsøge selvmord. Gruppen af børn i sygdomsramte familier, som ikke har talt med nogen, har oftere forsøgt selvmord, end de unge som har talt med nogen om deres situation.⁵²

DERFOR ER DET ET SVIGT, NÅR BØRN I FAMILIER MED SYGDOM IKKE FÅR DEN FORNØDNE HJÆLP

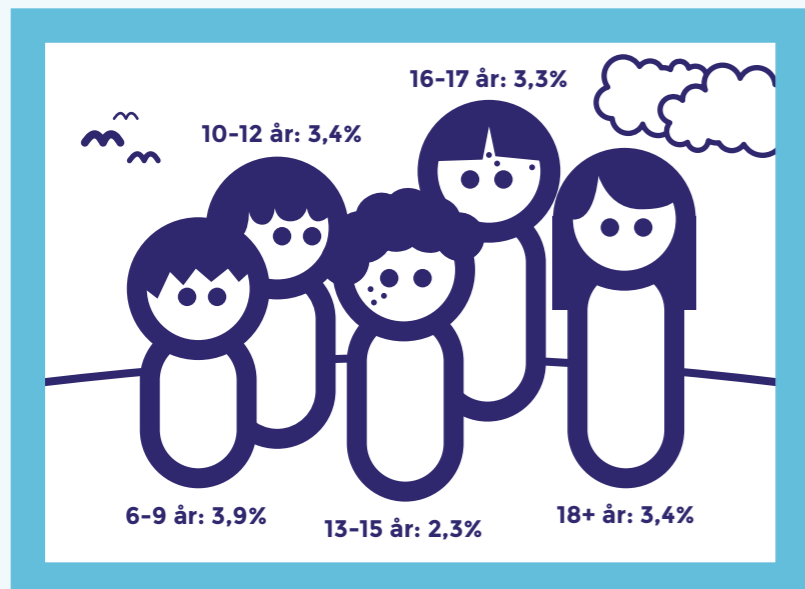
Børn og unge har brug for støtte, når enten mor eller far bliver alvorligt syg. Det viser flere større undersøgelser. Blandt andet peger Omsorgsmålingen fra 2013 på, at det er svært for barnet at tale med sine forældre, fordi de enten er ramt af sygdom eller af sorg over sygdom hos partneren. Børnene oplever, at forældrene ikke er bevidste om, hvor kede af det de er. De børn og unge, som ikke har talt med nogen om at være pårørende til en syg forælder, er i større risiko for at få selvmordstanker. En ph.d.-afhandling fra 2017 baseret på registerdata viser desuden, at det at vokse op med en kronisk syg forælder i barndommen øger risikoen for som voksen at være arbejdsløs, være på førtidspension og tjene under 250.000 kr. om året sammenlignet med den øvrige befolkning.⁵³

VIDENSRUNDLAG

Der findes større undersøgelser, som belyser det at være barn i familie med sygdom. Undersøgelserne kommer dog ikke med jævne mellemrum, hvilket gør det svært at følge udviklingen i, hvordan børn, som oplever sygdom i familien, har det.

SYGDOMSRAMTE FAMILIER

Børn i alle aldre henvender sig om sygdom og dødsfald

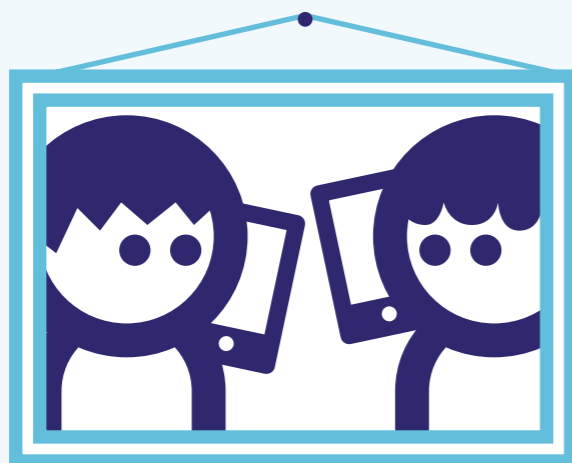
429

samtaler om forældres psykiske sygdom var der på BørneTelefonen i 2017

248

samtaler om forældres fysiske sygdom var der på BørneTelefonen i 2017

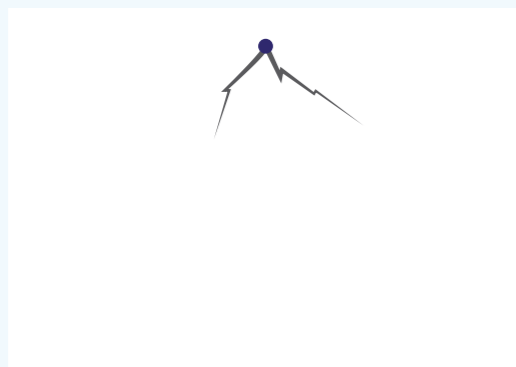
Både piger og drenge henvender sig om sygdom og dødsfald.

Piger: 3,0%. Drenge: 2,2%

711

samtaler om dødsfald i familien var der på BørneTelefonen i 2017

DET MENER VI

Børn i familier med sygdom skal have den fornødne hjælp til at håndtere sygdomsforløbet, fordi de ofte har svært ved at tale med forældrene om deres situation som pårørende. Derfor må andre hjælpe barnet med at håndtere situationen. Pårørende børns ret til information, hjælp og støtte skal skrives ind i sundhedsloven, frem for kun at være retningslinjer, som det er tilfældet nu. Frontpersonalet skal klædes bedre på til at møde børnene, eksempelvis ved at kunne forklare barnet i børnehøjde, hvad sygdommen betyder. I de familier, hvor der er sociale problemer, skal der ske en koordinering mellem regionale og kommunale systemer, så familien og barnet ikke bliver tabt mellem to stole.

FAKTA

Mange oplever, at mor eller far rammes af sygdom og død

I Danmark oplever 85.000 børn og unge hvert år, at én af deres forældre rammes af kritisk sygdom, og hvert år mister over 7.000 børn og unge en forælder. Det svarer til henholdsvis 7,3 pct. af befolkningen under 18 år, som oplever alvorlig sygdom, og ca. 0,6 pct. som oplever at miste en forælder. Studier viser, at mere end 20 pct. af de personer, der har mistet en forælder som barn, på et senere tidspunkt oplever både følelses- og adfærdsmæssige problemer som angst, vrede, depression og/eller tab af færdigheder.

Sundhedsstyrelsen skønner, at 50.000-100.000 børn i Danmark har forældre med en psykisk lidelse. Disse børn har øget risiko for selv at få psykosociale problemer. Det anslås, at det vil ske for omkring halvdelen af børnene. Den øgede risiko hænger ifølge Sundhedsstyrelsen både sammen med arvelige forhold – men i høj grad også faktorer i børnenes opvækstmiljø. Det er vanskeligt at estimere antallet af børn og unge, der vokser op i familier, hvor én eller begge forældre har psykiske lidelser, da en del mennesker med psykiske lidelser ikke er kendte i administrative registre.

Kilder: Center for Kliniske retningslinjer (2015): Interventioner til støtte til teenagere i alderen 13-17 år med en kræftsyg forælder i palliativt forløb; Sundhedsstyrelsen (2011): Vejledning om forebyggende sundhedsydelse til børn og unge. Sundhedsstyrelsen.

FAKTA

Børn mangler nogen at tale med, når familien rammes af sygdom

Når en familie rammes af sygdom, kan det være svært for barnet at tale med nogen om det. Omsorgsmålingen fra 2013 viser, at 41 pct. af børn og unge med en alvorligt syg forælder oplever, at deres forældre ikke ved, hvor kede af det de egentlig er. 32 pct. angiver, at det er svært at tale med deres forældre om situationen, og 17 pct. ville ønske, at deres forældre spurgte mere til deres tanker og følelser, end de gør. Dette underbygges af en undersøgelse fra 2012 foretaget af Center for Ungdomsforskning, som viser, at 28,9 pct. af unge i familier med alvorlig sygdom ikke har talt med nogen om at være pårørende til en syg forælder. Af Omsorgsmålingen fremgår det samtidigt, at kun 27 pct. har oplevet, at lægerne og sygeplejerskerne har spurgt dem, hvordan de har det.

Kilder: Mandag Morgen og Egmont Fonden (2013): Omsorgsmålingen. Når sorgen rammer. En undersøgelse af trivsel og støtte, når børn og unge oplever dødsfald eller sygdom i familien.; J. C. (2012): Unge pårørende og efterladtes trivsel. En analyse af trivsel og mistrivsel blandt unge, som har oplevet alvorlig sygdom eller dødsfald i nærmeste familie. Center for Ungdomsforskning – Aarhus Universitet

FAKTA

Børn af syge forældre har større risiko for selvmord

Selvmodstanker og selvmordsforsøg er overrepræsenteret blandt børn i familier med alvorlig sygdom. 23 pct. af unge i familier med alvorlig sygdom har således overvejet selvmord, og 7,6 pct. har forsøgt selvmord. Det viser Omsorgsmålingen fra 2013. Til sammenligning har 14,7 pct. af de unge i undersøgelsen, som hverken er pårørende eller efterladt, haft selvmodstanker, og 3,3 pct. har forsøgt selvmord.

En anden undersøgelse, som belyser konsekvenserne ved at være barn af forældre med psykisk sygdom som eksempelvis skizofreni og angst, viser, at denne gruppe af børn har 2,5 gange større risiko for at forsøge selvmord end børn uden syge forældre.

Kilder: Bøcker Pedersen, C. (2016): Parental Psychiatric Disease and Risks of Attempted Suicide and Violent Criminal Offending in Offspring - A Population-Based Cohort Study. JAMA Psychiatry. Carsten Bøcker Pedersen er ansat ved Aarhus Universitet, Institut for Økonomi - Center for Registerforskning; Mandag Morgen og Egmont Fonden (2013): Omsorgsmålingen. Når sorgen rammer. En undersøgelse af trivsel og støtte, når børn og unge oplever dødsfald eller sygdom i familien.

FAKTA

Børn, der mister en forælder i barndommen, har større risiko for depression

At miste en forælder i ungdomsårene øger risikoen for at få udskrevet antidepressiv medicin med 20 pct. Den øgede risiko gælder hos både kvinder og mænd, og risikoen er til stede, uanset om man har mistet en forælder som barn eller som ung voksen. Det viser et studie foretaget af forskere fra bl.a. Aarhus Universitet og Statens Serum Institut, som har fulgt alle personer under 30 år, der mistede en forælder i perioden 1997-2009. Undersøgelsen bekræfter, at det er vigtigt at tage ekstra hånd om de sorgramte børn for at forebygge psykiske lidelser.

Kilde: Appel C. m.fl. (2016): Risk of use of antidepressants among children and young adults exposed to the death of a parent. Epidemiology, July, 2016. Charlotte Appel er ansat ved Aarhus Universitet, Institut for Kultur og Samfund.

FAKTA

Unge kvinder, der er pårørende til sygdom og død, udsættes oftere for seksuelle krænkelser

2,5 pct. af unge, som er pårørende til alvorligt syge forældre, angiver i en undersøgelse foretaget af Center for Ungdomsforskning i 2012, at de har været udsat for et seksuelt overgreb fra nærmeste familie. Det samme gør sig gældende for 5,9 pct. af de unge, der har mistet en forælder. Til sammenligning gælder dette for 1,1 pct. af de unge i undersøgelsen, som hverken er pårørende eller efterladte. Det skal dog understreges, at det generelt er en lille andel af kvinderne i undersøgelsen, som har været udsat for seksuelle overgreb fra nærmeste familie. Dog er det bemærkelsesværdigt, at risikoen er fem gange så stor blandt de kvinder, som har mistet en forælder, sammenlignet med de kvinder som hverken er pårørende eller efterladt. I undersøgelsen har 0,3 pct. af mændene været udsat for seksuelle krænkelser fra nærmeste familie, og der er ingen nævneværdig forskel på mænd, som har mistet en forælder eller har haft en alvorligt syg forælder – eller som hverken er pårørende eller efterladt.

Kilde: Nielsen, J. C. (2012): Unge pårørende og efterladtes trivsel. En analyse af trivsel og mistrivsel blandt unge, som har oplevet alvorlig sygdom eller dødsfald i nærmeste familie. Center for Ungdomsforskning - Aarhus Universitet

MOBNING

“Jeg har ingen venner, ihvertfald ikke nogen, som jeg føler virkelig elsker mig og holder af mig. Jeg føler mig alene, virkelig alene. Jeg er blevet mobbet, set ned på og og hånet af folk. Folk hader mig - jeg bliver hadet. Jeg har været de værste ting igennem.”

Dreng, 14 år

SÅDAN STÅR DET TIL

2 børn i hver klasse på 4.-9. klassetrin oplever at blive mobbet, og 4 børn i hver 9. klasse har oplevet digital mobning

- Antallet af børn, som oplever mobning, er faldende. I 1997 viste Skolebørnsundersøgelsen⁵⁴, at antallet af børn, som oplevede mobning, var ca. 25 pct., hvor den nyeste trivselsmåling viser, at omfanget i dag er ca. 8 pct.⁵⁵
- Til gengæld fylder digital mobning mere i det samlede billede. En undersøgelse foretaget af Børnerådet i 2015⁵⁶ viser eksempelvis, at 16. pct. af elever i 9. klasse har oplevet digital mobning.⁵⁷

DERFOR ER DET ET SVIGT, NÅR ET BARN BLIVER MOBBET

I 2017 handlede 2.116 samtaler på BørneTelefonen om mobning. I samtalerne ses en tæt sammenhæng mellem mobning, ensomhed, selvskade og selvmordstanker.

Børn, som bliver mobbet, lider oftere af angst og depression end deres jævnaldrende, der ikke er blevet mobbet. De har gennemsnitligt mere fravær end deres jævnaldrende og klarer sig dårligere i skolen.⁵⁸ De har en mindre sandsynlighed for at gennemføre en uddannelse og større risiko for at få svagere netværk og mindre tryghed i livet.⁵⁹ Som voksne vil tidligere mobbeofre typisk have et generelt dårligere fysisk helbred og større risiko for psykosomatiske symptomer – dvs. sygdomstegn i kroppen som ikke har en fysisk årsag. Forskning peger desuden på en sammenhæng mellem mobning og senere udvikling af kriminel adfærd.⁶⁰

Børn, som udsættes for digital mobning, har en dobbelt så stor risiko for selvskade end deres jævnaldrende, som ikke bliver mobbet. Det viser forskning, som specifikt belyser konsekvenserne ved digital mobning. Denne sammenhæng gør sig ikke gældende hos børn, som bliver mobbet i skolen, til fritidsaktiviteter eller andre steder. Den digitale mobning kan have mere vidtrækkende konsekvenser, fordi barnet ikke altid kan identificere dem, der mobber og ikke ved, hvor mange der tager del i mobningen.⁶¹ Disse resultater bakkes op af et hollandsk studie fra 2014⁶², som har vist, at digital mobning oftere fører til selvmordstanker end traditionel mobning.

VIDENSRUNDLAG

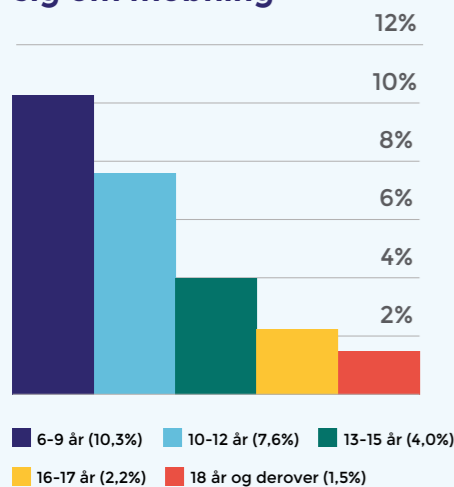
Med de årlige nationale trivselsmålinger og Skolebørnsundersøgelsen, der udkommer hvert fjerde år, er der dækkende og sammenlignelige data på området for mobning, og der kan med rimelig sikkerhed konkluderes på omfang og udvikling. Der spørges dog i undersøgelseerne ikke specifikt til digital mobning, hvorfor det er vanskeligere at følge udviklingen over tid på denne form for mobning.

BØRNS VILKÅR

MOBNING

Flest af de 6-9-årige henvender sig om mobning

Så meget udgør samtaler om mobning inden for den givne aldersgruppe.

Mobning er også digital

14,4% af samtalerne om mobning handlede om digital mobning.

Drengene henvender sig mere om mobning

4% piger 6% drenge

Så meget udgør disse samtaler for hhv. piger og drenge.

Sådan mobbes børn

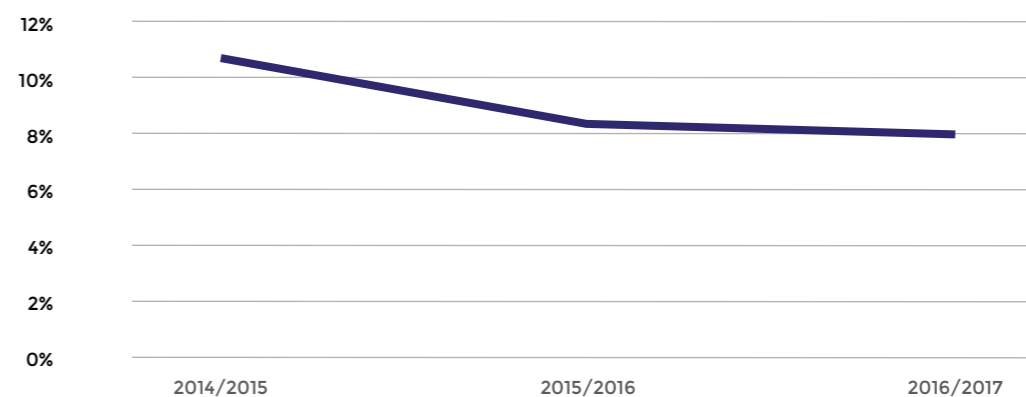
- Bliver mobbet imens det bliver filmet
- Bliver hånet
- Får at vide, at man bør begå selvmord
- Taske bliver fyldt med sne og tisset i
- Bliver mobbet med overvægt
- Får at vide, at man ligner et monster
- Bliver holdt udenfor
- Bliver slået og skubbet
- Bliver truet med sakse eller koste
- Får taget kvælertag
- Får taget billeder i badet til idræt
- Bliver skubbet ned fra stol og tisset på
- Bliver blokeret på sociale medier

Kilde: Data fra BørneTelefonen og Uddannelsesafdelingen, Børns Vilkår 2017.

DET MENER VI

Børn har ret til en mobbefri skolegang. For at fremme en rummelig skolekultur og et godt psykisk arbejdsmiljø bør det skrives ind i Folkeskoleloven, at børn har ret til en skolegang uden mobning. Alle kommuner bør skabe overblik over, hvilke skoler der har problemer med dårlig trivsel og sætte målrettet ind for at forebygge og stoppe mobning. Børn har fra starten af skoleåret 2017/2018 fået mulighed for og ret til at klage til kommunalbestyrelsen, hvis skolen undlader at tage hånd om et mobbeproblem. Undlader kommunalbestyrelsen at rette op på problemerne, kan barnet klage til en ny, statslig myndighed, Den Nationale Klageinstans mod Mobning. Børns Vilkår og TrygFonden bakker i høj grad op om den nye klageinstans. Vi opfordrer til, at man i kommunalbestyrelsen er på forkant med at løfte barnets rettigheder og hjælper skolen med at løse problemerne lokalt.

FIGUR 12: GENNEMSNITLIG ANDEL AF ELEVER I 4.-9. KLASSE SOM OPLEVER AT BLIVE MOBBET

Kilde: Børne- og Socialministeriet: Nationale måltal - Trivsel.⁶³

Færre oplever at blive mobbet i skolen

Figur 12 viser, at der sidste skoleår var 8 pct. af eleverne i 4.-9. klasse, der angav, at de 'meget tit', 'tit' eller 'engang i mellem' oplever at blive mobbet⁶⁴. Trivselsmålingerne viser desuden, at der forholdsvis er flest elever, som oplever at blive mobbet på de laveste klassetrin. Andelen falder nogenlunde støt op igennem skoletiden. Der er sket en positiv udvikling i antallet af elever i 4.-9. klasse på landets folkeskoler, som oplever at blive mobbet. I skoleåret 2014/2015 var der i gennemsnit 10,6 pct. af eleverne på disse klassetrin, som angav, at de oplevede at blive mobbet. I 2015/2016 var dette tal faldet til 8,3 pct., og i 2016/2017 var det faldet yderligere til 8,0 pct.

Stort fald i mobning på 20 år

Meget tyder på, at der er sket en positiv udvikling i omfanget af mobning blandt skolebørn. I 2017 angav 8 pct. af eleverne i 4.-9. klasse i den årlige nationale trivselsmåling, at de 'meget tit', 'tit' eller 'engang imellem' var blevet mobbet i løbet af skoleåret. De nationale trivselsmålinger blev gennemført første gang for skoleåret 2014/2015, men tal fra Skolebørnsundersøgelsen, som er blevet foretaget hvert fjerde år siden 1984, viser, at andelen, som tilbage i 1997 svarede, at de blev mobbet mindst et par gange om måneden, var på 25 pct. for eleverne på 11, 13 og 15 år.

Kilde: Børne- og socialministeriet: Nationale måltal - Trivsel; Rasmussen, M. m.fl. (2015): Skolebørnsundersøgelsen 2014. Statens Institut for Folkesundhedsvidenskab, Syddansk Universitet

HJEMLØSHED

“Det hele startede for 3-4 år siden. Hvor min mor smed mig ud. Hun gik helt amok, og det endte med vi stod og råbte og skreg af hinanden. Hun sagde så ”lille skat, der er noget galt med dig”, ”du er så kold”, og ”du er IKKE velkommen i mit hjem mere”. Den sidste der, med at jeg ikke var velkommen længere, sad fast i rigtig lang tid. Det gør den stadig.”
Pige, 16 år

VIDENSGRUNDLAG

VIVEs årlige hjemløsetælling afdækker systematisk antallet af hjemløse under 18 år. Dog ved vi fra bl.a. bisidningen i Børns Vilkår, at der formodentlig er et væsentligt mørketal på området. Bl.a. møder Børns Vilkår børn og unge, der i kortere perioder er hjemløse, fordi de er stukket af hjemmefra eller fra et opholdssted eller er blevet smidt ud og står på gaden uden noget sted at gå hen. I den seneste hjemløsetælling fremgår det, at der kan være et mørketal ift. antallet af hjemløse børn, fordi de ikke bliver registreret systematisk på forsorghjem og lignende. På det grundlag kan vi kun delvist konkludere på de tilgængelige data.

SÅDAN STÅR DET TIL

39 børn var hjemløse i 2017

- Fra den årlige hjemløsetælling foretaget af VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd kan vi se, at antallet af hjemløse under 18 år er faldet i løbet af de seneste år. Der er i alt blevet registreret 39 børn og unge under 18 år, der befandt sig i en hjemløshedssituation⁶⁵ i uge 6 i 2017. I 2011 blev der i samme uge registreret 204 hjemløse børn.
- Rapporten viser dog, at antallet af hjemløse kvinder med daglig omsorg for børn er steget til 18 pct. i 2017, hvor andelen i 2015 var på 11 pct. Samtidig er antallet af unge hjemløse mellem 18 og 29 år fordoblet. I 2017 var antallet af hjemløse mellem 18 og 29 år i Danmark 2.290. I 2009 var antallet 1.123. Det er derfor svært at konkludere, om udviklingen reelt er så positiv, som den ser ud.
- I 2017 var der 27 børn, der henvendte sig til Børns Vilkår bisiddere, fordi de var blevet smidt ud hjemmefra, var stukket af hjemmefra eller fra et opholdssted. I denne type sager sker det, at kommunen afviser at handle akut og i stedet henviser barnet til at tage hjem igen. Det gør sig også gældende i tilfælde, hvor forældrene har smidt barnet ud og giver udtryk for ikke at ville have barnet hjemme.

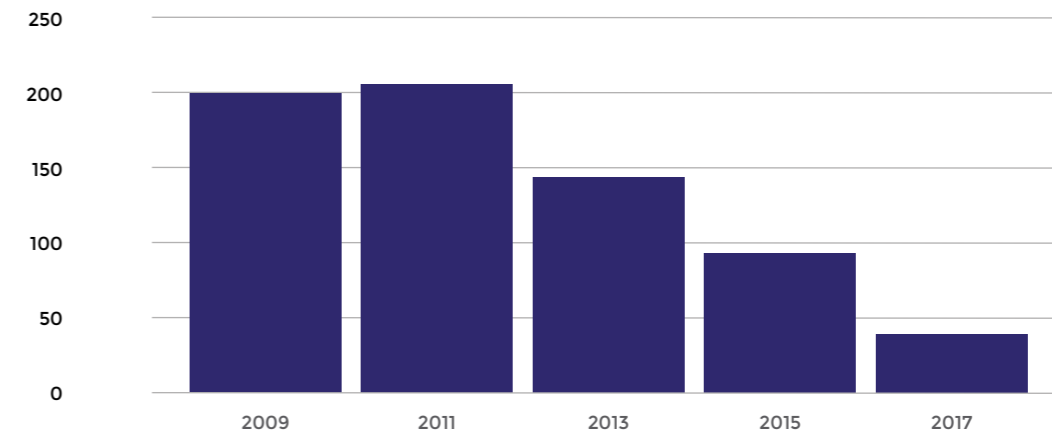
DERFOR ER DET ET SVIGT, NÅR BØRN ER HJEMLØSE

Børn har ret til et sted at bo. Hjemmet er stedet, hvor den basale omsorg udøves og bør være udgangspunktet for tryghed og stabilitet i et barns opvækst. Usikre boligforhold påvirker børnenes hverdagsliv, deres trivsel og relationer. En usikker boligsituation og mangel på et hjem kan resultere i en kropslig utilpashed i form af mange tanker, tristhed, smerter i hoved og mave samt fysisk urolighed. Mange børn, der sættes på gaden, erfarer, at venskaber går itu, og de kan opleve isolation.⁶⁶

DET MENER VI

Forebyggelse af hjemløshed blandt børn i kommunerne er fortsat relevant. Samtidig bør man søge at finde en ny billig bolig til børnefamilier, der står over for en udsættelse.

FIGUR 13: ANTAL HJEMLØSE BØRN I ALDEREN 0-17 ÅR

Kilde: Benjaminsen, L. (2009-2017): Hjemløshed i Danmark. National kortlægning. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd⁶⁷

Antallet af hjemløse børn er faldet markant

Antallet af hjemløse børn er faldet markant i perioden 2009-2017. I 2017 blev der registreret 39 hjemløse børn under 18 år. I 2009 var antallet 200 børn. Faldet kan muligvis skyldes, at der ikke udfyldes personskeemaer for alle de hjemløse børn, der opholder sig sammen med en hjemløs forælder. Af hjemløsetællingen fremgår det, at der i 2017 var 18 pct. af de hjemløse kvinder, der havde daglig omsorg for børn - mod 11 pct. i sidste tælling fra 2015.

FAKTA

Fordobling af antallet af hjemløse unge siden 2009

I 2017 var antallet af hjemløse mellem 18 og 29 år i Danmark 2.290. I 2009 var antallet 1.123. Det er mere end en fordobling. Halvdelen af hjemløse unge har en psykisk sygdom, et misbrug af enten alkohol og/eller stoffer, og en tredjedel har både en psykisk sygdom og et misbrug af enten alkohol og/eller stoffer. Op mod halvdelen af de hjemløse unge, der har boet på herberg, har været anbragt som børn, og næsten en fjerdedel er enten indvandre eller efterkommere. Ca. halvdelen af hjemløse unge under 23 år kommer fra et middelklassehjem, hvor hverken mor eller far har et misbrug eller en psykisk sygdom.

Kilde: VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd; Hjem til Alle alliancen: www.hjemtilalle.dk. Hjem til Alle alliancen består af 12 medlemsorganisationer.

FAKTA

Børn i akut nød får ikke altid hjælp

Børns Vilkårs bisiddere modtager hvert år henvendelser fra en del børn, som har brug for akut hjælp fra myndighederne, fordi barnet går på gaden uden noget sted at være eller sove. I 2017 handlede 312 samtaler på BørneTelefonen om, at barnet var løbet hjemmefra eller smidt ud hjemmefra.

DRAB

Et uigenkaldeligt svigt

Drab er den alvorligste forbrydelse. Omfanget af drab på børn kan være et pejlemærke for antallet af meget voldsomme konflikter mellem forældre. Langt de fleste drab på børn begås af barnets allernærmeste – typisk af én af barnets forældre.⁶⁸

VIDENSGRUNDLAG

Med antallet af anmeldte drabsforbrydelser er der gode og dækkende data fra Danmarks Statistik, som gør det muligt med stor sikkerhed at kunne følge udviklingen over tid. Dog er der sparsom viden om motiver og omstændigheder bag drabene.

SÅDAN STÅR DET TIL

15 børn blev dræbt i 2017

- I Danmark blev der i 2017 begået 15 drab på børn under 19 år. Syv af dem var under 10 år. Siden 1990'erne er antallet af drab i Danmark halveret, men dette fald gælder ikke for drab af børn. I perioden 2010-2016 er der i gennemsnit blevet begået otte drab på børn i alderen 0-19 år pr. år, og 2017 ligger altså væsentligt over dette gennemsnit.
- De fleste drab på børn sker i forbindelse med voldsom jalousi eller vrede hos en af forældrene. I disse tragiske tilfælde bliver alle børn i familien ofte dræbt. I 2017 var en stor del af de dræbte børn søskende.

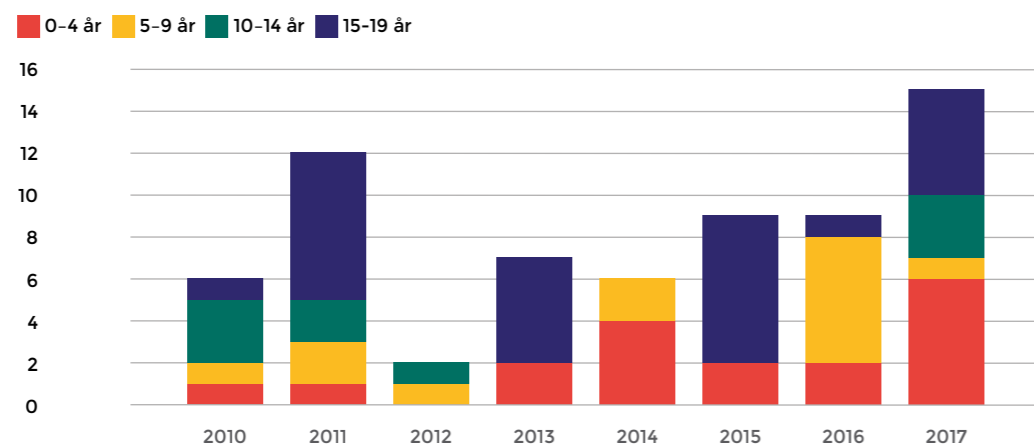
DET MENER VI

De fleste drab på børn sker i forbindelse med et familiedrama, hvor den ene forælder oplever voldsom jalousi eller vrede. Motiver og omstændigheder bag drabene bør klarlægges nærmere, så forbrydelserne i endnu højere grad kan forebygges.

15 børn blev dræbt i 2017. Det højeste antal i de seneste år

Figur 14 viser antallet af drab på børn i perioden 2010-2017. Der er store forskelle i alderen på de børn, der udsættes for drab fra år til år. I 2017 var syv af børnene under 10 år.

FIGUR 14: ANMELDTE DRABSFORBRYDELSE MOD BØRN

Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel STRAF5.⁶⁹

FAKTA

Børn kan blive ofre for familiedramaer

I forskningslitteraturen om drab på børn arbejder man med betegnelsen 'familiedrama', som er det, de fleste dræbte børn under 15 år er ofre for. Familiedramaer er situationer, hvor fx en skilsmisse har udløst så voldsom jalousi, at én af forældrene slår børnene ihjel for efterfølgende at tage sit eget liv – et såkaldt udvidet selvmord. Der er generelt sparsom viden om motiver og omstændigheder bag drab på børn.

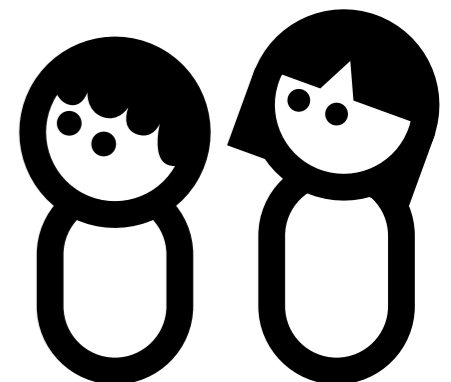
Kilde: Justitsministeriets Forskningskontor (2014): Drab i Danmark 2008-2011; Liem, M. (2012): Familial Homicide Suicide. The Oxford Handbook on Violence, Homicide and War. Red. Todd K. Shackelford, T. K. & Weekes-Shackelford, V. A (red.). Oxford: Oxford University Press.

KAPITEL 2

Myndighederne og skolen

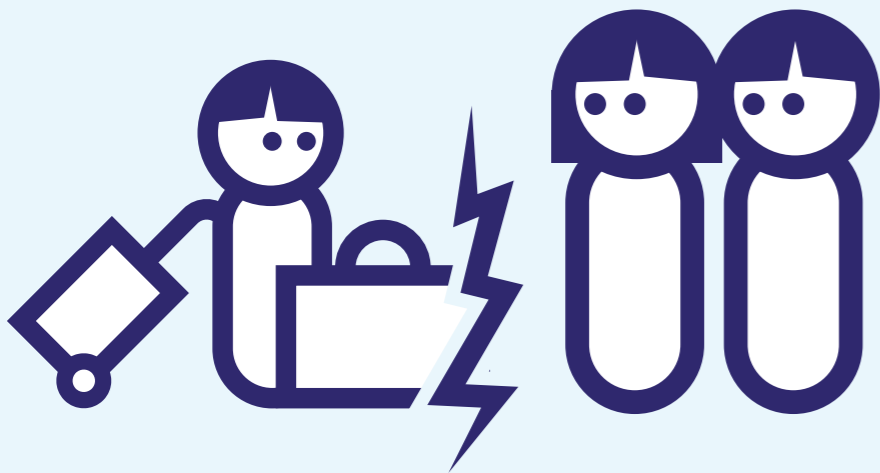
“Jeg har snakket om det, at jeg bliver slået, med min skoles sundhedsplejerske, hende snakkede jeg med 7 gange, fordelt på 3 år. Da hun endelig fik gjort noget, gik der lang tid, og det kom videre til kommunen. De første tre gange, mente de ikke, mine problemer var alvorlige nok, til de gad gøre noget.”

13-årig til BørneTelefonen

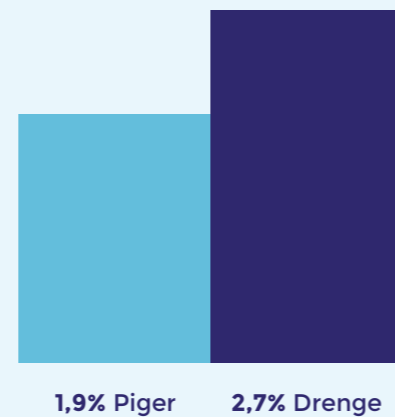

PROBLEMER MED MYNDIGHEDERNE

985 Antal samtaler om problemer med anbringelsessted/plejefamilie, problemer med sociale myndigheder og problemer med Statsforvaltningen

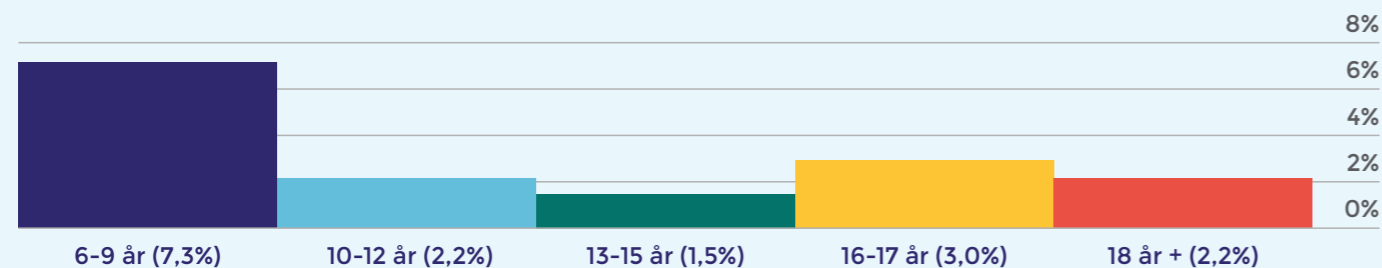

Lidt flere af drengene henvender sig om myndighedssvigt

345 Antal børn med en sag i kommunen der fik en bisidder fra Børns Vilkår

Andelen, som henvender sig om myndighedssvigt, er størst for de 6-9-årige

Så meget udgør samtaler om problemer med myndighederne inden for den givne aldersgruppe.

Det siger børnene

“Jeg vidste godt, hvad rettigheder var. Jeg vidste bare ikke, at jeg havde dem, fordi jeg var et barn. Jeg vidste ikke noget.”

Pige, 16 år - som har en børnesag i kommunen

“Kommunen har været hos min mor rigtig mange gange, og de ved godt, min mor bliver fuld, men de siger ikke noget til det. Og politiet har også været der rigtig mange gange. Og min far ved det også godt, men han kan ikke gøre noget, for når han ligger sag an, så taber han altid, så nu har han ladet vær med at gøre det.”

Pige, alder ukendt

FEJL I SAGSBEHANDLING AF BØRNESAGER

“Hun lyttede ikke til, hvad jeg sagde. Det var mere, hvis min mor sagde noget, så lyttede hun efter det. Hun lyttede heller ikke til min far, hvis der var noget, han sagde.”

Pige, 17 år

SÅDAN STÅR DET TIL

Børnesagsbehandling bryder i mange tilfælde lovens krav

- Mindre og ældre undersøgelser peger på, at sagsbehandlingen ofte ikke har levet op til centrale lovkrav om inddragelse af barnet, udarbejdelse af børnefaglige undersøgelser og handleplaner samt opfølgning i form af tilsyn. Den nyeste undersøgelse fra 2017, som behandler 77 tilfældigt udvalgte sager i Københavns Kommune, viser, at der var fejl i samtlige af de undersøgte sager, bl.a. i forhold til udarbejdelse af børnefaglige undersøgelser, udarbejdelse af handleplaner samt børneinddragelse.⁷⁰
- Sagsbehandlingen på børneområdet kritiseres fra flere centrale instanser. Folketingets Ombudsmand har på baggrund af indblik i to kommuners spareplaner advaret mod, at økonomi bliver en trussel mod børnenes retssikkerhed. Statsrevisorerne har i 2016 kritiseret Social- og Indenrigsministeriet for, at kommunernes sagsbehandling i mange sager ikke overholder lovens krav, og at ministeriet efter 10 års indsats ikke kan dokumentere, at kommunernes sagsbehandling i forhold til anbringelse af børn er blevet bedre.⁷¹
- Forskning tyder desuden på, at plejeforældre ikke i alle tilfælde får den lovlige efteruddannelse. Blandt plejeforældre oplever 17 pct. kun i nogen grad, i ringe grad eller slet ikke at føle sig rustet til opgaven, viser en undersøgelse fra Ankestyrelsen foretaget i 2017.

VIDENSRUNDLAG

Den løbende dokumentation af, hvorvidt sagsbehandlingsprocedurer lever op til loven, er yderst sparsom. Viden på dette felt beror i høj grad på Ankestyrelsens praksisundersøgelser, der har et spinkelt undersøgelsesgrundlag, hvorfor konklusionerne herfra må tages med forbehold. Viden om sagsbehandlingens kvalitet og effekt er tilmed særdeles mangelfuld.

DERFOR ER FEJL I SAGSBEHANDLING AF BØRNESAGER ET SVIGT

Trods et godt lovgrundlag er erfaringen fra over 2.700 bisiddersager i Børns Vilkår, at der fortsat er børn i Danmark, som udsættes for overgreb eller omsorgssvigt uden at få den rette hjælp fra myndighederne. Det kan have store personlige konsekvenser, hvis et barn ikke får den støtte og hjælp, det har behov for.

Børnefaglige undersøgelser⁷², handleplaner⁷³ og opfølgning gennem tilsyn⁷⁴ er lovbestemte aspekter af sagsbehandlingen⁷⁵. De bør understøtte afgørelser og sætte retning for tiltag, der støtter barnets trivsel og udvikling. Undlades disse sagsbehandlingsskridt, er det en lovovertrædelse, og det øger risikoen for, at barnet ikke får den rette hjælp.

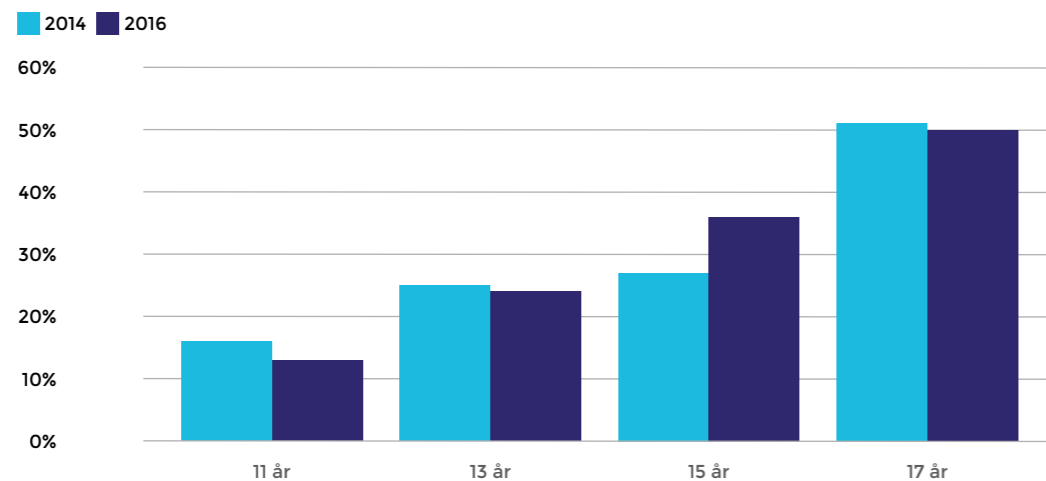
Inddragelse af barnet i alle faser af en børnesag er desuden en hjørnesten i sagsbehandlingen. Ifølge FN's Børnekonvention har alle børn ret til at blive hørt i forhold, der angår dem selv. Disse principper er indarbejdet i serviceloven⁷⁶. Inddrages børn ikke i forbindelse med en anbringelse eller anden foranstaltning, kan det have negative konsekvenser for børnene. Erfaringen fra bisidderordningen i Børns Vilkår er, at børnene kan blive frustrerede og desillusionerede og mister tillid til, at myndighederne kan og vil hjælpe dem.⁷⁷ Forskning viser desuden, at chancen for en succesfuld anbringelse øges, når barnet har en forståelse for og accept af, hvad der skal ske.⁷⁸

DET MENER VI

En fejlbehæftet sagsbehandling, der i mange tilfælde ikke lever op til centrale lovkrav, kan medføre, at beslutningerne om fx et barns anbringelse bliver for dårlige. Der er ikke plads til sjusk og fejl, når der er tale om væsentlige og indgribende beslutninger i børns liv. Det specialiserede børne- og ungeområde har brug for et fagligt og ledelsesmæssigt løft med fokus på kvalitet i og effekt af sagsbehandlingen, herunder reel inddragelse af barnet i sin egen sag. Desuden skal kommunerne sikre sagsbehandlerne den fornødne tid til at udføre arbejdet med børnene. Indsatsen bør understøttes af løbende dokumentation med fokus på kvalitet og effekt, så kommunen kan tilbyde barnet den bedst mulige støtte.

Ingen positiv udvikling:
Hver tredje anbragte
tages ikke med på råd

Undersøgelsen om anbragte børn og unges trivsel, som SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd har udgivet i 2014 og 2016, viser, at der ikke er sket nogen nævneværdig udvikling i andelen af de anbragte børn, som oplever at være blevet taget med på råd i forhold til beslutningen om deres anbringelsessted. I begge år oplever gennemsnitligt kun hvert tredje anbragte barn, at de var blevet taget med på råd forud for anbringelsen. Undersøgelsen viser desuden, at der med alderen sker en gradvis stigning i andelen, som oplever at være taget med på råd.

FIGUR 15: ANDELEN AF ANBRAGTE BØRN SOM BLEV TAGET MED PÅ RÅD
INDEN BESLUTNING OM ANBRINGELSESSTED

Kilde: Lausten, M. og Jørgensen, T. (2016): Anbragte børn og unges trivsel 2016. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; Ottosen, M. m.fl. (2014): Anbragte børn og unges trivsel 2014. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd²⁹

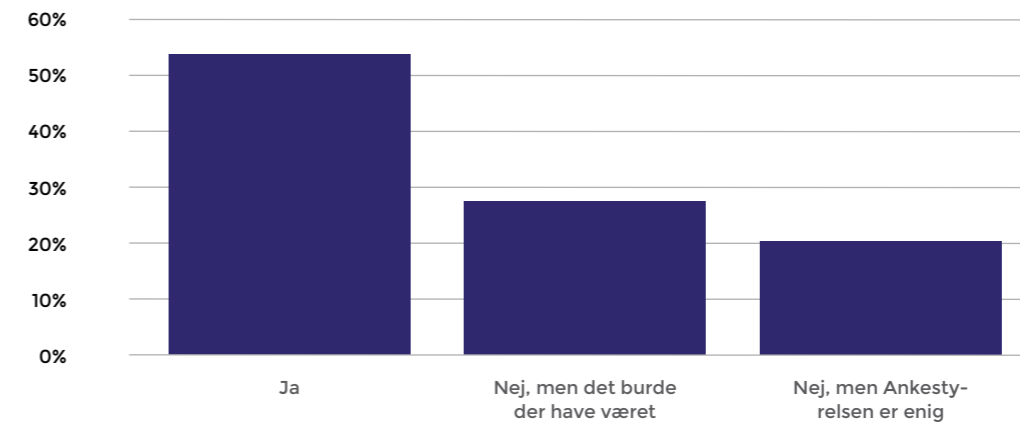
FAKTA

Anbragte børn skal forholde sig til mange forskellige sagsbehandlere

4 ud af 10 institutionsanbragte børn og unge fortæller, at de har haft mindst tre sagsbehandlere inden for de seneste to år. Der er flere unge, der i 2016 oplevede mange sagsbehandlerskift, end da undersøgelsen første gang blev gennemført i 2014. Børn, som er anbragt i plejefamilie, fortæller, at de har haft færre forskellige sagsbehandlere end institutionsanbragte.

Kilde: Lausten, M. og Jørgensen, T. (2016): Anbragte børn og unges trivsel 2016. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

FIGUR 16: ANDELEN AF BØRNESAMTALER VED UNDERRETNING OM OVERGREB

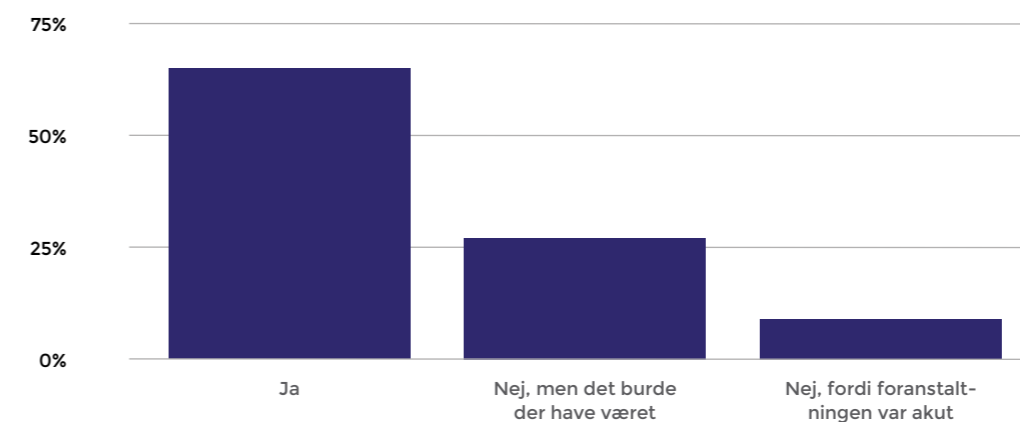
Kilde: Ankestyrelsen (2015): Ankestyrelsens undersøgelse af Evaluering af overgrebspakken

FAKTA

28 pct. af børn, der er eller har været anbragt uden for hjemmet, har forsøgt selvmord

40 pct. af nuværende og tidligere anbragte piger og 16 pct. af drengene har forsøgt selvmord. Det viser et notat fra 2017 fra VIVE - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.⁸² Til sammenligning er andelen for øvrige unge hhv. 7 pct. for piger og 3 pct. for drenge. Notatet viser også, at flere tidligere og nuværende anbragte piger bliver udsat for en seksuel krænkelse end unge i øvrigt. Det gælder for 34 pct. af de nuværende eller tidligere anbragte piger i undersøgelsen og for 6 pct. af de unge piger i øvrigt i en sammenlignelig undersøgelse.

Kilde: Fuglsang Olsen, R. og Lausten, M. (2017): Notat - Anbragte unges udsathed. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

FIGUR 17: ANDELEN AF BØRNEFAGLIGE UNDERSØGELSER I FORBINDELSE
MED BØRNESAGER

Kilde: Ankestyrelsen (2011): Ankestyrelsens praksisundersøgelser om inddragelse af børn og forældre i sager om frivillige foranstaltninger.

27 pct. får ikke den lovpligtige
børnesamtale i forbindelse med
underretning om overgreb

Ankestyrelsens evaluering af overgrebspakken fra 2015, som gennemgår 103 sager, viser, at den børnesamtale, som med overgrebspakkens vedtagelse er blevet indført i forbindelse med underretning om overgreb, var blevet afholdt i 52 pct. af sagerne. I 27 pct. af sagerne vurderer Ankestyrelsen, at der burde være afholdt en børnesamtale, men at det ikke var sket. For alle sager i undersøgelsen var der afholdt børnesamtale som led i en børnefaglig undersøgelse. En praksisundersøgelse fra Ankestyrelsen fra 2011⁸⁰, som gennemgik 121 sager, viste, at 38 pct. af børn over 3 år med en børnesag ikke fik en børnesamtale. Begge undersøgelser er dog baseret på mindre stikprøver, hvorfor det er svært at drage sikre konklusioner.⁸¹

Kommuner bryder loven og foretager ikke altid en børnefaglig undersøgelse

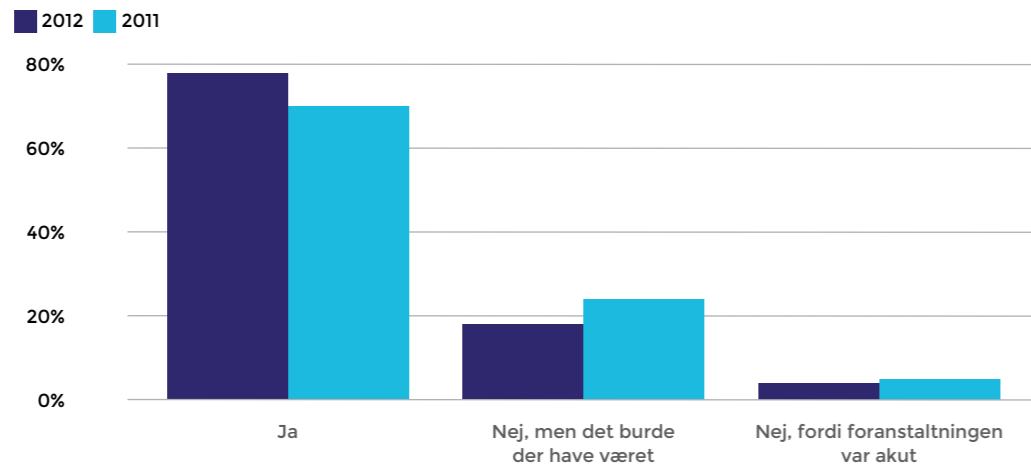
Viden om, hvornår der er udarbejdet en børnefaglig undersøgelse, er sparsom. I figur 16 præsenteres tal fra en undersøgelse udarbejdet af Ankestyrelsen i 2011, som omfatter 121 børnesager. Denne undersøgelse viser, at der i 27 pct. af tilfældene ikke blev foretaget en børnefaglig undersøgelse, selvom det er lovpligtigt.⁸³ En undersøgelse, der gennemgår 77 børnesager i Københavns Kommune, viser, at der i fire ud af fem sager ikke er foretaget en børnefaglig undersøgelse inden anbringelsen, hvor undersøgelsen skal foreligge.

I 18 pct. af sagerne om anbringelse af børn er der ikke udarbejdet en handleplan

Ligesom det gør sig gældende for børnefaglige undersøgelser og børnesamtaler, er dokumentation af, hvor ofte der udarbejdes handleplaner, sparsom. Figur 18 præsenterer tal fra en undersøgelse udgivet af Ankestyrelsen og Socialstyrelsen i 2012, som omfatter 104 børnesager. Af undersøgelsen fremgår det, at der i 18 pct. af sagerne ikke blev udarbejdet en handleplan, selvom det er lovpligtigt. I 2011 foretog Ankestyrelsen en praksisundersøgelse, som omfattede 121 sager. Heraf var der for 24 pct. ikke udarbejdet en handleplan, selvom det burde have været gjort. En undersøgelse foretaget i Københavns Kommune, som gennemgår 77 børnesager, viser, at der i halvdelen af sagerne ikke er udarbejdet en handleplan inden anbringelsen, og at der helt mangler en handleplan i hver tiende anbringelsessag.

FIGUR 18: ANDELEN AF HANDLEPLANER I SAGER OM ANBRINGELSE AF BØRN

Kilde: Ankestyrelsen og Socialstyrelsen (2012): Opfølgning på implementering af Barnets Reform. Bestilt af Social- og Integrationsministeriet og KL i regi af det strategiske partnerskab på det specialiserede socialområde; Ankestyrelsen (2011): Ankestyrelsens praksisundersøgelser om inddragelse af børn og forældre i sager om frivillige foranstaltninger

FAKTA

Statsrevisorer: Sagsbehandlingen overholder ikke lovkrav

Statsrevisorerne kritiserer i deres 'Beretning om anbragte børn' fra 2016, at kommunernes sagsbehandling i mange anbringelsessager ikke overholder lovens krav om børnesamtaler, handleplaner og børnefaglige undersøgelser. Kritikken går desuden på, at Social- og Indenrigsministeriet ikke kan dokumentere, at kommunernes sagsbehandling i forbindelse med anbringelse af børn er blevet bedre i løbet af de seneste ti år – eller at indsatsen har haft den tilsigtede effekt. Den manglende dokumentation betyder, at viden om kvalitet og effekter af de forskellige indsatser ikke kan inddrages systematisk i styring af området. "Dermed er der risiko for, at kvantitet og økonomi – og ikke kvalitet og effekt – bliver bestemmende for, hvordan kommunerne anbringer udsatte børn," skriver Statsrevisorerne i deres bemærkning.

Kilde: Statsrevisorerne. Rigsrevisionen (2016): Beretning om indsatsen over for anbragte børn.

FAKTA

Der foretages ikke de lovbestemte tilsyn med plejefamilier

Ankestyrelsens velfærdsundersøgelse fra 2014 viser, at kommunerne på daværende tidspunkt ikke levede op til kravet om at føre personrettet tilsyn med hvert anbragt barn to gange om året. I undersøgelsen oplyste 39 pct. af de 340 plejefamilier, der havde besvaret spørgeskemaet, at deres plejebarn ikke havde fået personrettet tilsyn to gange i 2013.⁸⁴ I 2012 viste en tilsvarende undersøgelse, at over halvdelen, 54 pct af de adspurgte 236 plejefamilier, ikke havde fået de to lovbestemte tilsynsbesøg i 2011.⁸⁵

Kilder: Ankestyrelsen (2014): Undersøgelse om samarbejdet mellem plejefamilier og kommuner. Delundersøgelse 2: Plejefamiliers vurdering af samarbejdet med kommuner. September 2014; Ankestyrelsen (2012): Ankestyrelsens undersøgelse af anbringelsessteders oplevelse af det kommunale tilsyn. Marts 2012.

FAKTA

Plejeforældre savner mere og bedre supervision

Blandt plejeforældre oplever 17 pct. kun i nogen grad, i ringe grad eller slet ikke at føle sig rustet til opgaven. Det viser en undersøgelse fra Ankestyrelsen foretaget i 2017. De 17 pct. fortæller, at de savner mere og bedre supervision og oplever forskellige udfordringer i samarbejdet med kommunerne. Særligt netværksplejefamilierne efterlyser i uddybende kommentar i spørgeskemaet bedre støtte, bedre vilkår og bedre vejledning i forbindelse med deres vilkår som netværksplejefamilier.

Kilde: Ankestyrelsen (2017): Ankestyrelsens undersøgelse på plejefamilieområdet. Delrapport 2. Plejefamiliers vilkår: Uddannelse, supervision og aflønning.

FAKTA

Ingen efteruddannelse til 20 pct. af plejeforældrene

Andelen af plejeforældre, der ikke har modtaget den efteruddannelse, som de har krav på og pligt til, er omkring 20 pct. Det viser en stor undersøgelse fra 2016 om den danske familiepleje. Andelen er højere i denne undersøgelse sammenlignet med tidligere ikke repræsentative undersøgelser. Undersøgelsen viser også, at ca. en tredjedel af plejeforældrene aldrig får supervision i forhold til det barn/de børn, som de har i familiepleje. I undersøgelsen oplyser en fjerdedel af plejeforældrene endvidere, at de i lav eller meget lav grad er tilfreds med både omfanget og kvaliteten af supervisionen i forhold til de anbragte børn og unge.

Kilde: Bryderup, I. m.fl. (2017): Familiepleje i Danmark. Klim

BØRN I PSYKIATRIEN

“Jeg har forsøgt selvmord fire gange før og vil helst ikke igen. Jeg er under udredning lige nu, fordi der må være noget andet galt, da jeg ikke rigtigt får det bedre. Jeg vil gerne indlægges på en psykiatrisk afd. eller noget. Det har der også været snak om, men det er aldrig blevet til noget. Ved I, om jeg kan indskrive mig selv på en psykiatrisk afd. når jeg er under 18?”
Pige, 14 år

VIDENSRUNDLAG

Der er solide data fra flere registre på det børne- og ungdomspsykiatriske område. Data fra fx Landspatientregistret, Psykiatriregistret og Esundhed opdateres løbende, hvilket gør det muligt at følge udviklingen i antallet af patienter, ventetider, indlæggelsestider, genindlæggelser og tvang i børne- og ungdomspsykiatrien over tid. Der eksisterer dog et mørketal for børn og unge i lettere mistrivsel, som ikke har brug for behandling i børne- og ungdomspsykiatrien - men ville have gavn af en forebyggende indsats.

SÅDAN STÅR DET TIL

Kortere ventetid i børne- og ungdomspsykiatrien, men flere genindlæggelser og flere tilfælde af tvang

- I 2016 var der 30.199 patienter i børne- og ungdomspsykiatrien. Det er en stigning på 43 pct. siden 2010. Der er i samme periode sket knap en fordobling i antallet af påbegyndte fikseringer og/eller fysisk tvang. Det viser en opgørelse fra Danske Regioner.⁸⁶
- Ventetiden til første kontakt med børne- og ungdomspsykiatrien er faldet markant i perioden 2010-2017, således at den gennemsnitlige ventetid i 2017 var 22 dage. I 2010 var ventetiden gennemsnitligt 77 dage.
- I perioden 2010-2016 er den gennemsnitlige indlæggelsestid i børne- og ungdomspsykiatrien faldet med 12 dage. I samme periode er antallet af genindlæggelser steget fra 1.450 til 2.086. Det svarer til en stigning på 43,9 pct.

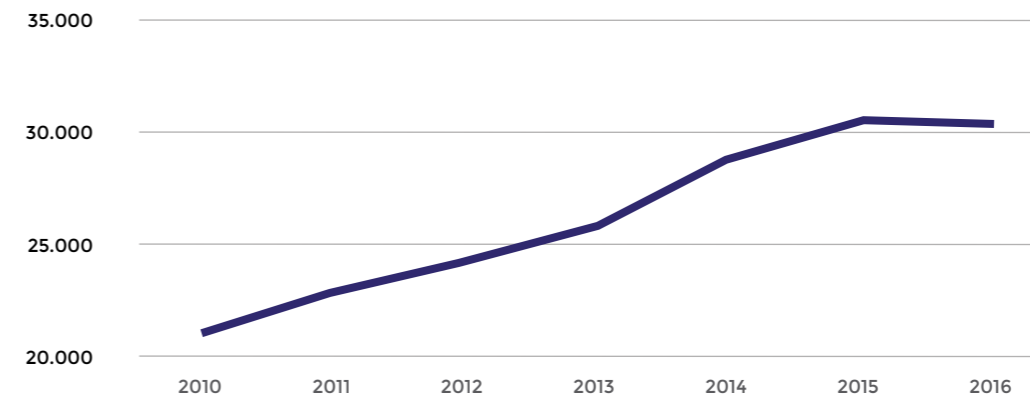
DERFOR ER DET ET SVIGT, NÅR ET BARN IKKE FÅR DEN RETTE HJÆLP RETTIDIGT

Børn, der har en psykisk lidelse, har brug for hjælp. Mistrivsel og dårligt psykisk helbred i barndommen har afgørende betydning for uddannelsesniveau og tilknytning til arbejdsmarkedet.⁸⁷ Forskning viser, at nogle grupper af børn og unge har en øget risiko for at udvikle psykiske helbredsproblemer. Det drejer sig bl.a. om børn udsat for omsorgssvigt og overgreb, børn med forældre, der lider af psykisk sygdom eller misbrug, børn der vokser op i fattigdom eller social marginalisering, og børn som selv eller hvis forældre er flygtninge, og som har haft traumatiserende oplevelser.⁸⁸ Får børn og unge ikke den rette hjælp, kan social ulighed øges, og chancerne for at klare sig godt i livet mindskes.

DET MENER VI

Det skal sikres, at børn og unge med behov for psykiatrisk behandling, får et relevant tilbud hurtigt, og at man i psykiatrien forebygger tvang. FN's Børnekomité opfordrer Danmark til at gøre mere for at nedbringe mængden af tvang, der bliver brugt mod mindreårige i psykiatrien. Den anbefaling gav FN's Handicapkomité også Danmark i 2014. For børn, der er i særlig stor risiko for at udvikle en psykisk lidelse, skal forebyggende indsatser prioriteres højt.

FIGUR 19: ANTAL PATIENTER I PSYKIATRISK BEHANDLING I BØRNE- OG UNGDOMSPSYKIATRIEN

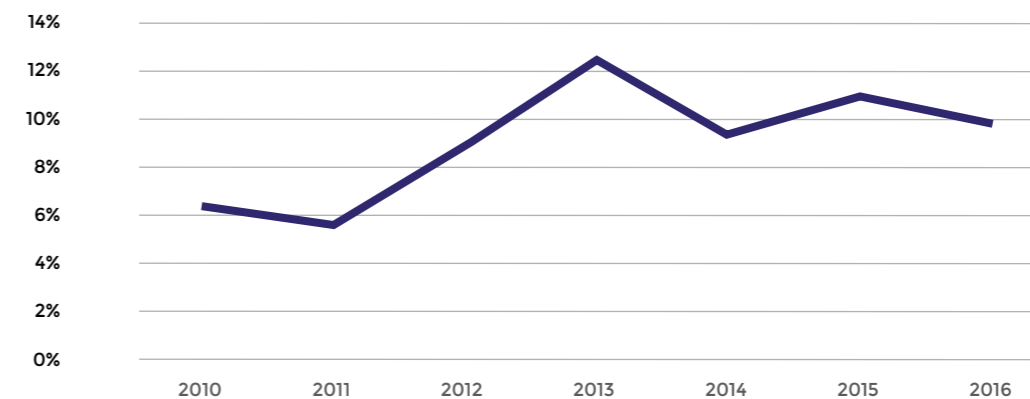

Kilde: Danske Regioner (2017): Benchmarking af psykiatrien 2016

I 2016 var 30.199 børn og unge patienter i børne- og ungdomspsykiatrien

Siden 2010 er der sket en stigning i antallet af patienter fra 20.050 børn og unge i 2010 til 30.199 børn og unge i 2016. Det svarer til en stigning på 43 pct.⁸⁹ Samtidig er børnebefolkningen faldet med 3,5 pct.⁹⁰

FIGUR 20: ANDELE AF PÅBEGYNDTE TVANGSFORANSTALTNINGER SAMMENHOLDT MED ANTAL PATIENTER I BØRNE- OG UNGDOMSPSYKIATRIEN

Kilde: Danske Regioner (2017): Benchmarking af psykiatrien 2016

Omfanget af tvangsforanstaltninger er steget

I figur 20 ses det, at omfanget af fikseringer og/eller anvendelse af fysisk magt i børne- og ungdomspsykiatrien er næsten fordoblet siden 2011 - set i forhold til antallet af patienter i børne- og ungdomspsykiatrien. I 2010 var antallet 1.330, hvor det i 2016 var 2.945. Det svarer til 6,3 pct. af alle patienter i børne- og ungdomspsykiatrien i 2010 og 9,8 pct. i 2016. Ifølge Sundhedsdatastyrelsen var der gennemsnitlig 243 børn, der blev udsat for tvang i psykiatrien i årene 2011-2013. I 2016 var det tal steget til 351 på trods af en officiel strategi om at nedbringe tvangen.⁹¹

FAKTA

Børn og unge der har været indlagt: Tvang er en del af hverdagen

En undersøgelse, som Børnerådet gennemførte i 2013 blandt børn og unge, viser, at tvang er en del af det at være indlagt i psykiatrien. Undersøgelsen viser også, at mange oplever tvang som det værste ved at være indlagt. Den viser desuden, at de børn og unge, som har været indlagt i børne- og ungdomspsykiatrien, ikke føler, de bliver inddraget nok i de beslutninger, der bliver taget om dem under deres indlæggelse, samt at børn og unge ikke informeres tilstrækkeligt om deres rettigheder. Manglende information er især et problem i forbindelse med tvangshændelser.

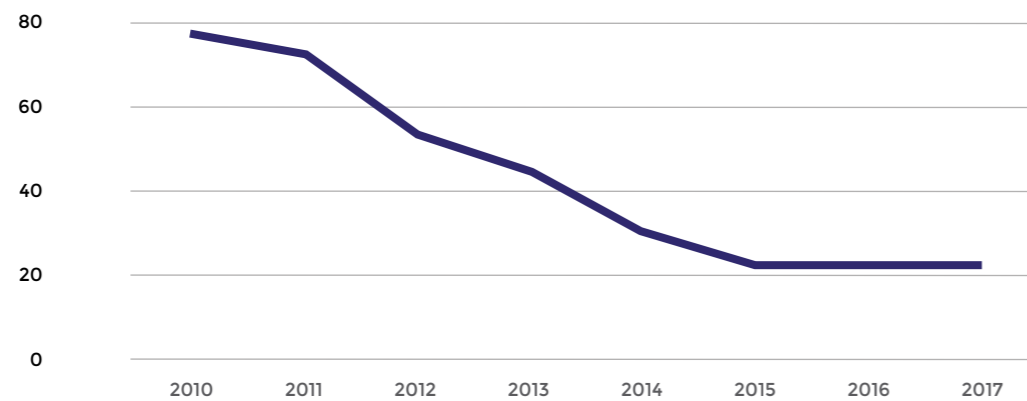
Kilde: Børnerådet (2013): Det er bare almindelige mennesker, der har en sårbarhed - Børn og unge fortæller om at være indlagt i psykiatrien.

Ventetiden i børne- og ungepsykiatrien er faldet markant

I figur 21 ses det, at ventetiden i børne- og ungepsykiatrien er faldet markant siden 2010. I 2010 var ventetiden i gennemsnit 77 dage til den første kontakt med psykiatrien, hvor ventetiden i 2017 gennemsnitligt var 22 dage. Ventetiden har været på samme niveau siden 2015 og er faldet til under en tredjedel af den tid, børn og unge måtte vente i 2010 til den første kontakt i psykiatrien.

FIGUR 21: GENNEMSITLIG VENTETID TIL FØRSTE KONTAKT I PSYKIATRIEN FOR BØRN OG UNGE I ALDEREN 0-19 ÅR, MÅLT I DAGE

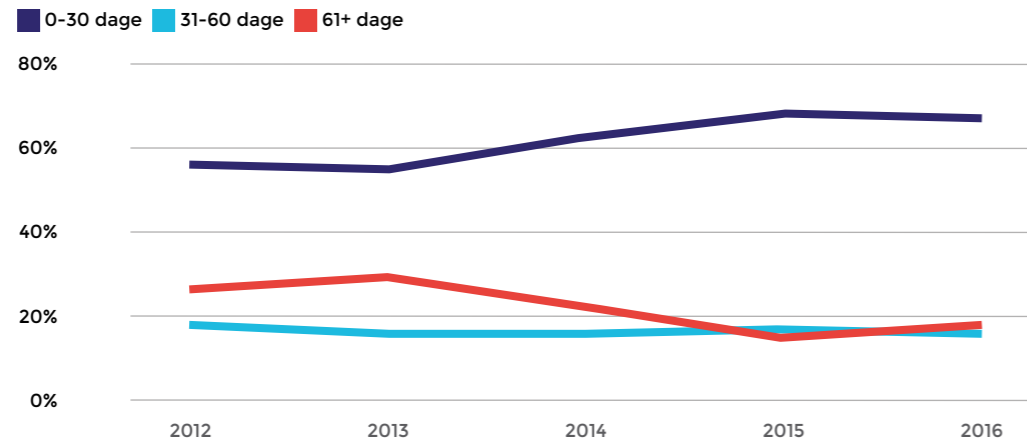

Kilde: Landspatientregistret, 2017

Ventetiden mellem første og andet ambulante besøg i børne- og ungepsykiatrien er faldet

I figur 22 ses det, at ventetiden mellem første og andet ambulante besøg i børne- og ungdomspsykiatrien er faldet, ligesom det også er tilfældet for ventetiden til den første kontakt. I 2016 ventede 16 pct. i 61 eller flere dage. I 2012 og 2013 var andelen henholdsvis 26 pct. og 29 pct.

FIGUR 22: TID MELLEM FØRSTE OG ANDET AMBULANTE BESØG I BØRNE- OG UNGDOMSPSYKIATRIEN

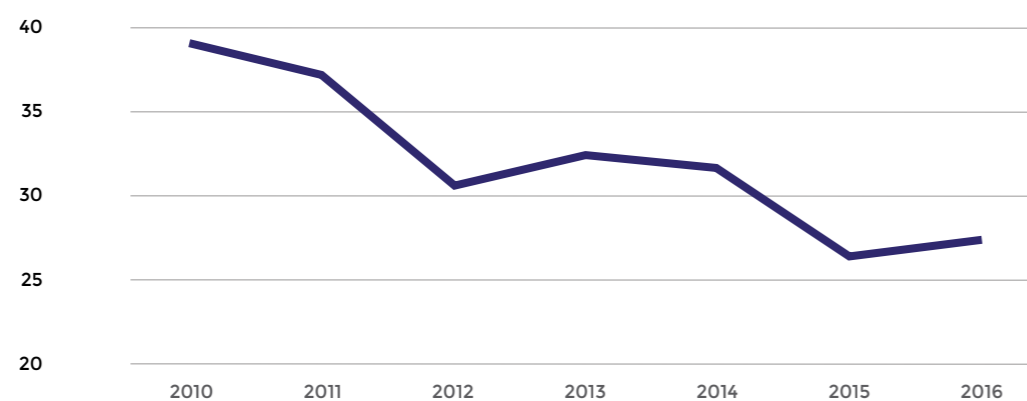

Kilde: Benchmarking af psykiatrien 2016 (Danske Regioner)

Den gennemsnitlige indlæggelsestid i børne- og ungdomspsykiatrien er faldet

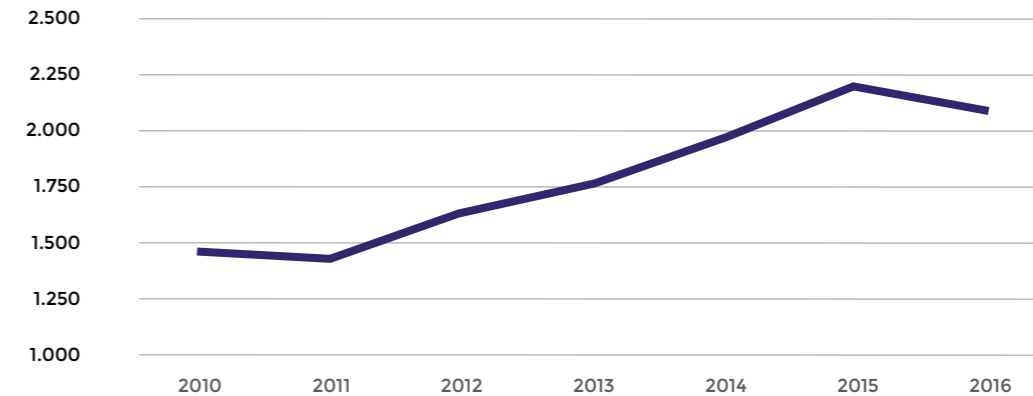
I figur 23 ses det, at den gennemsnitlige indlæggelsestid er faldet fra 39 dage i 2010 til 27 dage i 2016. Det er et fald på 12 dage i den gennemsnitlige indlæggelsestid pr. indlæggelse i børne- og ungdomspsykiatrien.

FIGUR 23: GENNEMSITLIG INDLÆGGELSESTID I BØRNE- OG UNGDOMSPSYKIATRIEN, MÅLT I DAGE

Kilde: Danske Regioner: Benchmarking af psykiatrien 2014 og 2016

FIGUR 24: ANTAL GENINDLÆGGESELSER I BØRNE- OG UNGDOMSPSYKIATRIEN

Kilde: Danske Regioner: Benchmarking af psykiatrien 2016.

Antallet af genindlæggelser i børne- og ungdomspsykiatrien er steget

I figur 24 ses det, at antallet af genindlæggelser i børne- og ungdomspsykiatrien er steget fra 1.450 i 2010 til 2.086 i 2016. Det svarer til en stigning på 43,9 pct.⁹² Ca. samme procentvise stigning, som der har været i antallet af patienter i børne- og ungdomspsykiatrien i samme periode.

FAKTA

14 pct. af de 15-19-årige har en psykisk lidelse

Undersøgelsen 'Børn og unge i Danmark. Velfærd og trivsel 2014', som SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd har stået bag, viser, at mange børn og unge har det svært. 14 pct. af de 15-19-årige i undersøgelsen angiver, at de har en psykisk lidelse, og 23 pct. har fået psykologbistand. Piger har oftere end drenge en psykisk lidelse – det gælder for 16 pct. af de 15-årige og 25 pct. af de 19-årige. For drengene er det 6 pct. af de 15-årige og 12 pct. af de 19-årige i undersøgelsen. 35 pct. af de 19-årige piger har fået hjælp af en psykolog, hvilket gælder for 19 pct. af drengene på 19 år.

Kilde: Ottosen, M. H. m.fl. (2014): Børn og unge i Danmark. Velfærd og trivsel 2014. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

FAKTA

Flygtningebørn er sjældnere i kontakt med psykiatrien samt privatpraktiserende psykologer og psykiatere

I perioden 1996 til 2012 var der 3,5 pct. af flygtningebørnene, som var i kontakt med psykiatrien eller privatpraktiserende psykolog/psykiater. Det viser et studie, der sammenligner 24.427 flygtningebørn, som i perioden 1993-2010 fik ophold i Danmark, med 146.562 danskfødte børn. Til sammenligning gjaldt det i samme periode for 7,7 pct. af de danskfødte børn. Samtidig viser andre studier, at flygtningebørn oftere har mentale helbredsproblemer end danskfødte børn.

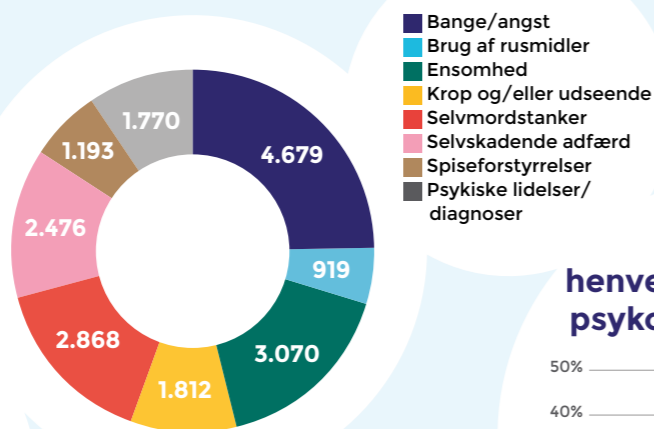
Kilde: Barghadouch, A. (2016): Refugee children have fewer contacts to psychiatric healthcare services: an analysis of a subset of refugee children compared to Danish-born peers. Soc Psychiatry Psychiatric Epidemiol.

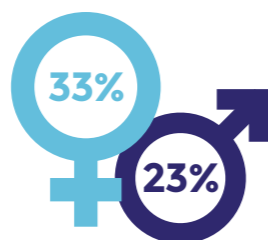
PSYKOSOCIALE PROBLEMER

31%

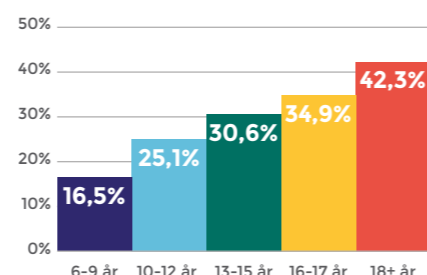
af samtalerne på BørneTelefonen i 2017 omhandlede psykiske problemer som angst, ensomhed og selvmordstanker.

Flere af pigerne henvender sig om psykosociale problemer

De ældste henvender sig oftest om psykosociale problemer

Kilde: Data fra BørneTelefonen, Børns Vilkår 2017.

UDSATTE BØRNS SKOLEGANG

“Angående med skolen har jeg ikke gået i skole i fem måneder, og jeg skal starte på hjemmeundervisning, men jeg kan ikke starte på hjemmeundervisning, nu hvor jeg er kommet på et opholdssted. Det gør mig vred, at ingen kan hjælpe mig, når jeg er bare en pige, der har virkelig psykiske problemer inde i og uden på.”

Pige, 14 år

SÅDAN STÅR DET TIL

Udsatte børn og unge har en dårligere skolegang end ikke-udsatte

- Udsatte børn og unge⁹³ i Danmark har generelt en mere ustabil skolegang præget af mere fravær og flere skoleløse perioder end deres jævnaldrende ikke-udsatte. Tidligt sakker udsatte børn fagligt bagud og er allerede i 2. klasse dårligere til at læse sammenlignet med andre børn. Kun lidt over halvdelen af udsatte børn og unge tager 9. klasses afgangseksamen, og de udsatte unge, der gennemfører 9. klasse, opnår i gennemsnit ca. to karaktertrin lavere ved afgangseksamen end ikke-udsatte. Det viser KL's nyeste nøgletal.
- 20 pct. af en årgang af anbragte børn og unge har haft mindst én skoleløs periode. Af de 20 pct. har 23 pct. haft flere end 120 fraværsdage i løbet af deres skolegang, viser tal fra 2017 fra VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

DERFOR ER DET ET SVIGT, HVIS UDSATTE BØRN IKKE FÅR EN GOD SKOLEGANG

En god skolegang er essentiel for et godt børneliv og for at klare sig godt i voksenlivet⁹⁴. For udsatte børn og unge er uddannelse én af de væsentligste faktorer i forhold til at understøtte en positiv ændring i udsatte børns og unges livsforløb.⁹⁵ Desuden kan skolen spille en væsentlig rolle i børns oplevelse af livskvalitet. Det er i stor udstrækning her, de oplever ligeværdige relationer, opbygger selvtillid og udvikler både sociale og faglige kompetencer.

En god skolegang er desuden afgørende for, hvordan børn kommer til at klare sig som voksne. Det gælder for alle børn, men for udsatte børn i særdeleshed kan skolen som beskyttelsesfaktor bidrage til at reducere sandsynligheden for en negativ udvikling.⁹⁶ Uden skolegang og uddannelse er unge langt dårligere stillet, når de skal stå på egne ben,⁹⁷ og skolegang og uddannelse er sammen med forebyggelse og reduktion af kriminalitet de væsentligste faktorer, hvis udsatte børn og unges livsforløb skal understøttes i en positiv retning.

VIDENSRUNDLAG

Der er gode, årlige opgørelser over fravær, regne- og læsefærdigheder, andelen af udsatte børn der gennemfører afgangseksamen samt karakterniveauet for gruppen af anbragte børn og børn med en forebyggende foranstaltning. I 2017 blev der foretaget en analyse af skoleløse perioder for anbragte børn. Denne analyse foretages dog ikke årligt og systematisk.

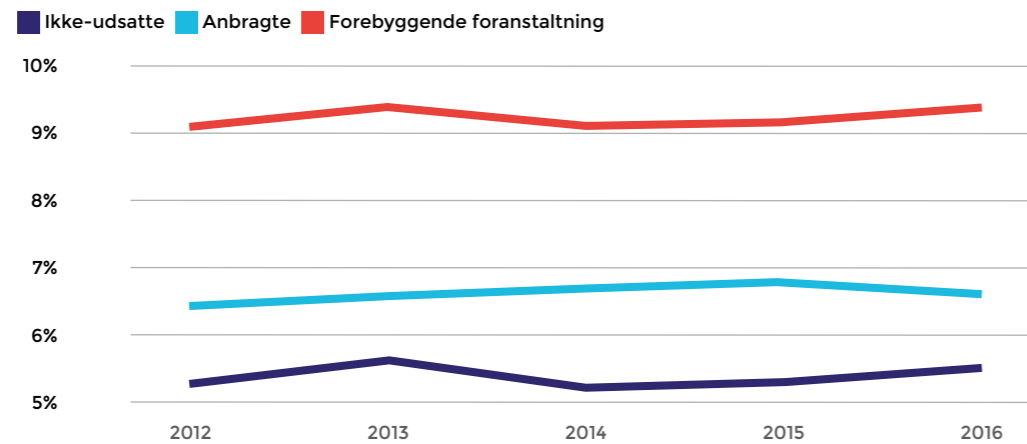
DET MENER VI

Udsatte børns læring skal prioriteres højt. Alle skoler skal have ensartede procedurer for, hvornår man handler på bekymrende fravær, så det sikres, at udsatte børn ikke har så meget fravær, at de de facto står uden skoletilbud.

Alle børn med en social sag i kommunen skal have ret til en skoleplan. Skoleplanen skal udarbejdes af barnets skole i samarbejde med socialforvaltningen. Barnet, familien og evt. anbringelsesstedet skal inddrages i arbejdet – og barnets inddragelse skal stå stærkt i processen. Skoleplanen skal sikre, at barnet får den nødvendige støtte til at opnå skoletrivsel og fagligt udbytte af undervisningen.

Børn med en forebyggende foranstaltning har mest fravær

I figur 25 ses det, at omfanget af fravær er højest hos børn med en forebyggende foranstaltning, som i skoleåret 2015/2016 var fraværende 9,4 pct. af skoletiden. Gruppen af anbragte børn var fraværende 6,6 pct. af skoletiden, mens børn, der ikke er udsatte, var fraværende 5,5 pct. af skoletiden. I opgørelsen er alle former for fravær medtaget. Det drejer sig om sygefravær, ulovligt fravær samt lovligt fravær. Der er ingen nævneværdig udvikling i perioden 2012/2013 til 2015/2016.

FIGUR 25: SKOLEFRAVÆR FOR BØRN SOM ER ANBRAGT, BØRN MED FOREBYGGENDE FORANSTALTNING OG IKKE-UDSATTE BØRN

Kilde: KL (2011-2018): De udsatte børn. Nøgletal 2011-2018⁹⁸

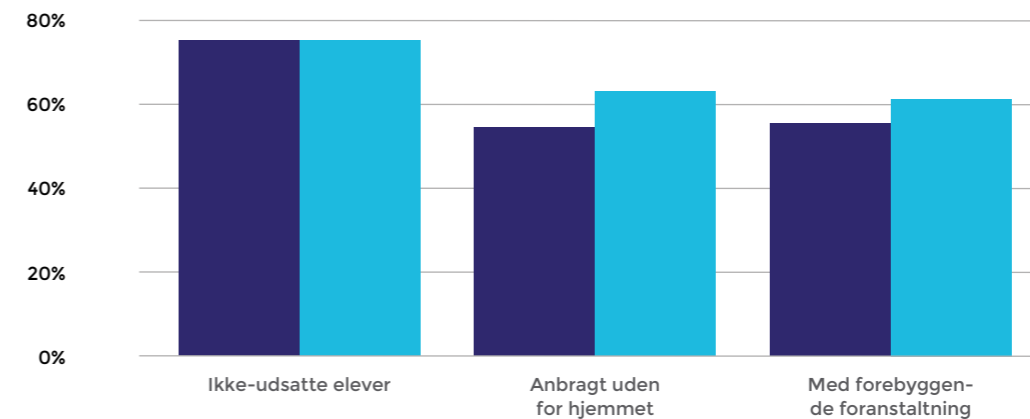
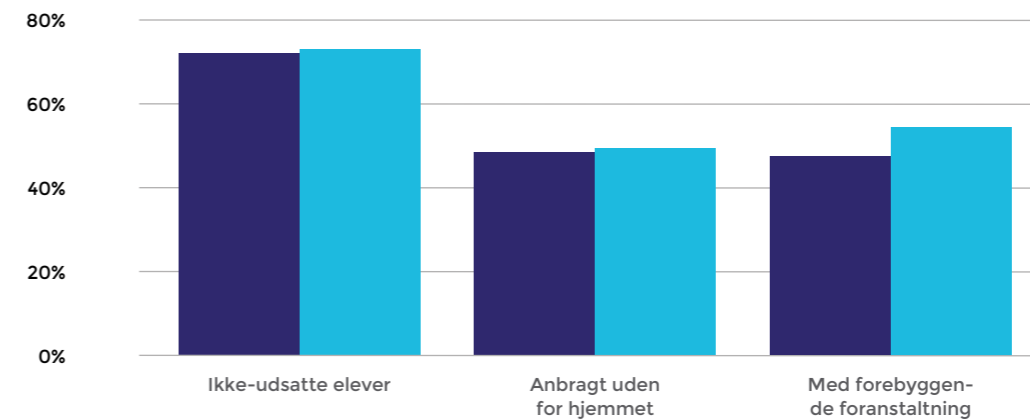
FAKTA**Hvert femte anbragte barn har oplevet at stå uden skoletilbud**

20 pct. af en årgang af anbragte børn og unge har haft mindst én skoleløs periode. Af de 20 pct. har 23 pct. haft flere end 120 fraværsdage i løbet af deres skolegang. Det viser tal fra et notat, som VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd har udarbejdet i 2017. En ældre undersøgelse fra 2013 viser, at 16 pct. af anbragte børn og unge på opholdssteder og døgninstitutioner ikke havde modtaget undervisning i gennemsnitligt seks måneder før anbringelsen.

Kilder: Andreasen, A. C. og Fuglsang Olsen, R. (2017). Notat – Anbragtes skolepauser. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd og Ottosen, M. H. m.fl. (2014): Anbragte børn og unges trivsel 2014. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

FIGUR 26: ANDELEN AF ELEVER DER ER HHV. GODE TIL AT LÆSE I 2. KLASSE OG GODE TIL AT REGNE I 3. KLASSE

■ 2014/2015 ■ 2015/2016

God til at læse**God til at regne**

Kilde: KL (2018): De udsatte børn. Nøgletal 2018.⁹⁹

FAKTA**Lavere forventninger til udsatte børn og unges skolegang**

Forskning har de senere år peget på, at udsatte børn underpræsterer i forhold til deres uddannelsespotentiale.¹⁰⁰ I et forskningsnotat fra VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd fra 2017 om anbragte børns skolegang peger forskerne således på, at der er markant forskel på anbringelsesstedernes forventninger og de unges faktiske faglige niveau. Langt flere end forventet gennemførte således 9. klasse.¹⁰¹ Lave forventninger kan have negativ betydning for, hvordan de udsatte børn klarer sig. I en kvalitativ undersøgelse af tidligere anbragte, som har opnået en lang videregående uddannelse, peger en tredjedel af de unge på, at negative stereotyper og lave forventninger til anbragte børn er store barrierer for at klare sig godt.¹⁰²

Kilde: Lausten & Jørgensen (2017): Anbragte børn og unges trivsel 2016. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

Udsatte børn er ikke lige så gode til at læse og regne som ikke-udsatte

I figur 26 ses det, at udsatte børn i indskolingen generelt har et lavere niveau i læsning og regning sammenlignet med ikke-udsatte jævnaldrende.

Af anbragte børn var der 62 pct., som i 2016 var gode til læse i 2. klasse – en stigning fra 55 pct. året før. For børn med en forebyggende foranstaltning er 61 pct. gode til at læse, hvilket gjaldt for 56 pct. året før. Der er altså sket en positiv udvikling, samtidig med at niveauet for ikke-udsatte elever er stabilt på 76 pct.

Halvdelen af anbragte børn og 55 pct. af børn med en forebyggende foranstaltning var i 2016 gode til at regne. For anbragte børn har niveauet ikke ændret sig siden 2015, men for børn med en forebyggende foranstaltning er der sket en positiv udvikling fra 48 pct. året før, hvor de lå lige under niveauet for anbragte børn.

FAKTA

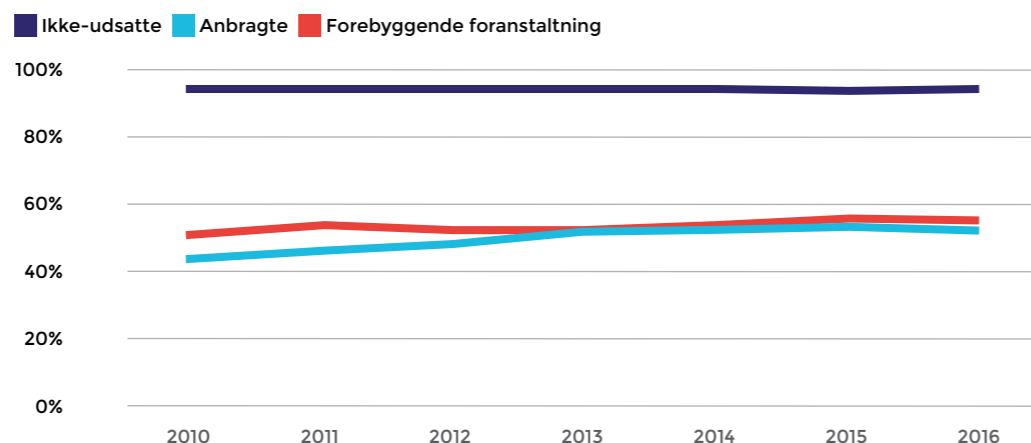
Udsatte børn trives dårligere end andre i skolen

Børn, som er anbragt uden for hjemmet, eller som får forebyggende foranstaltninger, har en række udfordringer i skolen. Denne gruppe føler i mindre grad end deres jævnaldrende, at de hører til i klassen. De oplever i mindre grad, at lærerne kan lide dem, og at lærerne forstår og ser dem som de personer, de er. De udsatte børn føler også i mindre grad, at de bliver taget alvorligt i skolen, og færre af de udsatte børn end deres jævnaldrende giver udtryk for, at de kan lide deres lærere. Det viser en undersøgelse blandt børn på 6. til 8. klasse-trin, som også viser, at de udsatte børn i markant højere grad oplever mobning fra lærere og skolekammerater. Samme fund ses i en anden undersøgelse blandt anbragte børn, som viser, at denne gruppe er mere ensomme end deres jævnaldrende, ofte har vanskeligere ved at skabe sociale relationer til jævnaldrende, sjældnere er sammen med venner og i højere grad bliver udsat for mobning, sammenlignet med børn og unge som ikke er anbragt. Dette skyldes bl.a., at mange anbragte børn ofte skifter nærmiljø og skole, hvis de for eksempel skal til en ny plejefamilie, et nyt opholdssted eller skal flytte tilbage til deres forældre.

Kilde: Ottosen, M. H. m.fl. (2014): Anbragte børn og unges trivsel 2014. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; Lausten & Jørgensen (2017): Anbragte børn og unges trivsel 2016. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd; KL (2018): De udsatte børn. Nøgletal 2018

Udsatte børn tager sjældnere afgangsprøven i 9. klasse

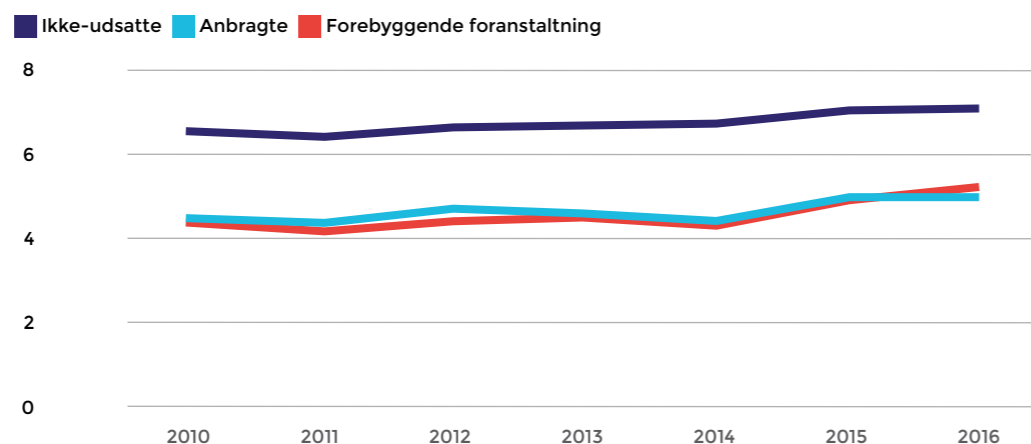
I figur 27 ses det, at langt de fleste unge, som ikke er udsatte, får afgangsprøven i 9. klasse. Det gælder for 93,6 pct., og andelen har været stabil siden 2010. For anbragte børn er det 51,9 pct., der får afgangsprøven i 9. klasse, og for børn med en forebyggende foranstaltning får 54,7 pct. en afgangsprøve. Dette tal har også været nogenlunde stabilt siden 2010, dog med en lille stigning for anbragte børn og unge.

FIGUR 27: ANDELEN AF ELEVER DER TAGER FOLKESKOLENS AFGANGSPRØVE

Kilde: KL (2018): De udsatte børn. Nøgletal 2018

Udsatte børn har et lavere karaktergennemsnit ved afgangsprøven i 9. klasse end deres ikke-udsatte jævnaldrende

I figur 28 fremgår det, at karakterniveauet ved afgangsprøven i 9. klasse generelt er ca. to karakterer lavere for børn, som er anbragt eller har en forebyggende foranstaltning sammenlignet med ikke-udsatte unges. I 2016 var gennemsnittet hos ikke-udsatte 7,08, hvor det for anbragte børn var 4,99 og 5,18 for unge med en forebyggende foranstaltning. For alle grupper er der siden 2010 sket en svag positiv udvikling.

FIGUR 28: KARAKTERGENNEMSNIT VED FOLKESKOLENS AFGANGSPRØVE

Kilde: KL (2018): De udsatte børn. Nøgletal 2018

BØRN I ASYLSYSTEMET

“Efter omkring en måned ringede jeg til Udlændingestyrelsen og spurgte, om de havde kigget på min sag. Den havde de så ikke fået. Jeg blev lidt bekymret – kan det passe, der ikke er sket noget der? Det var også midt i eksamen, så det var lidt stress.”
Anonym, uledsaget flygtningebarn¹⁰³

SÅDAN STÅR DET TIL

Flygtningebørn får ikke samme hjælp som danske børn

- Flygtningebørn får ikke den samme hjælp som danske børn, selvom de er omfattet af serviceloven. Det viser en rapport fra Dansk Flygtningehjælp fra 2018.¹⁰⁴
- 70 børn under 18 år var medio december 2017 indkvarteret på Udrejsecenter Sjælsmark.¹⁰⁵ Det oplyser Udlændingestyrelsen i et svar til Udlændinge- og integrationsudvalget d. 11. januar.¹⁰⁶ Af de 70 børn kommer 50 fra lande, hvor Rigspolitiet vurderer, at udsendelsessituationen er fastlåst. Det vil sige, at der som udgangspunkt ikke er mulighed for at tvangsudsende udlændinge til det pågældende land, fordi hjemlandet ikke ønsker at samarbejde.¹⁰⁷ Af de 70 børn kommer 9 fra lande, hvor der er begrænsede udsendelsesmuligheder.¹⁰⁸ De resterende 11 børn kommer fra lande, hvor der ikke vurderes at være væsentlige udfordringer.
- Tal fra 2017 viser, at børn under 18 år i asylsystemet i gennemsnit opholder sig 613 dage på et eller flere asylcentre.

DERFOR ER DET ET SVIGT, NÅR BØRN I LÆNGERE TID BOR I UDREJSE- ELLER ASYLCENTRE

Udrejsecentre er etableret som et sted, hvor asylansøgere, der ikke har udsigt til at opnå lovligt ophold i Danmark, udlændinge på tålt ophold og udlændinge, der er udvist af landet, skal tage ophold, når hjemrejsen er nært forestående. Der er dog på nuværende tidspunkt børn, der opholder sig på udrejsecentre, selvom rejsen til hjemlandet er yderst problematisk. De svigtes, når deres levevilkår ikke giver plads til trivsel, udvikling, læring og leg, og hvis de ikke får den hjælp, de har brug for og krav på af myndighederne. Forskning viser, at lange ophold på asylcentre øger risikoen for psykiske lidelser.¹⁰⁹ Anden forskning viser, at en lang ventetid på et asylcenter, før familien får en afklaring på deres situation, kan medføre en fortvivlelse, som kommer til udtryk ved fx hysteri, resignation, frygt eller vrede i situationer, som forekommer relativt ubetydelige. Børn, der har opholdt sig i en længere periode på et asylcenter, vil også ofte være præget af træthed, generel ulyst og manglende motivation til fx skolearbejde. Det er skadeligt for børn at opholde sig i årevis i asylcentre. Mange af børnene traumatiseres så alvorligt, at det vil have konsekvenser, der rækker ind i voksenlivet.¹¹⁰

VIDENSRUNDLAG

Data på området for børn i asylsystemet er yderst sparsom. De eneste data, der opgøres systematisk, er antallet af indkvarterede børn under 18 år i asylcentre samt den gennemsnitlige opholdslængde for børn på asylcentre. Der findes altså ingen data, som viser udviklingen i antallet af børn på udrejsecentre, opholdslængder for børn på udrejsecentre eller antallet af forskellige asylcentre, børn i gennemsnit bor på, mens de er i asylsystemet. Det betyder, at det er vanskeligt at monitorere, hvordan det står til for børn i asylsystemet.

DET MENER VI

Myndighederne er forpligtede til at hjælpe alle børn i Danmark, når deres trivsel og udvikling er i fare. Der bør være skærpet opmærksomhed på flygtningebørns trivsel, da denne gruppe af børn har komplekse problemstillinger. Personalet på udrejse- og asylcentre skal være rustet til at spotte tegn på omsorgssvigt samt have viden om, hvornår og hvordan man reagerer på en bekymring.

Flygtningebørn har ret til at få behandlet deres ansøgninger om opholdstilladelse og familiesammenføring hurtigt. Udlændingestyrelsen bør prioritere disse sager og registrere sagsbehandlingstiden. Kun på den måde bliver det muligt at følge med i, hvorvidt Danmark lever op til konventionsbestemmelserne på området.

I Danmark bliver børn, der søger asyl sammen med deres forældre, ikke som udgangspunkt hørt i processen. Det betyder, at de ikke får mulighed for at forklare deres sag til myndighederne før et eventuelt afslag på asyl. FN's Børnekomité anbefaler at lave processen om, så et barn, der søger om asyl sammen med sine forældre, også bliver hørt under sagsbehandlingen.

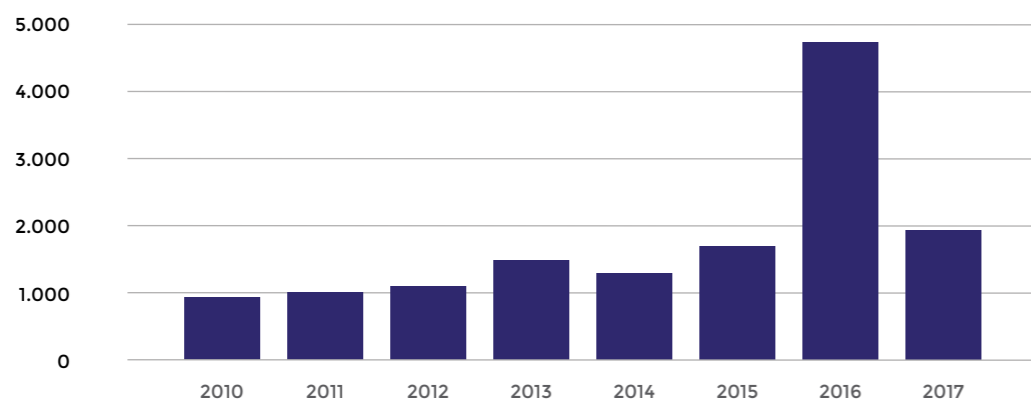
FAKTA

Flygtningebørn får ikke hjælp i samme omfang som danske børn

Asylbørn er i lighed med andre børn i Danmark omfattet af serviceloven. Imidlertid oplever socialkoordinatorerne og socialrådgiverne, at der skal mere til, før kommunerne sætter ind med støtte og bistand til børn i mistrivsel på asylcentre sammenlignet med danske børn. Det viser en ny undersøgelse fra Dansk Flygtningehjælp fra 2018, der bl.a. bygger på interviews med 17 anonyme socialkoordinatorer fra asylcentre og 17 socialrådgivere fra børnefamilieafdelinger hos kommuner. En af forklaringerne på dette er ifølge rapporten, at de enkelte asylbørns trivsel ofte sammenlignes med andre asylbørns situation - og ikke med danske børns. En anden forklaring er, at personalet på asylcentre mangler uddannelse og indsigt i tegn på omsorgssvigt, ligesom berøringsangst, sprogbarrierer, administrativt bøvler er mulige forklaringer på, at asylbørn ikke får samme hjælp og støtte som andre børn i Danmark.

Kilde: Dansk Flygtningehjælp (2018): Trivsel og udvikling hos børn på asylcentre - Om krydsfeltet mellem udlændingeloven og serviceloven. DHF/Dansk Flygtningehjælp

FIGUR 29: ANTAL INDKVARTEREDE ASYLANSØGERE I ALDEREN 0-17 ÅR

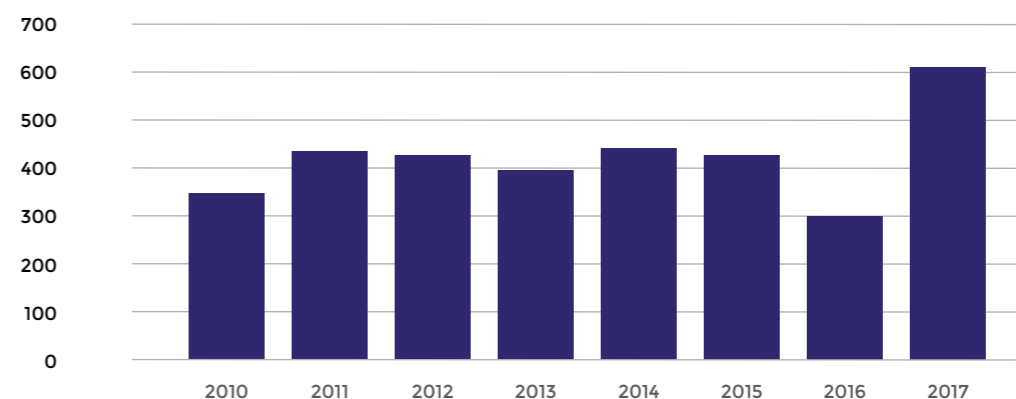

Note: Opgørelserne er foretaget ultimo juni i det pågældende år. Tallene er hentet fra halvårige redegørelser i hvert af årene 2010-2017. Kilde: Udlændinge- og Integrationsministeriet (2010-2017): Redegørelse for den gennemsnitlige opholdstid i asylsystemet.¹¹¹

Markant stigning i antallet af indkvarterede asylansøgere i alderen 0-17 år i 2016

Figur 29 viser, at antallet af indkvarterede asylansøgere steg markant i 2016 til 4.722. I 2017 er det faldet igen til 1.946, men antallet ligger fortsat over niveauet i årene 2010-2015.

FIGUR 30: DET GENNEMSNITLIGE ANTAL DAGE BØRN I ALDEREN 0-17 ÅR OPHOLDER SIG PÅ ET ELLER FLERE ASYLCENTRE

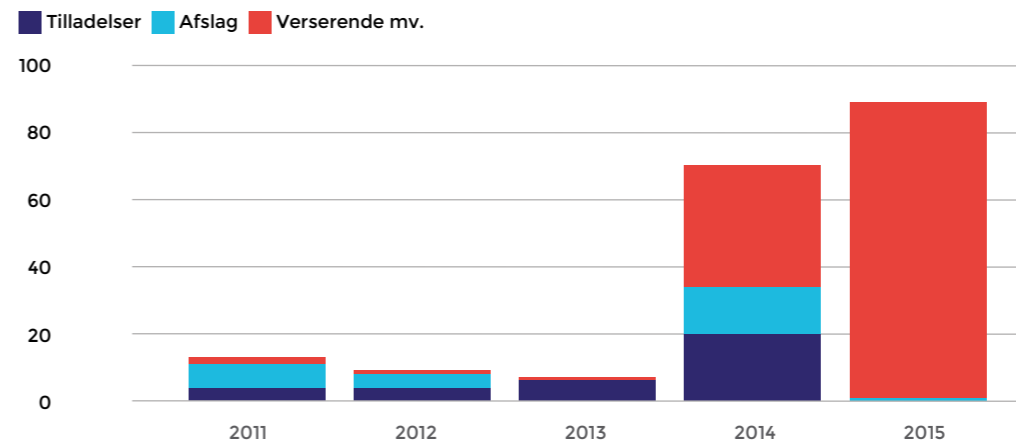

Note: Opgørelserne er foretaget ultimo juni i det pågældende år. Tallene er hentet fra halvårige redegørelser i hvert af årene 2010-2017. Kilde: Udlændinge- og Integrationsministeriet (2010-2017): Redegørelse for den gennemsnitlige opholdstid i asylsystemet.

Markant stigning i antallet af dage børn i 0-17-års-alderen er indkvarterede i asylcentre

Figur 30 viser, at de gennemsnitlige antal dage børn i alderen 0-17 år opholder sig på asylcentre, er fordoblet siden 2016 fra 299 til 613 i 2017. I 2016 var antallet af dage det laveste niveau i perioden 2010-2016.

FIGUR 31: ANTAL TILLADELSER, AFSLAG OG VERSERENDE ANSØGNINGER I SAGER OM FAMILIESAMMENFØRING FOR ULEDSAGEDE FLYGTNINGEBØRN

Kilde: Udlændinge-, Integrations- og Boligministeren (2015): Svar på spørgsmål 65: UUI alm. del af 27. oktober 2015.¹¹²

Markant stigning i antallet af ubehandlede sager om familiesammenføring i 2014 og 2015

Figur 31 viser tal fra en opgørelse over sager om familiesammenføring i perioden 1. januar 2011 til 31. august 2015. I denne periode søgte 185 uledsagede flygtningebørn om familiesammenføring i Danmark. Figuren viser, at langt størstedelen af børnene søgte i 2014 og 2015. 128 sager er verserende, og langt størstedelen af disse sager er fra 2014 og 2015. Tæt på halvdelen af de 70 ansøgninger fra 2014 var verserende 31. august 2015, og ud af de 89 ansøgninger fra 2015 var 88 verserende 31. august samme år og dermed kun en enkelt sag afklaret. Udlændingestyrelsen kan ikke oplyse nyere tal end fra 2015.

FAKTA

Ombudsmanden om asylbørns retsgrundlag

Ombudsmanden har over for Børne- og Socialministeriet rejst spørgsmål om, hvorvidt det retlige grundlag for at tvangsanbringe asylbørn er tilstrækkeligt. Det har i praksis givet anledning til tvivl om, hvilke regler der gælder, når det er nødvendigt at fjerne et asylbarn fra dets forældre. Myndighederne har konkluderet, at tvangsanbringelse af et asylbarn uden lovligt ophold i vidt omfang kan ske efter samme retningslinjer som for andre børn. Dette fremgår imidlertid ikke af lovgivningen, men alene af en ministeriel analyse og af praksis fra Ankestyrelsen og byretten.

Kilde: Folketingets Ombudsmand (2017): Ombudsmanden rejser spørgsmål om retsgrundlaget for at tvangsanbringe asylbørn. Nyhed, 2. november 2017

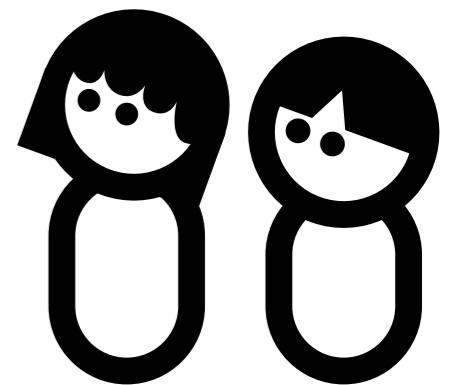

KAPITEL 3

Det omgivende samfund

**“Jeg har sagt det,
men der er ingen,
der hører på mig.
Jeg kan ikke mere.”**

9-årig dreng til sin bisidder.
Han bliver udsat for slag, trusler
og bliver spærret inde hjemme.

GRIBER VI IND?

“Min fodboldtræner opdagede det også, fordi jeg havde blå mærker. Mine naboer havde reageret på det. Der ligger masser af underretninger. Da jeg var 12 eller 13, der fik jeg nok... Men de (kommunen) troede ikke på mig.”

Pige, 16 år

VIDENSRUNDLAG

Der er gode og dækkende data fra underretningsstatistikken, og vi kan med rimelig sikkerhed konkludere på omfang og udvikling – dog uden at kunne sige, om der underrettes tilstrækkeligt. Et repræsentativt udsnit af voksne i Danmark indgår i tallene fra KANTAR Gallup om borgernes viden om underretningspligten og deres underretningsmønstre.

SÅDAN STÅR DET TIL

Der er blevet foretaget flere underretninger end tidligere – men for 40 pct. af børnene, hvor der er foretaget underretning om vold og overgreb, har underretningen ikke ført til en foranstaltning

- Der er sket en stor stigning i antallet af underretninger fra 96.592 underretninger i 2015 til 104.121 i 2016. Samtidig viser en analyse fra Danmarks Statistik, at 40 pct. af de 3.260 børn, hvor der i 2015 blev underrettet om vold og seksuelle overgreb, ikke har fået støtte efter serviceloven i 2015 og 2016.¹¹³
- Trods stigningen i underretninger angiver 47 pct. af befolkningen, at de ikke kender til underretningspligten. Direkte adspurgt om hvad de vil gøre, hvis de får kendskab til, at et barn bliver slået hjemme, vælger 53 pct. dog, at de vil underrette kommunen – blandt flere muligheder. Til spørgsmålet om hvad de vil gøre, hvis de får kendskab til, at et barn vokser op i et hjem med alkoholmisbrug, svarer 41 pct., at de vil underrette kommunen. Det viser en undersøgelse foretaget af KANTAR Gallup for Børns Vilkår og TrygFonden i 2017.
- Der foretages flest underretninger om de ældste børn, og børn i førskolealderen er underrepræsenterede i underretningsstatistikken på trods af viden om, at tidlig indgriben både i forhold til alder og hændelse giver de bedste forudsætninger for at hjælpe børn i udsatte positioner.

DET ER ET SVIGT, HVIS INGEN GRIBER IND

Børn har ret til beskyttelse, hvis deres trivsel og udvikling er truet på grund af vold, misbrug, vanrøgt eller andre former for omsorgssvigt. Alle borgere i Danmark er forpligtede til at gribe ind over for svigt ved at underrette myndighederne, hvis der er kendskab til omsorgssvigt¹¹⁴. Lærere, pædagoger, læger, sundhedsplejersker og andre, som arbejder med børn og unge, har skærpet underretningspligt. Det betyder, at de er forpligtede til at underrette alene på en mistanke¹¹⁵. At undlade at underrette er et svigt, der kan betyde, at et barn i årevis er overladt til en tilværelse, der hæmmer barnets udvikling og trivsel, og som kan præge barnet negativt resten af livet.

DET MENER VI

Alle har pligt til at gribe ind, hvis et barn udsættes for omsorgssvigt. Børns mulighed for at få hjælp kan være afhængig af, om omgivelserne lægger mærke til barnets trivsel og ved, hvad de kan og skal gøre for at hjælpe. Der er brug for langt mere generel oplysning om konsekvenserne af omsorgssvigt og forpligtelsen til at gribe ind. En underretning kan være et barns redningskrans i en barndom fyldt med vold og overgreb. Det er vigtigt, børnene får hjælp, før problemerne eskaleres. Samtidig er det kommunernes ansvar at sikre, at socialrådgiverne har tid nok til at undersøge alle underretninger til bunds. Ingen børneliv skal strande i forvaltningens sagsbunker.

FAKTA

47 pct. kender ikke underretningspligten

I 2017 foretog KANTAR Gallup en undersøgelse for Børns Vilkår blandt 1.047 repræsentativt udvalgte personer på 18 år eller derover, som viste, at næsten halvdelen af de medvirkende ikke kendte til underretningspligten. I 2016 foretog TNS Gallup en lignende undersøgelse for Børns Vilkår, som viste, at 41 pct. ikke kendte til underretningspligten. Der er altså tilsyneladende ikke sket en forbedring på dette område fra 2016 til 2017.

Kilde: KANTAR Gallup (2017). Undersøgelse foretaget for Børns Vilkår i december 2017 blandt 1.047 repræsentativt udvalgte respondenter på 18 år eller derover. Og TNS Gallup (2016): Undersøgelse foretaget for Børns Vilkår i august 2016 blandt 1.066 repræsentativt udvalgte respondenter på 18 år eller derover.

FAKTA

Halvdelen vil underrette, hvis de får kendskab til, at et barn bliver slået

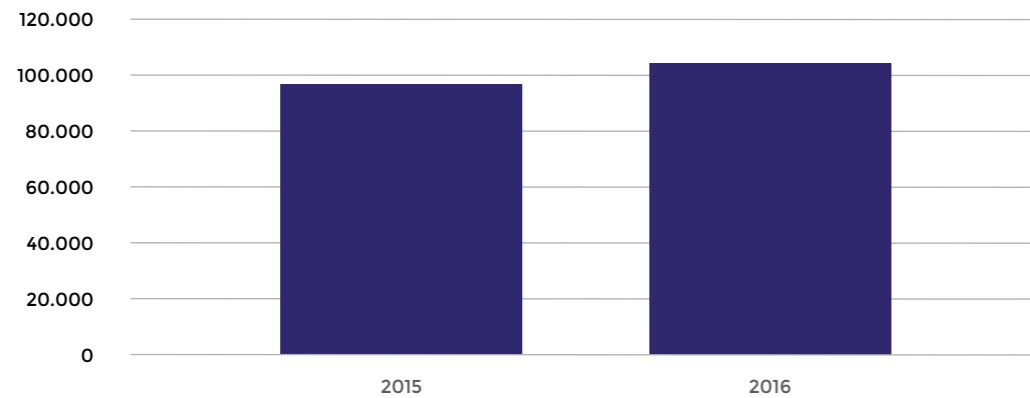
Til spørgsmålet om hvad man vil gøre, hvis man får kendskab til, at et barn bliver slået hjemme, svarer 53 pct., at de vil underrette kommunen blandt flere muligheder. 28 pct. vil tale med en fagperson, fx en pædagog eller lærer. 23 pct. angiver, at de vil synes, det er svært at vide, om det er slemt nok til, at der skal gribes ind, og 5 pct. angiver, at de ikke vil vide, hvem de skal kontakte. Det viser en undersøgelse foretaget af KANTAR Gallup for Børns Vilkår i 2017. Til spørgsmålet om hvad de vil gøre, hvis de får kendskab til, at et barn vokser op i et hjem med alkoholmisbrug, svarer 41 pct., at de vil underrette kommunen. 27 pct. synes, det er svært at vide, om det er slemt nok til, at der skal gribes ind, og 26 pct. vil tale med en fagperson. 9 pct. vil ikke vide, hvem de skal kontakte, viser undersøgelsen. 31 pct. angiver i samme undersøgelse, at bekymring for, om der vil ske noget ubehageligt for barnet, vil kunne afholde dem fra at underrette kommunen.¹¹⁶

Kilde: KANTAR Gallup (2017). Undersøgelse foretaget for Børns Vilkår i december 2017 blandt 1.047 repræsentativt udvalgte respondenter på 18 år eller derover.

104.121 underretninger i 2016

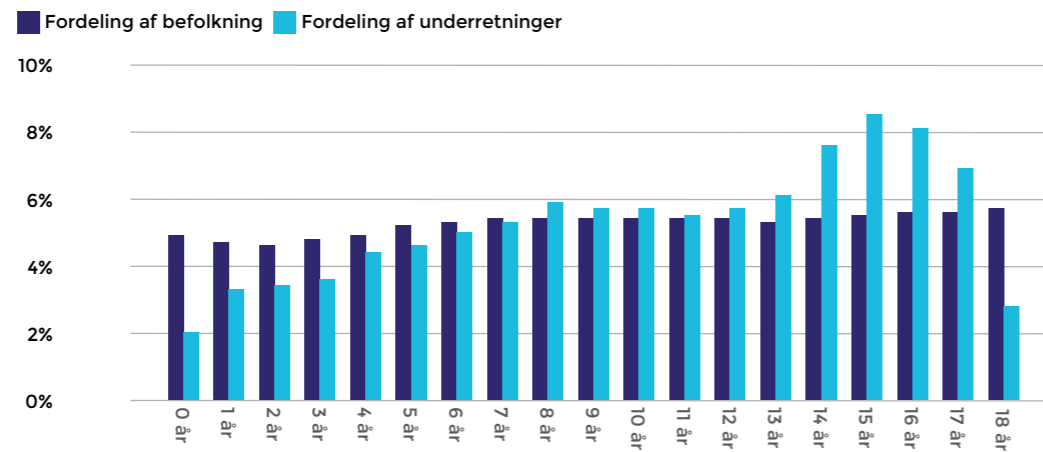
Antallet af underretninger er steget fra 96.592 i 2015 til 104.121 i 2016.¹⁷ Underretningsstatistikken er ny, og det er derfor ikke muligt at se, hvordan udviklingen de foregående år har været. Noget tyder på, at Overgrebspakken⁵ har bidraget positivt til, at der er øget fokus på opsporing og underretning.

FIGUR 32: ANTALLET AF UNDERRETNINGER

Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel UND1

Der underrettes mest om de ældste børn

Figur 33 viser, hvordan fordelingen af underretninger var i 2016 for de forskellige aldersgrupper, sammenholdt med befolkningens størrelse på hvert alderstrin. Det fremgår, at der oftest underrettes om de ældste børn. 21,3 pct. af underretningerne foretages angående børn i førskolealderen (0-5 år), samtidig med at denne gruppe fylder 29,1 pct. af børnebefolkningen. Endvidere viser tal fra Danmarks Statistik også, at dagplejere, daginstitutioner mv. kun foretager 6,3 pct. af underretningerne. Det er skolen, der foretager flest underretninger med 22,5 pct.¹⁸

FIGUR 33: FORDELINGEN AF BØRN I FORSKELLIGE ALDERSGRUPPER SAMMENHOLDT MED FORDELINGEN AF UNDERRETNINGER PÅ ALDERSGRUPPER

Kilde: Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel UND1

FAKTA**Mange underretninger om vold og overgreb fører ikke til foranstaltninger**

Af de 3.260 børn, som kommunerne i 2015 fik flere underretninger om, og hvor mindst den ene af underretningerne specifikt omhandlede voldelige og seksuelle overgreb mod barnet, fik 40 pct. ikke en foranstaltning i løbet af 2015 og 2016. Det viser tal fra Danmarks Statistik fra 2018. 2.300 af de 3.260 børn har aldrig tidligere i deres liv modtaget støtteforanstaltning og må derfor formodes at være nye og ukendte i det sociale system. Af disse modtog 51 pct. en støttende foranstaltning i løbet af 2015 og 2016.

Kilde: Danmarks Statistik (2018): Bag tallene: Næsten hvert andet barn med gentagne og grove underretninger i 2015 fik ikke støtteforanstaltning. 11. april 2018

Noter

- 1 Figuren tager udgangspunkt i Bronfenbrenners biokologiske model om de systemer, der præger et barn. (Bronfenbrenner, U. (1979): The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design.)
- 2 Kvello, Ø. (2013): Børn i risiko. Samfundslitteratur
- 3 Kvello, Ø. (2013): Børn i risiko. Samfundslitteratur; Christoffersen, M. (2003): Risikofaktorer i barndommen og social arv. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd. Ploug, N. (2007): Socialt udsatte børn. Identifikation, viden og handlemuligheder i daginstitutioner. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd. Christoffersen, M. (1999): Risikofaktorer i barndommen. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- 4 Undersøgelsen fra Børnerådet er foretaget blandt 4.039 elever i 7. klasse i september 2016. Definitionen af vold er i denne undersøgelse følgende: Mindre vold: Rusket og skubbet, nevet, revet i håret. Grov fysisk vold: Slået med flad hånd, slået med knyttet hånd, slået med ting, fx sko eller bjæle, sparket (Børnerådet (2016): Børneindblik nr. 8/16). I andre større undersøgelser om vold mod børn er det at blive nevet ikke en del af definitionen af fysisk vold. I forskningslitteraturen defineres psykisk vold oftest som gentagende mønstre af utilstrækkelig omsorg og støtte fra omsorgsgivere, herunder handlinger, der viser barnet, at det er værdisløst, uelsket eller uønsket.
- 5 Satspuljepartierne blev i efteråret 2012 enige om at afsætte 268 mio. kr. over fire år til udmøntning af Overgrebspakken, som forløb fra 2013 til 2016. Overgrebspakkens formål er, at færre børn udsættes for vold og seksuelle overgreb, og at overgreb mod børn opdages og håndteres tidligt. Initiativerne blev samlet under fire hovedtemaer: 1) Børn skal altid høres og beskyttes, når der er mistanke om overgreb. 2) Underretninger skal vurderes inden for 24 timer, og opfølgningen på underretninger skal styrkes. 3) Mistrivsel og overgreb skal opdages og håndteres tidligt. 4) Der skal fokuseres på den forebyggende og tværfaglige indsats.
- 6 Kyvsgaard, B. (2017): Notat – Udviklingen i anmeldelser for vold og trusler. Justitsministeriets forskningskontor
- 7 Satspuljepartierne blev i efteråret 2017 enige om at afsætte midler til en Børnerettighedsplan, der skal forebygge børn i mistrivsel og i risiko for overgreb. Der afsættes bl.a. midler til at permanentgøre den udvidede åbningstid hos BørneTelefonen, ligesom det sikres, at børn får et bedre kendskab til deres rettigheder. Endvidere iværksættes der et initiativ til at styrke indsatsen i forhold til underretninger i dagtilbud og sundhedspleje. Endelig afsættes der midler til at sikre en bedre inddragelse af børn i deres egne sager, så børn høres og tages alvorligt. Der afsættes i alt 24 mio. kr. i perioden 2018-2021.
- 8 Anmeldelsesregisteret tager udgangspunkt i straffeloven og viser straffelovsforbrydelser, hvor offeret har været i direkte kontakt med gerningsmanden. Anmeldelser for vold dækker kategorierne simpel vold, alvorligere vold, særlig alvorlig vold, forbrydelse mod den personlige frihed samt trusler. Antallet af anmeldelser for vold er ikke et direkte udtryk for antallet af voldsforbrydelser, da tallet kan afspejle ændringer i befolkningens anmeldelsestilbøjeligheder eller politiets indsats. Der kan forekomme tilfælde, hvor der er foretaget flere anmeldelser for det samme barn.
- 9 En mindre del kan skyldes en ændret registreringspraksis hos politiet. Når en sag om overgreb anmeldes til politiet, kan den oprettes som en sag på et undersøgelsesnummer eller på et såkaldt "skarpt nummer". Undersøgelsesnumre optræder ikke i den officielle statistik. De "skarpe numre" læner sig op ad en konkret paragraf i straffeloven og viser dermed, at der kan være tale om en overtrædelse heraf. Rigspolitiet har siden Rigsrevisionens kritik i 2015 haft fokus på at nedbringe antallet af undersøgelsesnumre, hvilket har resulteret i en stigning i sagsstatistikkerne.
- 10 Analyser typer på, at der er sket en øget anmeldelsestilbøjelighed - særligt for så vidt angår de mindre alvorlige voldstilfælde. En mindre del kan skyldes en ændret registreringspraksis hos politiet. Endelig kan der også være tale om en reel vækst i udsathed for vold. Kilder: Mulvad-Reinhardt, S. (2017): Ofres oplevelser ved anmeldelse af seksuelle overgreb til politiet. Justitsministeriets Forskningskontor; Rigsrevisionen (2015): Beretning til Statsrevisorerne om politiets henlæggelse af straffesager; Pedersen, Kyvsgaard og Balvig (2017): Udsathed for vold og andre former for kriminalitet. Offerundersøgelsen 2005-2016. Justitsministeriet, Københavns Universitet, Det Kriminalpræventive Råd, Rigspolitiet; Kyvsgaard, Britta (2017): Udviklingen i anmeldelser i vold og trusler. København: Justitsministeriet.
- 11 SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd fusionerede med KORA – Det Nationale Institut for Kommuner og Regioners Analyse og Forskning d. 1. juli 2017 og blev til VIVE – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd. I indeværende rapport henvises til den forskningsinstitution, som i sin tid udgav rapporten/undersøgelsen, som præsenteres. Det betyder, at der for undersøgelser og rapporter, udgivet før fusionen, henvises til den forskningsinstitution, som på daværende tidspunkt var ansvarlig for udgivelsen.
- 12 Undersøgelsen fra 2016 er baseret på en spørgeskemaundersøgelse blandt knap 2.000 elever i 8. klasse.
- 13 Undersøgelsen fra SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd fra 2010 omfatter 1.927 børn i 8. klasse fordelt på 92 skoler, herunder både folkeskoler, efterskoler, privatskoler, specialskoler og skoler med døgnbehandling.
- 14 I 2013 blev der etableret fem børnehuse i Danmark – et i hver region. I den forbindelse blev det lovpligtigt for kommunerne at benytte børnehuse i sager med mistanke eller viden om overgreb mod børn i alderen 0-17 år, hvor der udover kommunen er mindst én anden sektor involveret – eksempelvis politi eller sygehusvæsen.
- 15 Stigningen i antallet af sager i børnehuse kan skyldes flere faktorer. Den kan skyldes en bedre opsporing af sager om vold og overgreb, og at der bliver foretaget flere underretninger. Derudover kan børnehuse, som blev etableret som en del af Overgrebspakken, have medført en større anmeldelsestilbøjelighed i sager vedrørende vold mod børn. Kilde: Kyvsgaard (2017): Notat – Udviklingen i anmeldelser for vold og trusler. Justitsministeriets forskningskontor
- 16 Ankestyrelsen foretog i 2017 en praksisundersøgelse af 18 sagsforløb i 11 kommuner for at undersøge kommunernes anvendelse af børnehuse. Antallet af sager i undersøgelsen gør det ikke muligt at sige noget repræsentativt om den generelle sagsbehandlingspraksis i kommunerne, men det er ud fra sagsgennemgangen Ankestyrelsens indtryk, at der fra kommuner til kommuner er forskel på, hvorvidt der sker en systematisk og optimal inddragelse af børnehuse i udarbejdelsen af den børnefaglige undersøgelse. Hensigten med børnehuse er netop at styrke kvaliteten af indsatsen over for barnet eller den unge og kvalificere indholdet i den børnefaglige undersøgelse, og det er således problematisk, at der i nogle sager ses en utilstrækkelig brug og inddragelse af børnehuse. (Ankestyrelsen (2017): Kommunernes brug af danske børnehuse. Ankestyrelsen)
- 17 Tallene i figuren dækker over det antal gange, et barn er fraflyttet et krisecenter. Det samme barn kan godt have taget ophold på et krisecenter flere gange inden for samme år og vil dermed optræde i statistikken flere gange.
- 18 Oldrup, H. m.fl. (2016): Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge i Danmark 2016. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd. I undersøgelsen defineres seksuelle krænkelser som uønskede seksuelle handlinger, som omfatter blottelse, berøring og samleje.
- 19 Begrebet "grooming" omfatter tilfælde, hvor en voksen opbygger et tillidsforhold til et barn, typisk via internet-chat eller mobiltelefon, med henblik på senere at begå overgreb mod barnet. (Kilde: Rigspolitiet)
- 20 Komiteen for Sundhedsoplysning (2016): Ungeprofilundersøgelsen 2015. Partnerskabet bag Ungeprofilundersøgelsen. Ungeprofilundersøgelsen gennemførtes som en spørgeskemaundersøgelse i 38 kommuner på tværs af landet. Analyserne er baseret på anonyme besvarelser fra i alt 48.403 unge mellem 12 og 25 år.
- 21 Projekt DeSHAME (2018): Unge erfaringer med digitale sexkrænkelser. Resumé af danske resultater. Red Barnet. Undersøgelsen er baseret på 915 unge i alderen 13-17 år, som har gennemført en online spørgeskemaundersøgelse. Respondenterne er ikke repræsentativt udvalgt. Undersøgelsen belyser deling af intime billeder og videoer uden samtykke, udnyttelse, tvang og trusler af seksual karakter, mobning med seksuel indhold og uønsket seksualisering.
- 22 Heinskou, M. B. m.fl. (2017): Seksuelle krænkelser – omfang og karakter. Aalborg Universitet og Kantar Gallup for Det Kriminalpræventive Råd; Kyvsgaard, B. (2017):

- Notat – Udviklingen i anmeldelser for vold og trusler. Justitsministeriets forskningskontor.
- 23 Karstoft, K. m.fl. (2012): Senfølger og behandling af seksuelt misbrug i barndommen. Videnscenter for Psykotraumatologi. Syddansk Universitet.
 - 24 Seksualforbrydelser dækker over alle kategorier i Danmarks Statistiks opgørelse inden for seksualforbrydelser, som ikke er blufærdighedskrænkelser. Der kan forekomme tilfælde, hvor der er foretaget flere anmeldelser for det samme barn. Anmeldelserne dækker både over børn og unge, som bliver udsat for krænkelser af deres nærmeste omsorgspersoner og børn og unge, som bliver udsat for krænkelser af jævnaldrende. Blufærdighedskrænkelser dækker også over digitale seksuelle krænkelser.
 - 25 Blufærdighedskrænkelser dækker bl.a. over beføjelse, blotteri og beluring. Blufærdighedskrænkelser kan også ske på nettet.
 - 26 Stigningen i antallet af sager i børnehuse skal ses i lyset af et øget fokus på opsporing af vold og overgreb mod børn samt en øget anmeldelsestilbøjelighed – bl.a. i kraft af Overgrebspakken fra 2013, som børnehuse blev etableret i forbindelse med.
 - 27 Konsultative sager er henvendelser til børnehuse, hvor børnehuset yder rådgivning og vejledning til en kommunal myndighedsrådgiver i en sag om overgreb mod et barn eller ved mistanke herom. En konsultativ sag kan bestå af en eller flere konsultative samtaler, der finder sted inden for 14 dage.
 - 28 Rigspolitiets pressemeddelelse, 15. januar 2018: <http://www.mynewsdesk.com/dk/rigspolitiet/pressereleases/over-1000-unge-siges-for-distribution-af-seksuelt-kraenkende-materiale-2373826>
 - 29 Statistik over anmeldelser efter straffelovens § 235 er ikke tilgængelige i statistikbanken på dette niveau. Data er derfor rekvireret direkte hos Danmark Statistik.
 - 30 Rosendahl Jensen, H. A. m.fl. (2016): Alkohol i Danmark 2015. Vaner, skader på andre og holdninger. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet, for Sundhedsstyrelsen. Undersøgelsen er foretaget blandt 1.575 repræsentativt udvalgte personer i alderen 18-64 år.
 - 31 World Health Organization (2016): Abuse (drug, alcohol, chemical, substance or psychoactive substance).
 - 32 Lindgaard, H. (2008): Familier med alkoholproblemer og deres børn – en sammenfatning. TUBA
 - 33 Sundhedsstyrelsen 2016: <https://www.sst.dk/da/nyheder/2016/boern-tager-skade-naar-far-eller-mor-driker-for-meget>
 - 34 Rosendahl Jensen, H. A. (2016): Alkohol i Danmark 2015. Vaner, skader på andre og holdninger. Statens Institut for Folkesundhed for Sundhedsstyrelsen
 - 35 Pisinger, V.S.C., m.fl. (2016): Perceived parental alcohol problems, internalizing problems and impaired parent-child relationships among 71 988 young people in Denmark. Addiction.
 - 36 Christoffersen, M. (2003): Risikofaktorer i barndommen og social arv. SFI – Det nationale Forskningscenter for Velfærd.
 - 37 En undersøgelse foretaget af TUBA i 2010 viser ligeledes, at hvert femte barn vokser op i familier, hvor forældrenes alkoholindtag "stort set altid" eller "af og til" opleves som et problem. Undersøgelsen er foretaget blandt 1.014 personer mellem 13 og 34 år og er repræsentativ på køn, alder og geografi. Kilde: Mackrill, T. (2010): Passiv druk – en befolkningsundersøgelse. TUBA
 - 38 Skadeligt alkoholforbrug defineres af WHO's klassifikationssystem som et forbrug, der medfører påviselig fysisk og psykisk skade og har varet i mindst en måned eller gentagne gange inden for 1 år.
 - 39 Alkoholafhængighed er en klinisk diagnose, der på baggrund af WHO's klassifikationssystem defineres som en sygdom. Er man alkoholafhængig, skal man inden for det sidste år have haft tre eller flere af følgende reaktioner: 1. Et tvangsmissigt ønske om at drikke (craving), 2. At man ikke kan stoppe med at drikke, når man først er begyndt (kontroltab), 3. Fysiske abstinenser, 4. Behov for større mængder alkohol for at opnå samme effekt (toleranceudvikling) 5. Mindsket interesse for andre aktiviteter eller et stort forbrug af tid på at skaffe alkohol 6. Fortsat drikkeri på trods af kendskab til de skadelige følger. (World Health Organization, 2016: Abuse, drug, alcohol, chemical, substance or psychoactive substance)
 - 40 Stigningen i antallet af børn, hvis forældre er indskrevet i stofmisbrugsbehandling, viser ikke, hvorvidt der er tale om en stigning i antallet af forældre med et stofmisbrug, eller om det er udtryk for større kapacitet i stofmisbrugsbehandlingen. Derudover indeholder data ikke information om omfanget af forældre med stofmisbrug, som ikke er i behandling eller på anden vis er i kontakt med de offentlige myndigheder.
 - 41 Ottosen M. H. m.fl. (2017): Forældrekonflikter efter samlivsbruddet. Karakteristika og risikofaktorer i komplekse forældreansvarssager. VIVE – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
 - 42 Børns Vilkår (2015): Jeg er træt af at være deres brevedue. Børns Vilkår og Egmont Fonden.
 - 43 Thomsen, J. P. (2016): Unge i Danmark – 18 år og på vej til voksenlivet. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
 - 44 Sander, S. (2012): Den grimme skilsmisse (DCS). En empirisk undersøgelse blandt 971 fraskilte danskere, som definerer og karakteriserer skilsmisser, hvor forældresamarbejdet er brudt sammen. Københavns Universitet, Institut for Psykologi; Amato, P. (2010): Research on Divorce: Continuing Trends and New Developments. Journal of Marriage and Family 72 (June 2010): 650 – 666. og Amato, P. (2000): The consequences of divorce for adults and children. Journal of Marriage and Family; Nov 2000; 62, 4.
 - 45 Thomsen, J.-P. (2016): Unge i Danmark – 18 år og på vej til voksenlivet. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
 - 46 Datagrundlaget er en spørgeskemaundersøgelse blandt fraskilte forældre med børn under 18 år blandt 1434 forældre samt en spørgeskemaundersøgelse blandt børn mellem 15 og 18 år blandt 505 børn.
 - 47 Data er rekvireret direkte hos Statsforvaltningen, februar 2018. Det er ikke muligt at få adgang til data fra før 2012.
 - 48 Antallet af afgørelser siger ikke noget entydigt om forældrenes konfliktniveau. At der træffes en afgørelse, betyder ikke nødvendigvis, at forældrene er uenige om alle forhold. Samtidig kan der sagtens være et meget højt konfliktniveau i de sager, hvor forældrene indgår forlig.
 - 49 Sager, hvor forældrene er uenige om forældremyndighed og/eller barnets bopæl skal altid starte i Statsforvaltningen. I disse sager kan Statsforvaltningen ikke træffe afgørelser men søge at forlige forældrene. Lykkes det ikke, kan Statsforvaltningen indbringe sagen for retten. Dette kan forældrene ikke selv gøre.
 - 50 Mandag Morgen og Egmont Fonden (2013): Omsorgsmålingen. Når sorgen rammer. En undersøgelse af tristhed og støtte, når børn og unge oplever dødsfald eller sygdom i familien.
 - 51 Bøcker Pedersen, C. (2016): Parental Psychiatric Disease and Risks of Attempted Suicide and Violent Criminal Offending in Offspring – A Population-Based Cohort Study. JAMA Psychiatry. Carsten Bøcker Pedersen er ansat ved Aarhus Universitet, Institut for Økonomi – Center for Registerforskning
 - 52 Nielsen, J. C. (2012): Unge pårørende og efterladtes tristhed. En analyse af tristhed og mistrivsel blandt unge, som har oplevet alvorlig sygdom eller dødsfald i nærmeste familie. Center for Ungdomsforskning – Aarhus Universitet
 - 53 Moberg, J. (2017): Employment, disability pension and income for children with parental multiple sclerosis. Multiple Sclerosis. Knap 2500 børn af en forælder med diagnosen multipel sklerose er med i studiet. De var mellem 30 og 57 år gamle, da studiet blev afsluttet i 2012. Kontrolgruppen er på knap 20.000 personer.
 - 54 Skolebørnsundersøgelsen er det danske bidrag til det internationale forskningsprojekt, Health Behaviour in School-aged Children – a WHO Collaborative Cross-National Survey, som nu omfatter 42 lande. Undersøgelsen gennemføres ved hjælp af spørgeskemaer og leverer data om 11-15-åriges sundhedsadfærd og selvrapporterede helbred. Data anvendes til grundforskning og som grundlag for sundhedsfremme blandt børn og unge. I Danmark gennemføres undersøgelsen af universitetsforskere under ledelse af Den Danske HBSC-styregruppe. Værtsinstitution for dataindsamlingen i 2018-undersøgelsen er Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.
 - 55 Børn i 4.-9. klasse bliver stillet spørgsmålet: "Er du blevet mobbet i dette skoleår?" De har svarmuligheder: "Meget tit", "Tit", "En gang imellem", "Sjældent" og "Aldrig". Målingen bygger på selvrapportering og er dermed udtryk for børnenes egen oplevelse af mobning.
 - 56 Børnerådet (2017): Børneindblik 4/17. Analyse fra Børnerådet – Mere end hver tredje ung, som er blevet udsat for digital mobning, har også mobbet andre på nettet. Analysen bygger på en spørgeskemaundersøgelse blandt

- 1.390 elever i 9. klasse i Børnerådets Børne- og Ungepanel samt en række kvalitative uddybende interview. Spørgekemaundersøgelsen blev gennemført i november-december 2015, og 93 pct. af de unge, der deltog, var mellem 15 og 16 år.
- 57 I rapporten fra Børnerådet er digital mobning defineret således: Mobning på nettet vil fx sige mobning på sociale medier, i spil eller på telefonen. Det kan fx være at skrive grimme ting, true andre, så de bliver bange eller uploade eller sende billeder, som gør andre kede af det.
- 58 Wolke, d. & Lereya, S.T.: Long-term effects of bullying. Arch Dis Child. 2015; 100; 879-885
- 59 Henningsen, I. (2009): Sammenhænge mellem mobning, barndoms erfaringer og senere livskvalitet. I: Søndergaard, D. M. & Kofoed, J. R. (red.): Mobning.
- 60 Rådgivende Sociologer & Dansk Center for Undervisningsmiljø (2003): Mobning og udvikling af kriminelle – et kendetegn ved skolen?
- 61 Center for Selvmordsforskning (2016): Mobning og selvskade blandt unge. Nyhedsbrev, december 2016. Undersøgelsen bygger på en spørgeskemaundersøgelse, hvor 33 skoler og 3.193 unge i alderen 13-19 år har deltaget.
- 62 Gini, C. & Dorothy, L. (2014): Peer Victimization, Cyberbullying, and Suicide Risk in Adolescents. The Journal of the American Medical Association; Pedersen, K. K. (2018): De digitalt udsatte. Loopland Press
- 63 Tallene er beregnet på baggrund af Excel-rapporter fra Undervisningsministeriets Datavarehus. Data omfatter elever på folkeskoler og kommunale internationale skoler, som i den årlige, nationale trivselsmåling svarede, at de var blevet mobbet "meget tit", "tit" eller "engang i mellem" i løbet af det seneste skoleår. Udover disse tre kategorier, kan eleverne svare "sjældent" og "aldrig". De elever, der angiver, at de sjældent har oplevet at blive mobbet i det seneste skoleår, kunne også indgå i statistikken. Det gør de imidlertid ikke her, fordi analyserne i denne rapport er foretaget på baggrund af de elever, for hvem mobbe-problematikken må antages at være størst. Det kan være svært at vide, hvad kategorien "sjældent" dækker over. Dette kan være eksempler, hvor mobbe-problematikken hurtigt er blevet håndteret af skolen eller andre i barnets omgivelser. Hvis kategorien "sjældent" bliver medtaget i det gennemsnitlige omfang af mobning, er landsgennemsnittet på 20,3 pct. Mere end 500.000 elever har deltaget i trivselsmålingen i 2017.
- 64 Børn i 4.-9. klasse bliver stillet spørgsmålet: "Er du blevet mobbet i dette skoleår?" De har svarmuligheder: "Meget tit", "Tit", "En gang imellem", "Sjældent" og "Aldrig". Målingen er foretaget blandt alle skolebørn i perioden januar-marts i hhv. 2015, 2016 og 2017. I ovenstående figur er medtaget svarkategorierne "Meget tit", "Tit" og "Engang i mellem".
- 65 Kortlægningen foretages hvert andet år i uge 6 og anvender følgende definition: "Som hjemløse regnes personer, som ikke disponerer over egen (ejet eller lejet) bolig eller værelse, men som er henvist til midlertidige boalternativer, eller som bor midlertidigt og uden kontrakt hos familie, venner eller bekendte. Som hjemløse regnes også personer uden et opholdssted den kommende nat." (Benjamin, L., 2017 - VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- 66 Oldrup, H. m.fl (2013): Når børnefamilier sættes ud af deres lejlighed. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- 67 VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd kortlægger hvert andet år i uge 6 hjemløshed i Danmark. Kortlægningen foretages af lokale sociale tilbud og myndighedensheder. Tallene i tabellen er baseret på den seneste hjemløsetælling foretaget i januar 2017.
- 68 Justitsministeriets Forskningskontor (2014): Drab i Danmark 2008-2011.
- 69 Anmeldte ofre for drab omfatter kategorierne manddrab, barnedrab og vold med døden til følge. Barnedrab dækker over tilfælde, hvor en mor har dræbt sit spædbarn umiddelbart efter fødslen.
- 70 Borgerrådgiveren (2017): Kvaliteten af sagsbehandlingen og myndighedsudøvelsen i Borgercenter Børn og Unge. Endelig rapport. Borgerrådgiverens egen driftundersøgelser.
- 71 Statsrevisorernes Rigsrevisionen (2016): Rigsrevisionens beretning om indsatsen over for anbragte børn.
- 72 Den børnefaglige undersøgelse (§ 50-undersøgelsen) skal sikre en helhedsbetragtning af barnet, dets ressourcer og udfordringer på en række parametre, bl.a. barnets udvikling og adfærd, familie- og skoleforhold og er grundlaget
- for hvilken hjælp, kommunen skal iværksætte for at hjælpe barnet (Bekendtgørelse om lov om social service § 50.)
- 73 Ifølge § 140 i serviceloven skal der udarbejdes en handleplan, inden der træffes en afgørelse om foranstaltninger. Handleplanen skal beskrive formålet med indsatsen, og den skal indeholde konkrete mål for barnets trivsel og udvikling (Bekendtgørelse om lov om social service § 140.)
- 74 Ifølge § 70 i serviceloven skal der tre måneder efter følges op på en anbringelse og handleplanen. Derefter skal kommunen med højst seks måneders mellemrum følge op på barnet for at vurdere, om indsatsen og handleplanen skal justeres. (Bekendtgørelse om lov om social service § 70.)
- 75 Der er sparsom viden om kvalitet i sagsbehandlingen af børnesager. I denne rapport ser vi derfor udelukkende på, om lovgivningen er overholdt, omend data også her er begrænsede. Afholdelse af børnesamtaler siger fx ikke nødvendigvis noget om, hvorvidt barnet har oplevet reel inddragelse.
- 76 Hvis et barn skal anbringes, skal der afholdes en børnesamtale, inden der træffes afgørelse om valg af foranstaltning – enten en forebyggende indsats eller en anbringelse. Børnesamtalen skal afholdes i forbindelse med den børnefaglige undersøgelse og udarbejdelse af barnets handleplan. Hvis ikke der afholdes en børnesamtale, skal barnets perspektiv tilvejebringes på anden vis. (Bekendtgørelse om lov om social service § 50. stk 3.)
- 77 Dette underbygges af bl.a. ogs af Leeson, C. (2007): My life in care: experiences of non-participation in decision-making processes. I Child and Family Social Work. (12)3:268-277.
- 78 Egelund, T. m.fl. (2010): Sammenbrud i anbringelser af unge - erfaringer, forklaringer og årsagerne bag. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- 79 Rapporten bygger på en spørgeskemaundersøgelse blandt tilfældigt udvalgte børn og unge på 11, 13, 15 og 17 år, der i foråret 2016 var anbragt uden for hjemmet. I 2016 deltog 1.560 børn og unge i undersøgelsen. SFI påbegyndte undersøgelsen om anbragte børn og unges trivsel i 2014, hvor 1.404 børn og unge deltog. I begge år er børnene og de unge bl.a. blevet spurgt om, hvorvidt de oplever, de er blevet taget med på råd ift. beslutningen om deres anbringelsessted. Resultaterne i undersøgelsen bygger på de medvirkendes selvrapportering. VIVE forventer at fortsætte med at foretage undersøgelsen hvert andet år.
- 80 Ankestyrelsen (2011): Ankestyrelsens praksisundersøgelser om inddragelse af børn og forældre i sager om frivillige foranstaltninger. (Frivillige foranstaltninger omfatter aflastningsordninger, fast kontaktperson og anbringelse.)
- 81 Kommunen er som udgangspunktet forpligtet til at tilbyde alle børn og unge en samtale - uanset deres alder - før der træffes afgørelse om en støtteforanstaltning. Samtalen kan dog undlades, hvis barnets modstand eller sagens karakter i afgørende grad taler imod samtalens gennemførelse.
- 82 Grundlaget for analyserne er SFI's forløbsundersøgelse af anbragte født i 1995 (AFU). Lige fra den første dataindsamling har hensigten været at følge alle de børn fra 1995-årgangen, der i løbet af barndommen anbringes uden for hjemmet, gennem barndom, ungdom og ind i voksenlivet. Der er derfor gennemført dataindsamlinger, hvor børnene var 7, 11, 15 år og senest, da de var 18 år gamle. Datagrundlaget er vokset fra 607 7-årige børn, der i 2003 var eller havde været anbragt uden for hjemmet til 2.920 18-årige, der alle har oplevet at være anbragt uden for hjemmet i kortere eller længere tid gennem deres barndom. 42 pct. af dem har besvaret spørgeskemaet som 18-årige. Det er deres besvarelser, sammen med besvarelserne fra SFI's forløbsundersøgelse af børn født i 1995, der ligger til grund for notatet.
- 83 Undersøgelsen er baseret på et så lille antal sager (121), at det er svært at udlæse generelle konklusioner på baggrund af tallene. Desuden er undersøgelsen af ældre dato, og det er svært at vide, om det samme billede gør sig gældende på nuværende tidspunkt. Rigsrevisionens beretning fra 2016 peger dog på, at der fortsat er problemer med sagsbehandlingen af sager om anbringelse af børn og unge. Kilde: Statsrevisorernes Rigsrevisionen (2016): Beretning om indsatsen over for anbragte børn.
- 84 12 pct. af de adspurgte familier havde slet ikke haft personrettet tilsynsbesøg i 2015.
- 85 14 pct. af de adspurgte familier havde slet ikke haft personrettet tilsynsbesøg i 2011.
- 86 Danske Regioner (2017): Benchmarking af psykiatrien 2016

- 87 Fx peger forskning på, at børn og unge af forældre med psykisk sygdom, er i større risiko for at udvikle en psykisk lidelse end børn, der ikke har psykisk sygdom i familien, men at forebyggende indsats kan hjælpe til at bryde denne tendens. Kilde; Siegenthaler, E. (2012): Effect of Preventive Interventions ind Mentally Ill Parents on the Mental Health of the Offspring: Systematic Review and Meta-Analysis. Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry, Volume 51, Number 1, January 2018.
- 88 Due, P. m.fl. (2014): Børn og unges mentale helbred. Forekomst af psykiske symptomer og lidelser og mulige forebyggelsesindsatser. Vidensråd for Forebyggelse.
- 89 En undersøgelse fra Vidensråd for Forebyggelse dokumenterer, at danske børn i stigende grad mistrives. Ifølge OECD har halvdelen af alle personer, der har en psykisk sygdom, udviklet sygdommen, inden de fyldte 15 år. Antallet af patienter i børnepsykiatrien er ifølge Vidensrådet for Forebyggelse steget med 165 pct. fra 2001 til 2011. Kilde: Due, P. m.fl. (2014): Børn og unges mentale helbred. Forekomst af psykiske symptomer og lidelser og mulige forebyggelsesindsatser. Vidensråd for Forebyggelse. Stigningen i antallet af patienter i børne- og ungdomspsykiatrien kan ifølge Børne- og Ungdomspsykiatrisk Selskab også være et tegn på, at vi er blevet mere vidende og dermed har lettere ved at diagnosticere, behandle og hjælpe, ligesom det at have en psykisk lidelse eller at være i psykisk mistrivsel heldigvis er blevet mindre stigmatiserende. Kilde: Børne- og ungdomspsykiatrisk selskab: Den rette behandling til rette barn eller ung på rette tid. Børne- og Ungdomspsykiatrisk Selskabs forslag til en handlingsplan for børne- og ungdomspsykiatrien.
- 90 Danmarks Statistik, tabel FOLK1A
- 91 <https://menneskeret.dk/nyheder/fr-danmark-goere-mere-boerns-rettigheder>
- 92 Børne- og ungdomspsykiatere opfatter ikke pr. definition genindlæggelse som problematiske. Det er også udtryk for en nyere pædagogisk psykologisk udvikling. F.eks. støttes de unge i, at det ved selvmordsimpulser er bedre at komme igen på afdelingen end at handle på dem. Kilde: Børne- og ungdomspsykiatrisk selskab: Den rette behandling til rette barn eller ung på rette tid. Børne- og Ungdomspsykiatrisk Selskabs forslag til en handlingsplan for børne- og ungdomspsykiatrien.
- 93 Her i rapporten er udsatte børn og unge defineret ved at være anbragt uden for hjemmet eller modtage en personrettet forebyggende foranstaltning efter serviceloven. Denne definition anvendes af mange - fx i KL's nøgletal om udsatte børn og unge.
- 94 Perthou, A.S. (2008): Skolegang under anbringelse. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- 95 Rambøll. (2012): Afrapportering. Analyse af de økonomiske konsekvenser på området for udsatte børn og unge. Foretaget for Social- og Integrationsministeriet. Egmont Fonden: Signaturprojekt. Anbragte børns læring. Og Vinnerljung, B. m.fl. (2010): Skolbetny, utbildning och risker för ogynnsam utveckling hos barn. I Socialstyrelsen Social Rapport 2010, kap 7, s 227-266. Stockholm: Socialstyrelsen; Mortensøn, M. & Neerbæk, M. (2008): Fokus på skolegang ved visitation til anbringelse uden for hjemmet. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- 96 Tideman, E. m.fl., (2011): Improving Foster Children's School Achievements. Promising Results from a Swedish Intensive Study. Adoption & Fostering, (35)(1), s. 44-56; Vinnerljung, B. (2010): Dåliga skolresultat - en tung riskfaktor för fosterbarns utveckling.
- 97 Møhlholdt, A. K. (2004): Erfarvørn for tidligere anbragte unge. En videns- og erfaringsopsamling. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- 98 Anbragt uden for hjemmet" omfatter elever, som har været anbragt uden for hjemmet mindst én gang i løbet af de seneste fem kalenderår, mens "Med forebyggende foranstaltning" omfatter elever, som har haft mindst én individrettet forebyggende foranstaltning i samme periode, men som ikke har været anbragt. (KL, 2018)
- 99 Andelen af elever, der er gode til at læse/regne, er opgjort som dem med en god, rigtig god eller fremragende præstation (4 eller derover). "Anbragt uden for hjemmet" omfatter elever, som har været anbragt uden for hjemmet mindst én gang i løbet af de seneste fem kalenderår (2010-2014), mens "Med forebyggende foranstaltning" omfatter elever, som har haft mindst én individrettet
- forebyggende foranstaltning i samme periode, men som ikke har været anbragt.
- 100 (Warming, H. m. fl (2013): Tillid og mistillid i børns liv: en kvantitativ undersøgelse af børns erfaringer, oplevelser og reaktioner. Roskilde Universitet.
- 101 (Egelund, T. & Hestbæk, A.-D. (2003) Anbringelse af børn og unge uden for hjemmet. En forskningsoversigt. Socialforskningsinstituttet; Forsman, H. & Vinnerljung, B. (2012); Interventions Aiming to Improve School Achievements of Children in Out-of-Home Care: A Scoping Review. Children and Youth Services Review. Hestbæk, A.-D. & S. Henze-Pedersen (2017): Anbragt. Udfordringer fra barndommen og ind i voksenlivet. I Ploug, N. (red.): Social arv og social ulighed, Hans Reitzels Forlag; Tideman m.fl. (2011): Improving Foster Children's School Achievements. Promising Results from a Swedish Intensive Study. Adoption & Fostering.
- 102 Olsen, R. & Montgomery, C. J. (2017): Notat - Tidligere anbragt og uddannelsessystemet. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- 103 Citat fra et barn i asylsystemet, udgivet i Eistrup, A. (2015): Man har brug for både hjælp og held, Børnerådet.
- 104 Dansk Flygtningehjælp (2018): Trivsel og udvikling hos børn på asylcentre - Om krydsfeltet mellem udlændingeloven og serviceloven. DHF/Dansk Flygtningehjælp
- 105 Udrejsecenter Sjælsmark er et af to udrejsecentre i Danmark - det eneste, hvor der bor familier med børn. Udrejsecenteret modtager asylansøgere, der ikke har udsigt til at opnå lovligt ophold i Danmark, udlændinge på tålt ophold og udlændinge, der er udvist af landet.
- 106 UUI alm. Del, svar op spm. 214
- 107 Af svaret til Udlændinge- og integrationsudvalget fremgår følgende: "Ved fastlåst forstås, at der som udgangspunkt ikke er mulighed for at tvangsudsende udlændinge til det pågældende land, fordi hjemlandet ikke ønsker at samarbejde. Der vil dog være tilfælde, hvor udlændingen er i besiddelse af f.eks. pas eller andre identifikationsdokumenter, og hvor en tvangsmæssig udsendelse alligevel vil være mulig."
- 108 Af svaret til Udlændinge- og integrationsudvalget fremgår følgende: "Ved begrænsede udsendelsesmuligheder forstås, at udsendelser ikke foregår regelmæssigt, og at det typisk kræves en større myndighedsindsats for at gennemføre en udsendelse. Det kan f.eks. være lande, hvor der er lange sagsbehandlingstider, eller lande, der kun modtager bestemte grupper af afviste asylansøgere."
- 109 Hallas, P. (2007): Length of stay in asylum centres and mental health in asylum seekers: a retrospective study from Denmark. I MBC Public Health 2007 7:288 - <https://bmcpubhealth.biomedcentral.com/articles/10.1186/1471-2458-7-288>
- 110 Vitus & Schmidt Nielsen (2017): Asylbørn i Danmark - En barndom i undtagelsestilstand. Hans Reitzels Forlag.
- 111 Det er anført i redogørelsen, at "antallet af dage fra første indkvartering til opgørelsesdagspunktet er registreret i udlændingssystemerne uden fradrag for eventuelle perioder, hvor de registrerede personer har været ude af indkvarteringsystemerne, for eksempel fordi de har haft en opholdstilladelse midlertidigt eller har været udrjst af Danmark. Blandt de udlændinge, der på opgørelsesdagspunktet er indkvarteret i asylcentersystemet, vil der være personer, der i kortere eller længere perioder ikke har været indkvarteret i asylcentersystemet. Opgørelsen omfatter således perioder, hvor en udlænding har været forsvundet eller udrjst af landet, har afsonet en fængselsdom eller er blevet meddelt en opholdstilladelse, som senere er blevet inddraget eller er bortfaldet. Dette påvirker i særlig grad opgørelsen af de længste opholdstider. Det er ikke muligt at korrigere opgørelsen herfor, uden en manuel gennemgang af samtlige sager. Opgørelsen afspejler således ikke den faktiske opholdstid i asylcentersystemet." Man må dog antage, at dette i de fleste tilfælde gælder voksne i opgørelsen, som vi ikke præsenterer her.
- 112 Dataene fremgår af et svar til Folketinget fra udlændingeministerens. Det bemærkes, at dataene er behæftet med usikkerhed, da udlændingemyndighedernes elektroniske sagsbehandlingsystem er opbygget som et journaliserings- og sagsstyringsystem og ikke som et statistiksystem. Kilde: Udlændinge-, Integrations- og Boligministeren (den 24. november 2015): Svar på spørgsmål 65: UUI alm. del af 27. oktober 2015. Børnekonventionen, artikel 10, stk. 1 og 2.
- 113 Danmarks Statistik (2018): Bag tallene: Næsten hvert andet barn med gentagne og grove underretninger i 2015 fik ikke støtteforanstaltning. 11. april 2018

- 114 Jf. serviceloven §154
 115 Jf. serviceloven §153
 116 Det har i undersøgelsen været muligt at angive flere svar. Derfor kan andelen summerer til mere end 100 pct.
 117 Danmarks Statistik angiver, at man ved sammenligning af data for 2015 og 2016, skal være opmærksom på, at kvalitetssikringen af data har været mere intensiv i 2016 end i 2015.
 118 Danmarks Statistik, statistikbanken.dk, tabel UN3

Litteraturliste

- Amato, P. (2000): The consequences of divorce for adults and children. *Journal of Marriage and Family*. Nov 2000. 62, 4.
- Amato, P. (2010): Research on Divorce: Continuing Trends and New Developments. *Journal of Marriage and Family* 72.
- Andreasen, A. G. og Fuglsang Olsen, R. (2017); Notat - Anbragtes skolepauser. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd
- Ankestyrelsen (2011): Ankestyrelsens praksisundersøgelser om inddragelse af børn og forældre i sager om frivillige foranstaltninger.
- Ankestyrelsen (2012): Ankestyrelsens undersøgelse af anbringelsessteders oplevelse af det kommunale tilsyn. Marts 2012.
- Ankestyrelsen (2014): Undersøgelse om samarbejdet mellem plejefamilier og kommuner. Delundersøgelse 2: Plejefamiliers vurdering af samarbejdet med kommuner. September 2014.
- Ankestyrelsen (2015): Ankestyrelsens undersøgelse af Evaluering af overgrebspakken.
- Ankestyrelsen (2017): Kommunernes brug af danske børnehuse. Ankestyrelsen.
- Ankestyrelsen og Socialstyrelsen (2012): Opfølgning på implementering af Barnets Reform. Bestilt af Social- og Integrationsministeriet og KL i regi af det strategiske partnerskab på det specialiserede socialområde.
- Appel C. m.fl. (2016): Risk of Use of Antidepressants Among Children and Youn Adults Exposed to the Death and a Patent. *Epidemiology*, July, 2016.
- Barghadouch, A. (2016): Refugee Children Have Fewer Contacts to Psychiatric Healthcare Services: An Analysis of a Subset of Refugee Children Compared til Danish-born Peers. *Soc Psychiatry Psychiatric Epidemiol*
- Bronfenbrenner, U. (1979): The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design. Bekendtgørelse af straffeloven.
- Bekendtgørelse om lov om social service.
- Benjaminsen, L. (2017): Hjemløshed i Danmark 2017. National kortlægning. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Borgerrådgiveren (2017): Kvaliteten af sagsbehandling og myndighedsudøvelsen i Borgercenter Børn og Unge. Endelig rapport. Borgerrådgiverens egen drift-undersøgelser.
- Bryderup, I. m.fl. (2017): Familiepleje i Danmark. Klim
- Bøcker Pedersen, C. (2016): Parental Psychiatric Disease and Risks of Attempted Suicide and Violent Criminal Offending in Offspring - A Population-Based Cohort Study. *JAMA Psychiatry*.
- Børnerådet (2013): Det er bare almindelige mennesker, der har en sårbarhed - Børn og unge fortæller om at være indlagt i psykiatrien.
- Børnerådet (2016): Børneindblik nr. 8/16 Analyse: Vold i hjemmet - Fysisk og psykisk vold er stadig en del af mange børns hverdag.
- Børnerådet (2017): Børneindblik 2/17 - Analyse: Børns rapportering af vold i hjemmet. Nogle børn er mere udsatte for vold end andre.
- Børnerådet (2017): Børneindblik 4/17. Analyse fra Børnerådet - Mere end hver tredje ung, som er blevet udsat for digital mobning, har også mobbet andre på nettet.
- Børns Vilkår og Egmont Fonden (2015): Jeg er træt af være deres brevdue.
- Børns Vilkår (2016): Børn i komplekse skilsmisser. En kvalitativ undersøgelse af børns oplevelse af komplekse skilsmisser.
- Center for kliniske retningslinjer (2015): Interventioner til støtte til teenagere i alderen 13-17 år med en kræftsyg forælder i palliativt forløb.
- Center for Selvmordsforskning (2016): Mobning og selvskade blandt unge. Nyhedsbrev, december 2016.
- Christoffersen, M. (1999): Risikofaktorer i barndommen. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Chrisoffersen, M. (2003): Risikofaktorer i barndommen og social arv. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Danmarks Domstole (2017): Statistik for fogsager for 2010-2017. Modtagne fogsager opdelt på sagstyper.
- Danmarks Statistik (2017): Nyt nr. 490.
- Danske Regioner (2014): Benchmarking af psykiatrien 2013.
- Danske Regioner (2016): Benchmarking af psykiatrien 2015.
- Danske Regioner (2017): Benchmarking af psykiatrien 2016.
- Deloitte (2015): Erfaringsopsamling af børnehuse. Foretaget for Socialstyrelsen.
- Due, P. m.fl. (2014): Børn og unges mentale helbred. Forekomst af psykiske symptomer og lidelser og mulige forebyggelsesindsatser. Vidensråd for Forebyggelse.
- Egelund, T. & Hestbæk, A.-D. (2003) Anbringelse af børn og unge uden for hjemmet. En forskningsoversigt. Socialforskningsinstituttet
- Egelund, T. m.fl. (2010): Sammenbrud i anbringelser af unge - erfaringer, forklaringer og årsagerne bag. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Forsman, H. & Vinnerljung, B. (2012): Interventions Aiming to Improve School Achievements of Children in Out-of-Home Care: A Scoping Review. *Children and Youth Services Review*.
- Fuglsang Olsen, R. og Lausten, M. (2017): Notat - Anbragte unges udsathed. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Fuglsang Olsen, R. & Montgomery, C. J. (2017): Notat - Tidligere anbragt og uddannelsessystemet. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
- Gini, G. & Dorothy, L. (2014): Peer Victimization, Cyberbullying, and Suicide Risk in Adolescents. *The Journal of the American Medical Association*.
- Hallas, P. (2007): Length of Stay in Asylum Centres and Mental Health in Asylum Seekers: A Retrospective Study from Denmark. *I MBC Public Health 2007 7:288*
- Heinskou, M. B. m.fl. (2017): Seksuelle krænkelser - omfang og karakter. Aalborg Universitet og Kantar Gallup for Det Kriminalpræventive Råd.
- Henningsen, I. (2009): Sammenhænge mellem mobning, barndomserfaringer og senere livskvalitet. I: Søndergaard, D. M. & Kofoed, J. R. (red.): Mobning. Sociale processer på afveje (1. udgave, kapitel 6, s. 191-224). Hans Reitzels Forlag.
- Hestbæk, A.-D. & S. Henze-Pedersen (2017): Anbragt. Udfordringer fra barndommen og ind i voksenlivet. I Ploug, N. (red.): Social arv og social ulighed, Hans Reitzels Forlag.
- Holt, H. (2017): Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge med handicap. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Hvidtfeldt, U. A. m.fl. (2008): Alkohol i Danmark. Kvantificering og karakteristik af storforbrugere og afhængige. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet for Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse.
- Hjem til Alle alliancen: www.hjemtilalle.dk
- Justitsministeriets Forskningskontor (2014): Drab i Danmark 2008-2011.

- KANTAR Gallup (2017). Undersøgelse foretaget for Børns Vilkår i december 2017
- Karstoft, K. m.fl. (2012): Senfølger og behandling af seksuelt misbrug i barndommen. Videnscenter for Psykotraumatologi. Syddansk Universitet.
- KL (2011): De udsatte børn- Nøgletal 2011
- KL (2012): De udsatte børn- Nøgletal 2012
- KL (2013): De udsatte børn- Nøgletal 2013
- KL (2014): De udsatte børn- Nøgletal 2014
- KL (2015): De udsatte børn- Nøgletal 2015
- KL (2014): De udsatte børn- Nøgletal 2014
- KL (2015): De udsatte børn- Nøgletal 2015
- KL (2016): De udsatte børn- Nøgletal 2016
- KL (2017): De udsatte børn- Nøgletal 2017
- KL (2018): De udsatte børn- Nøgletal 2018
- Kristiansen, L. m.fl. (2008): Alkohol i Danmark. Voksnes alkoholvaner og holdninger til alkoholpolitik. Center for Alkohol-forskning, Statens Institut for folkesundhed, Syddansk Universitet.
- Komiteen for Sundhedsoplysning (2016): Ungeprofilundersøgelsen 2015. Partnerskabets bag Ungeprofilundersøgelsen.
- Kvello, Ø. (2013): Børn i risiko. Samfundslitteratur.
- Kyvsgaard, B. (2017): Notat - Udviklingen i anmeldelser for vold og trusler. Justitsministeriets forskningskontor.
- Kyvsgaard, Britta (2017): Udviklingen i anmeldelser i vold og trusler. København: Justitsministeriet. Landspatientregistret, 2017.
- Lausten, M. og Jørgensen, T. (2016): Anbragte børn og unges trivsel 2016. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Leeson, C. (2007): My Life in Care: Experiences of Non-Participation in Decision-Making Processes. I Child and Family Social Work. (12)3:268-277.
- Liem, M. (2012): Familial Homicide Suicide. The Oxford Handbook on Violence, Homicide and War. Red. Todd K. Shackelford, T. K. & Weekes-Shackelford, V. A (red.). Oxford: Oxford University Press.
- Lindgaard, H. (2008): Familier med alkoholproblemer og deres børn - en sammenfatning. TUBA.
- Lyk-Jensen, S. V. (2017): Børn, der oplever vold i familien. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (nu VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd).
- Mackrill, T. (2010): Passiv druk - en befolkningsundersøgelse. TUBA.
- Mandag Morgen og Egmont Fonden (2013): Omsorgsmålingen. Når sorgen rammer. En undersøgelse af trivsel og støtte, når børn og unge oplever dødsfald eller sygdom i familien.
- Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling: Nationale måltal - Trivsel (De Nationale Trivselsmålinger).
- Moberg, J. (2017): Employment, Disability Pension and Income for Children with Parental Multiple Sclerosis.
- Mortensøn, M. & Neerbæk, M. (2008): Fokus på skolegang ved visitation til anbringelse uden for hjemmet. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Mulvad-Reinhardt, S. (2017): Ofres oplevelser ved anmeldelse af seksuelle overgreb til politiet. Justitsministeriets Forskningskontor
- Mølholdt, A. K. (2004): Efterværn for tidligere anbragte unge. En videns- og erfaringsopsamling. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Nielsen, J. C. (2012): Unge pårørende og efterladtes trivsel. En analyse af trivsel og mistrivsel blandt unge, som har oplevet alvorlig sygdom eller dødsfald i nærmeste familie. Center for Ungdomsforskning - Aarhus Universitet.
- Oldrup, H. m.fl. (2013): Når børnefamilier sættes ud af deres lejebolig. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Oldrup, H. m.fl. (2016): Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge 2016. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Olofsson, M. (2010): Omsorg for gravide og småbørnsfamilier med rusmiddelproblemer. Sundhedsstyrelsen.
- Ottosen, M. m.fl. (2014): Anbragte børn og unges trivsel 2014. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
- Ottosen, M. H. m.fl. (2014): Børn og unge i Danmark. Velfærd og trivsel 2014. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Ottosen M. H. m.fl. (2017): Forældrekonflikter efter samlivsbruddet. Karakteristika og risikofaktorer i komplekse forældreansvarssager. VIVE - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Pedersen, C. H. (30. november 2014): Ekspert: Få børn fødes med alvorligt alkoholsyndrom i Danmark. www.Politiken.dk
- Pedersen, K. K. (2018): De digitalt udsatte. Loopland Press.
- Pedersen, Kyvsgaard og Balvig (2017): Udsathed for vold og andre former for kriminalitet. Offerundersøgelsen 2005-2016. Justitsministeriet, Københavns Universitet, Det Kriminalpræventive Råd, Rigspolitiet.
- Perthou, A.S. (2008): Skolegang under anbringelse. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Petersen, G. m.fl. (2015): Forsterskaden - de effekter af alkoholforbrug under graviditeten. Københavns Universitet.
- Pisinger, V.S.C., m. fl. (2016): Perceived Parental Alcohol Problems, Internalizing Problems and Impaired Parent-Child Relationships Among 71.988 Young People in Denmark.
- Ploug, N. (2007): Socialt udsatte børn. Identifikation, viden og handlemuligheder i daginstitutioner. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Projekt DeSHAME (2018): Unges erfaringer med digitale sexkrænkelser. Resumé af danske resultater. Red Barnet.
- Psykiastrifonden: Forebyggelse af psykisk sygdom hos børn og unge. 2016
- Rambøll. (2012): Afrapportering. Analyse af de økonomiske konsekvenser på området for udsatte børn og unge. Foretaget for Social- og Integrationsministeriet. Egmont Fonden: Signaturprojekt. Anbragte børns læring.
- Rasmussen, M. m.fl. (2015): Skolebørnsundersøgelsen 2014. Statens Institut for Folkesundhed. Syddansk Universitet.
- Rigspolitiets pressemeddelelse, 15. januar 2018
- Rigsrevisionen (2015): Beretning til Statsrevisorerne om politiets henlæggelse af straffesager.
- Rosendahl Jensen, H. A. (2016): Alkohol i Danmark 2015. Vaner, skader på andre og holdninger. Statens Institut for Folkesundhed for Sundhedsstyrelsen.
- Rådgivende Sociologer & Dansk Center for Undervisningsmiljø (2003): Mobning og udvikling af kriminelle - et kendetegn ved skolen?
- Sander, S. (2012): Den grimme skilsmisse (DGS). En empirisk undersøgelse blandt 971 fraskilte danskere, som definerer og karakteriserer skilsmisser, hvor forældresamarbejdet er brudt sammen. Københavns Universitet, Institut for Psykologi.
- Siegenthaler, E. (2012): Effect of Preventive Interventions ind Mentally Ill Parents on the Mental Health of the Offspring: Systematic Review and Meta-Analysis. Journal of the American

- Academy of Child & Child & Adolescent Psychiatry, Volume 51, Number 1, January 2018.
- Socialstyrelsen (2015): Årsstatistik om børnehusene 2015.
- Socialstyrelsen (2017): Årsstatistik om de danske børnehuse.
- Stage, S. m.fl. (2015): Jeg er træt af at være deres brevdue. Børns Vilkår og Egmont Fonden.
- Statsrevisorerne. Rigsrevisionen (2016): Rigsrevisionens beretning om indsatsen over for anbragte børn.
- Sundhedsstyrelsen (2011): Vejledning om forebyggende sundhedsydelser til børn og unge. Sundhedsstyrelsen.
- Sundhedsstyrelsen (2011): Narkotikasituationen i Danmark.
- Sundhedsstyrelsen (2012): Narkotikasituationen i Danmark.
- Sundhedsstyrelsen (2014): Narkotikasituationen i Danmark.
- Sundhedsstyrelsen (2015): Narkotikasituationen i Danmark.
- Sundhedsstyrelsen (2015): Alkoholstatistik 2015. Nationale data.
- Sundhedsstyrelsen (2016): Narkotikasituationen i Danmark.
- Sundhedsstyrelsen 2016: Børn tager skade, når far eller mor drikker for meget. Nyhed fra 3. oktober 2016
- Sundhedsstyrelsen (2017): Narkotikasituationen i Danmark.
- Thomsen, J. P. (2016): Unge i Danmark - 18 år og på vej til voksenalivet. SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Tideman, E. m.fl., (2011): Improving Foster Children's School Achievements. Promising Results from a Swedish Intensive Study. Adoption & Fostering.
- Udlændinge-, Integrations- og Boligministeren (2015): Svar på spørgsmål 65: UUI alm. del af 27. oktober 2015.
- Udlændingestyrelsen (2016): Nyhed: Ændrede servicemål.
- Udlændinge- og Integrationsministeriet (2017): UUI alm. Del, svar på spm. 214
- Udlændinge- og Integrationsministeriet (2010-2017): Redegørelse for den gennemsnitlige opholdstid i asylsystemet.
- Vinnerljung, B. m.fl. (2010): Skolbetyg, utbildning och risker för ogynnsam utveckling hos barn. I Socialstyrelsen Social Rapport 2010, kap. 7, s 227-266. Stockholm: Socialstyrelsen.
- Vinnerljung, B. (2010): Dåliga skolresultat - en tung riskfaktor för foster-barns utveckling.
- Vitus & Schmidt Nielsen (2017): Asylbørn i Danmark - En barndom i undtagelsestilstand. Hans Reitzels Forlag.
- Warming, H. m. fl. (2013): Tillid og mistillid i børns liv: en kvantitativ undersøgelse af børns erfaringer, oplevelser og reaktioner. Roskilde Universitet.
- Wolke, d. & Lereya, S.T.: Long-Term Effects of Bullying. Arch dis Child. 2015. 100. 879-885.
- World Health Organization (2016): Abuse (drug, alcohol, chemical, substance or psychoactive substance).
- Øverlien, C. (2007): Barn som oplever pappas våld mot mamma - vad säger forskningen? I Nordisk Socialt Arbeid. (27)4: 238-250.

Alene i 2017 var der flere end 7.000 samtaler på BørneTelefonen hos Børns Vilkår, som handlede om alvorlige svigt som vold, overgreb, misbrug og mobning. Mange børn fortæller om gentagne krænkelser, som kan stå på længe, før voksne eller myndigheder griber ind, hvis nogen overhovedet reagerer.

I Danmark har vi forpligtet os til at respektere børn som individer med rettigheder, der skal beskyttes. Derfor skal vi som samfund arbejde målrettet for at stoppe de svigt, der rammer børn.

Børns Vilkår og TrygFonden har siden 2007 samarbejdet om at give flere børn mulighed for en tryk barndom. På den baggrund udkom denne rapport, Svigt af børn i Danmark, for første gang i 2017. Rapportens formål er at give et overblik over omfanget af de svigt, børn udsættes for i Danmark og belyse udviklingen over tid. Det er ambitionen, at en årlig udgivelse skal bidrage til, at kvalificere beslutningerne på området og prioritere indsatsen.

Rapporten henvender sig til politikere samt ledere og medarbejdere hos myndigheder og andre organisationer på børne- og socialområdet.